

ΚΑΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΕΡ. ΒΩΚΟΣ

ΕΤΟΣ Γ' ΤΕΥΧΟΣ 28^{ΟΝ}

ΙΟΥΛΙΟΣ 1912

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΛΕΠΤΑ 80

Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ ΙΟΥΛΙΟΥ 1912

ΕΞΩΦΥΛΛΟΝ ὑπὸ Β. Χατζῆ.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ: Στέφανος Σίντιγκ, ὑπὸ Γεωρ. Γκράπ . Σελ. 107

ΑΓΑΠΗ, ΠΕΡΗΦΑΝΕΙΑ, ποιήματα, ὑπὸ Κώστα Δελακοβία » 110

ΤΡΥΓΟΣ, ποίημα, ὑπὸ Χάρη Ἐπαχτίτη » 112

ΤΑ ΦΡΑΓΚΛΕΪΚΑ, ἀνέκδοτον διήγημα, ὑπὸ Ἁλεξάνδρου Παπαδιαμάντη . . . » 113

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ, ὑπὸ Παύλου Λουῖ » 120

ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΣΤΟΝ ΚΑΥΚΑΣΟ, πολεμικὸν διήγημα τοῦ Τολστόι, (Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ῥωσικοῦ), ὑπὸ Ἡρ. Ν. Ἀποστολίδη » 127

ΠΟΜΠΗΙΑ, ὑπὸ Ἐλμίνης Ἀ. Ζάννου » 130

ΖΑΝ - ΖΑΚ ΡΟΥΣΣΩ » 137

ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ: Ἡ Μουσική: Ὁδεῖον Λόττνερ, ὁ «Ἡλίας» ὁρατόριον Μένδελσον, ὑπὸ Λ. Κουκούλα. — Ἡ ζωή: Ὁ πόλεμος. — Νέος ποιητικὸς ἡγεμὼν εἰς τὸ Παρίσι » 140

ΕΙΚΟΝΕΣ: Σκλάβος, ὑπὸ Στεφάνου Σίντιγκ. — Στέφανος Σίντιγκ. — Ἐαρ, Χαρά τῆς Ζωῆς, Νύχτα, Μάης, ὑπὸ Στεφάνου Σίντιγκ. — Σκηναὶ ἀπὸ τὰς «Ἐξομολογήσεις» τοῦ Ῥουσσώ. — Ἡ χορῳδία τοῦ Ὁδεῖου Λόττνερ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὁρατορίου τοῦ Μένδελσον ὁ «Προφήτης Ἡλίας». — Ἐξοχικὴ ἔπαυλις τοῦ Ῥουσσώ.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ.

ΟΡΟΙ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ		ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Ἔτησίᾳ Δρ. 8	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Ἔτησίᾳ Φρ. 10
		Εξάμηνος	5		Εξάμηνος

Ὁ «ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ» ἐκδίδεται κατὰ μῆνα.

Αἱ συνδρομαὶ προπληρώνονται. Πᾶσα αἴτησις πρὸς ἐγγραφήν συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν διευθυντὴν καὶ ἰδιοκτῆτην τοῦ *Καλλιτέχνου* κ. ΓΕΡ. ΒΩΚΟΝ, Ἀθήνας, ὁδὸς Ζωοδόχου Πηγῆς 50.

Τιμὴ ἑκάστου τεύχους λεπτὰ 80. Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεὶ πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ κίосκια. Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις εἰς τὰ ὑποπρακτορεῖα τῶν ἐφημερίδων.

Ὁ «ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ» δημοσιεύει ἀγγελίας πρὸς δραχ. 30 τὴν σελίδα καὶ ἀναλόγως διὰ μικρότερον χρόνον.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΗΙ
ΔΙΕΘΝΕΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ & ΜΠΑΡΤ

ΑΘΗΝΑΙ. — ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

ΔΩΡΕΑΝ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 60.000.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: *Ἐν Ἑλλάδι:* Ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σύρα, Καλάμαις, Τριπόλει, Βόλω, Λαρίσση, Ἀργινίω καὶ Καρδίτῃ. — *Ἐν Κρήτῃ:* Χανίοις, Ἡρακλείω καὶ Ρεθύμνω. — *Ἐν Τουρκίᾳ:* Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἰστανμπούλ, Ἰσκατάστημα ἐν Γαλατᾷ μετὰ πρακτορείου ἐν Σταμπούλ, Ἄμισσῳ, Τραπεζοῦντι, Κερασοῦντι, Πάφω, Σμύρῃ, Χίω, Μερσίνη, Ἀδάνοις, Ταρσῳ, Θεσσαλονίκη, Σέρραις, Καβάλλα, Ξάνθη καὶ Ἰωαννίνοις. — *Ἐν Αἰγύπτῳ:* Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Μιδάν), Καῖρω (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Μουσού), Ζαγαζί, Μανσούρα, Μίτ - Γκάμρ, Τάντα καὶ Μπενι - Σουέφ. — *Ἐν Λονδίῳ:* (N^ο 22, Fenchurch Street). — *Ἐν Ἀμβούργῳ:* (Domhof, Mönckeberg Strasse 18). — *Ἐν Λεμεσσῳ* (Κύπρου). — *Ἐν Λιμένι - Βαθέος* (Σάμου) *Χαρτούμ* καὶ ἐν *Λιμένι Σουδάν* (Σουδάν).

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Σ. ΦΡΑΓΚΙΑΔΗΣ, Πρόεδρος

ΙΩ. ΜΠΟΤΑΣΗΣ, Ἀντιπρόεδρος

Κ. ΒΕΡΟΥΓΚ

ΕΜΜ. Α. ΜΠΕΝΑΚΗΣ

Ε. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ

ΒΑΡΩΝΟΣ ΔΕ ΝΕΦΛΙΖ

Ε. ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ

ΕΜΜ. ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗΣ

Α. ΖΑΡΙΦΗΣ

ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΔΕ ΡΕΒΕΡΣΩ

Ι. ΗΛΙΑΣΚΟΣ

ΜΙΧ. ΣΑΛΒΑΓΟΣ

Α. Ε. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΟΝ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Ζ. Κ. ΜΑΤΣΑΣ

Γενικός Διευθυντής **ΖΑΦΕΙΡΙΟΣ Κ. ΜΑΤΣΑΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ: ΑΘΗΝΑΪΚΗ—ATHENOCLES

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ πᾶσαν Τραπεζικὴν ἐργασίαν, ἥτοι: Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ συναλλαγματικῶν, προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, εἰσπράξεις τοκομεριδίων, παντὸς εἶδους χρεωγράφων, φορτωτικῶν, συναλλαγματικῶν, γραμματίων ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ. Ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολάς. Ἐκδίδει ἐπιταγὰς, πιστωτικὰς ἐπιστολάς καὶ τηλεγραφικὰς ἐντολάς πληρωμῶν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ καὶ τῇ ἐξωτερικῇ. Ἀνοίγει τρέχοντας λογαριασμούς, ἡγγυημένους, δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων καὶ ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ δρους λίαν εὐνοϊκοῦ διὰ τὸ κοινόν.

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια, εἰς χρυσόν καὶ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπὸ δρους λίαν εὐνοϊκοῦ.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις εἶνε ἀποδοτέαι εἰς ὃ νόμισμα ἐνηργήθησαν, αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ὁμοίως ἀποδίδονται δι' ἐπιταγῶν (chèques) τῆς Τραπέζης ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ἀνταποκριτῶν τῆς. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἑξαμηνίαν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰουλίου ἐκάστου ἐτους.

Ταμειυτήριο, μὲ ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν, λειτουργεῖ καθ' ἑκάστην.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΟΙΝΩΝ & ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΟΣ
ΦΩΤΙΣΜΟΣ

ΑΜΙΑΝΤΑ
ΒΟΤΡΥΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΙΣΜΟΥ

Μεταχειρίζεσθε τὸν Ἐθνικὸν μας φωτισμὸν δι' οἶνοπνεύματος ἐκ σταφίδος. Εἶναι ὁ διαυγέστερος καὶ ὁ οἰκονομικώτερος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΑΜΙΑΝΤΩΝ

Ζητεῖτε πάντοτε τὰ παρὰ τῆς Ἐταιρίας ἡγγυημένα ἀμιάνα

“ ΒΟΤΡΥΣ ”

ΜΕΓΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
Ο "ΑΤΛΑΣ,"

Τὸ μεγαλειότερον Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἀμερικῆς, τὸ πλουσιώ-
τερον εἰς ποικιλίαν Ἑλληνικὸν Βιβλιοπωλεῖον τοῦ Κόσμου.

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

ATLAS

25 Madison St. New York

EST. 1892

LEKAS AND DRIVAS
IMPORTERS OF
ORIENTAL PRODUCT

17 ROOSEVELT ST.

NEW YORK

TELEPHONE 1464 WORTH

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΠΟΥΡΑ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ Α', Β' ΚΑΙ Γ' ΘΕΣΕΩΣ ΜΕ ΟΛΑ ΤΑ ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ

Ἀγοράζομεν καὶ πωλοῦμεν Ἑλληνικὰ καὶ ξένα χρήματα. Διατηροῦμεν Ξενο-
δοχεῖον ὕπνου καὶ φαγητοῦ διὰ τοὺς ἐπιβάτας καὶ ἀμάξια διὰ τὰς ἀποσκευάς.

Γράψατε. Ἐπιστολαὶ ἀπαντῶνται ἀθημερόν.

Booras Bros

5 Battery Place & 4 Greenwich St.,

New York.

Δύο τηλέφωνα ἡμέραν καὶ νύκτα: 4115 καὶ 4116 Rector.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & ΣΑ
ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ
ΑΡΙΘ. 215

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Οδὸς Γ' Σεπτεμβρίου ἀρ. 27

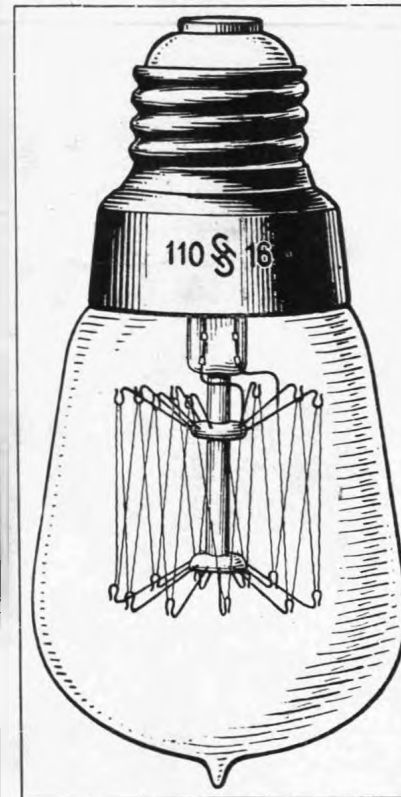
Τηλ. διεύθυνσις
ΤΕΧΝΗ-ΑΘΗΝΑΣ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΘΕΡΜΑΝΣΕΩΣ
(Calorifère)

- Ἀναλαμβάνομεν τὴν ἐγκατάστασιν κεντρικῶν θερμάνσεων μετὰ ἐγγυήσεως τῆς ἀπο-
δόσεως ὁλοκλήρων οἰκοδομῶν, ξενοδοχείων, ἐπιπέλων, μεγάρων, δημοσίων καταστημά-
των, νοσοκομείων, Τραπεζῶν, Συλλόγων κλπ.
- Ἐκπόνησις σχεδίων καὶ προϋπολογισμῶν δωρεάν.
- Πλέον τῶν 50 τοιούτων ἐγκαταστάσεων ἐν λειτουργίᾳ ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ μεταξὺ
τῶν ὁποίων αἱ ἑξῆς: Ἀνάκτορα πρίγκηπος Νικολάου. - Ἐθνικὴ Τράπεζα κεντρικὸν καὶ ἐν
Λαρίσσει. - Τράπεζα Ἀνατολῆς, ἐπιπέλα καὶ ἐν Σμύρῃ. - Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐπιπέλα καὶ ἐν
Σμύρῃ. - Λαϊκὴ Τράπεζα. - Ξενοδοχεῖον Ἀκταῖον καὶ Palace. - Πτωχοκομεῖον Ἀθηνῶν. -
Νοσοκομεῖον μεταδοτικῶν νοσημάτων Α. Συγγροῦ. - Αἰγινήτειον κλπ. ἰδιωτικὰς κατοικίας.
- Ἀπειράριθμα ἐδχαριστήρια, οὐσιαστικά.
- Διαρκῆς παρακαταθήκη ὄλων τῶν ἀπαιτουμένων ὕλικῶν θερμάνσεως μόνον ἀ' ποιο-
τήτος καὶ ἀναγνωρισμένης σιτερότητος, συνεπῶς ταχυτάτη προθεσμία παραδόσεως.
- Λιὰ πᾶσαν συμπληρωματικὴν πληροφορίαν ἀπευθινθήτω πρὸς τὴν

Τεχνικὴν Ἑταιρίαν

Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ καὶ Σία, Μηχανικοὶ
ἐν Ἀθήναις οδὸς Γ' Σεπτεμβρίου ἀρ. 27

ΛΑΜΠΤΗΡΕΣ ΤΑΝΤΑΛ

ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ
ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ
Α. Δ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ & ΣΑ

ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ: Συστήματος Ἀμερικανικοῦ τῶν
τελειότερων συστημάτων, ἡγγυημένης λει-
τουργίας, καὶ ἀντοχῆς, ὀυθμίζουσαι τὴν θερ-
μότητα κατὰ βούλησιν, ἀπὸ δεκαετίας εἰσα-
χθεῖσαι ἐν Ἑλλάδι. Διαρκῆς παρακαταθήκη
εἰς πλουσίαν συλλογὴν.

ΘΕΡΜΟΣΙΦΩΝΕΣ: Τῶν τελευταίων συστημάτων
(ἀνοικτοῦ συστήματος).

ΛΟΥΤΗΡΕΣ: Χυτοσιδηροὶ ἐσμάλτωμένοι μετὰ
πορσελάνης.

TANTAL: Ἡλεκτρικοὶ λαμπτήρες οἰκονομίας
ἐκ μετάλλου Tantal 70 % οἰκονομία ἐπὶ τῆς
καταναλώσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος.

Ἄπαντα τὰ ἐξαρτήματα ἠλεκτρικῶν ἐγκατα-
στάσεων, Τηλέφωνα, Ἀνεμιστήρες, Ἐπίδη
Ἀερίοφωτος, Πυρόσβεστρα κτλ. κτλ.

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ "ΑΠΟΛΛΩΝ,"

ΩΔΕΙΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1899

ΑΘΗΝΑΙ ΟΔΟΣ ΦΕΙΔΙΟΥ 3.

Τὸ **ΩΔΕΙΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ** ἰδρυθὲν πρὸ δωδεκαετίας καὶ διευθυνόμενον παρὰ τῆς *Κ^ας* Λίνας φὸν Λόττνερ εὐρίσκεται εἰς τὸ κεντρικώτερον μέρος τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς εὐρὸν καὶ εὐάερον μέγαρον μετὰ κήπου.

Αἱ ἐπιτυχίαι του τόσῳ εἰς τὴν μουσικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν τῶν πολυαριθμῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν του ὅσῳ καὶ εἰς τὰς συναυλίας του καὶ τὰς ἐκτελέσεις μεγάλων ᾠδῶν ἔργων ὑπὸ τῆς μικτῆς χορωφίας του εἶνε τοιαῦται ὥστε πᾶς λόγος καθίσταται περιττός.

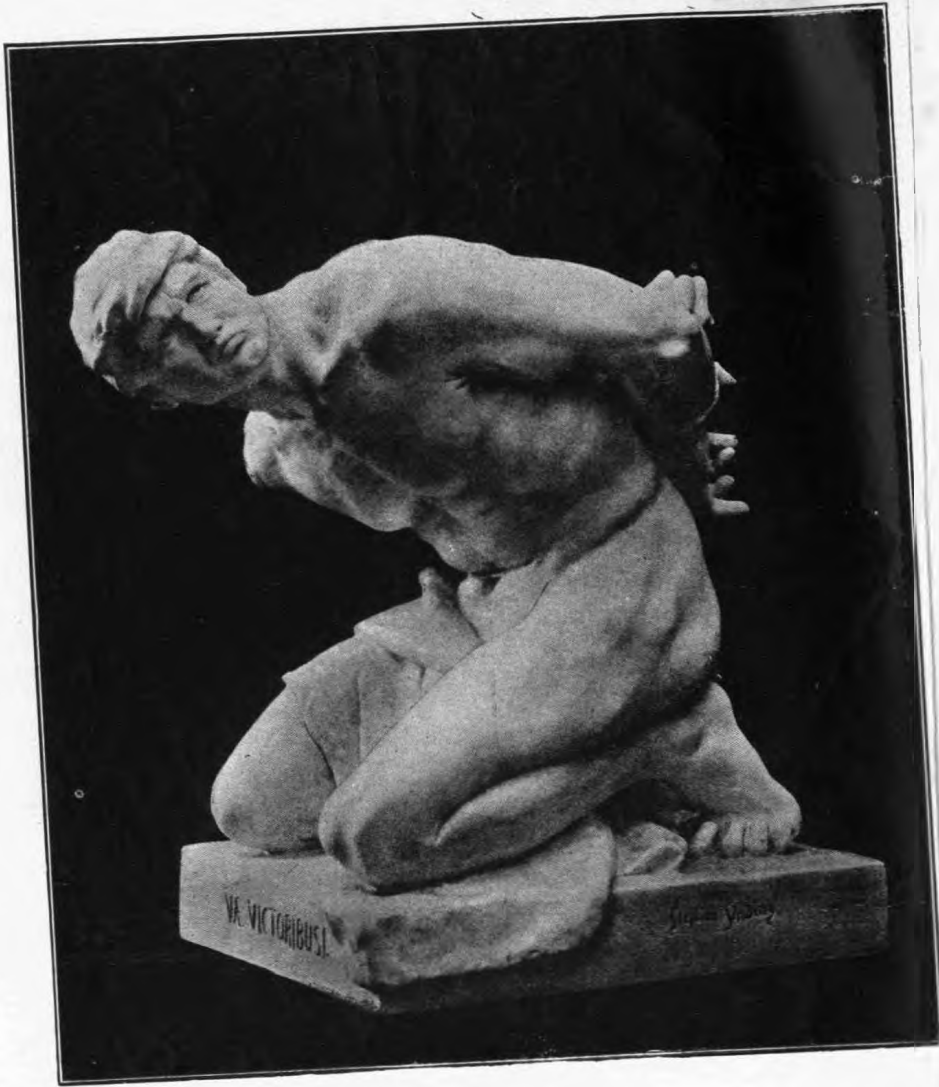
Ἐν τῷ Ὁδείῳ Λόττνερ διδάσκονται ὅλα τὰ μαθήματα τῆς θεωρητικῆς μουσικῆς, ἐπίσης ὄργανικὴ καὶ φωνητικὴ μουσικὴ, κλειδοκύμβαλον, τετράχορδον, βάρβιτος, συμφωνικὴ μουσικὴ τῆς αἰθούσης, ᾠσμα, χορωφία κτλ.

Ἡ διδασκαλία γίνεται παρὰ τῆς Διευθυτριας *Κ^ας* Λίνας φὸν Λόττνερ, τῶν καθηγητῶν κ. κ. Καρόλου Μπέμιερ (χορωφία καὶ βιολοντζέλο) καὶ ἄλλων δοκίμων καθηγητῶν καὶ διδασκαλισσῶν. Ἦδη ἐκ Βερολίνου ἀφίκετο ἕξοχος καθηγητῆς τοῦ βιολίου ἐκ τῆς ὑψηλῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Ἰωακείμ ὁ κ. *I. Σαίφερ*.

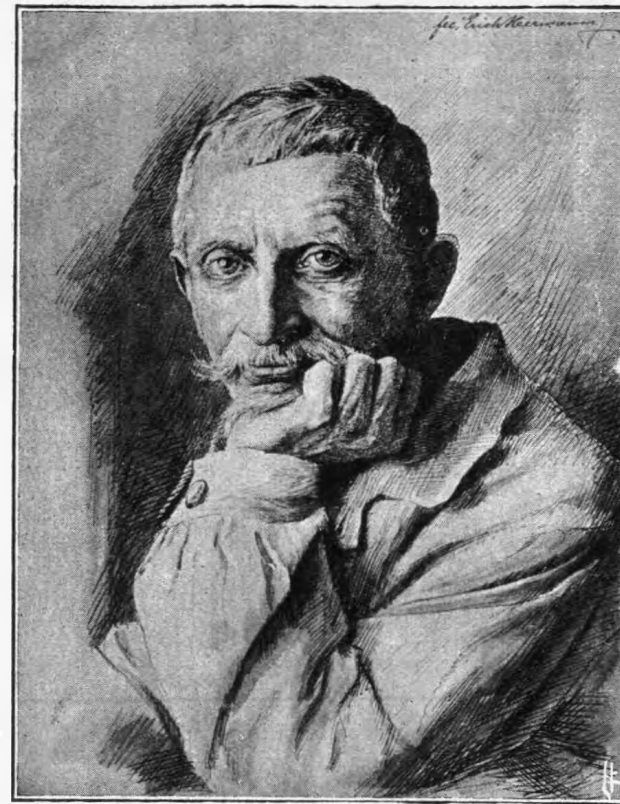
Ἡ παρεχομένη εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητρίδας μόρφωσις εἶνε τοιαύτη ὥστε οἱ μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν των δύνανται ὑψιστάμενοι τὰς ἐπὶ πτυχίῳ ἐξετάσεις νὰ ἔχουν πλήρη τὰ ἐφόδια τῆς ἐξασκήσεως τοῦ μουσικοῦ ἐπαγγέλματος.

Εἰς τὸ Ὁδεῖον Λόττνερ ἐφοίτησαν καὶ ἔλαβον τὸ μουσικόν των δίπλωμα καὶ φοιτοῦν μαθηταὶ καὶ μαθήτριά ἐκ τοῦ ἔξω ἑλληνισμοῦ.

Διὰ πληρεστέρας πληροφορίας στέλλεται εἰς πάντα αἰτοῦντα κανονισμὸς καὶ πρόγραμμα διδασκαλίας.

ΣΚΛΑΒΟΣ
ΥΠΟ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΙΝΤΙΓΚ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ *

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΙΝΤΙΓΚ

Στέφανος Σίντιγκ, ένας από τους μεγαλειότερους συγχρόνους καλλιτέχνες, γεννήθη την 4 Αυγούστου 1846 εις τὸ Ντροντχάιμ, τὴν ἐπαύριον καὶ ἱστορικὴν πόλιν τῆς Νορβηγίας. Ὁ πατέρας του ἦτο ἀνώτερος ἀξιωματικός τοῦ Κράτους ἐργαζόμενος εἰς τὸ ἔργον τῶν μεταλλείων. Ἡ μητέρα του Δανίς.

Ὁ νεαρὸς Σίντιγκ προωρίζετο ἀπὸ τοὺς γονεῖς του νὰ γείνη ὑπάλληλος καὶ αὐτός. Ὁ πατέρας του ἐσκέφθησαν νὰ τὸν κάμουν καὶ ἄρθρον τοῦ κράτους. Ὁπωσδήποτε ἐφοίτησε εἰς τὸ Παν-

επιστήμιον τῆς Χριστιανίας καὶ ἔδωκε τὰς ἐξετάσεις του διὰ τὸ πτυχίον «artium et philosophicum». Κατόπιν ἐνεγράφη εἰς τὴν νομικὴν διὰ τρία ἔτη, ἀλλὰ περισσότερο κατεγίνετο μετὰ τὴν ποιησὶν παρὰ μετὰ τοὺς κώδικας Αἰφινιδίως ὅμως ἠσθάνθη κλίσειν πρὸς τὴν γλυπτικὴν. Ὅλα τὰ φιλολογικὰ του ὄνειρα ἔτειναν πρὸς μίαν πλαστικὴν μορφήν. Τὸ περίφημον «L'Anchioso pittore!» τοῦ Κορρεγίου θὰ ἠδύνατο κατὰ τι μεταβαλλόμενον νὰ τὸ προφέρουν τὰ χεῖλη του κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Τὸ 1870 εἰσήλθε εἰς τὴν Βασιλικὴν Σχολὴν τοῦ σχεδίου τῆς Χριστιανίας ἵδρυμα πολὺ ἀνεπαρκὲς διὰ τὴν μόρφωσιν ἐνός

* «Καλλιτέχνην» τεύχος 8ον Νοεμβρίου προῦνο Διλλεγορ, τεύχος 24ον Μαρτίου ἐρδινάνδος Χάδλερ.

καλλιτέχνη. Ὁ Σίντιγκ ὑποχρεοῦται νὰ ἐργάζεται διπλάσι διὰ νὰ μάθῃ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς τέχνης του.

Αἱ ἀρχικαὶ τοῦ ἐμπνεύσεως κατὰ τὸν κ. Γεώργιον Γκράπ ἐνθουσιώδη ἐγκωμιαστικὴν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος εἰς τὴν περὶ Σίντιγκ μελέτην του, ὁφείλονται εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν τέχνην, τῆς ὁποίας ἓνα ἔργον τὸ περίφημον σύμπλεγμα «Ἐρως καὶ Ψυχὴ» εὐρίσκετο εἰς τὸ μικρὸν ἐκεῖνο σχολεῖον διὰ νὰ τοῦ διεγείρῃ τοὺς πρώτους ὀραματισμούς. Καὶ ἐξαίρεσι τῶν παραλασσόντων θεμάτων ὁ καλλιτέχνης τόσῳ φαίνεται ἀνέζησε εἰς τὸ μεγάλο παρελθὸν τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ὥστε βλέπων κανεὶς τὴν πλαστικὴν ἐμορφιὰ τῶν ἔργων του, τὸ σχῆμά των καὶ τὰς γραμμὰς θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν τοποθετήσῃ πλησίον τοῦ Πολυκλείτου, τοῦ Φειδίου, τοῦ Πραξιτέλους, τοῦ Σκόπα καὶ τοῦ Λυσίππου μολονότι αὐτός, λέγει ὁ κ. Γκράπ, οὐδέποτε εἶδε τὰ τέλεια ὁμοιώματα τῶν γυναικῶν, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνοι ἀνεπαρέστησαν καὶ τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο Δήμητρα, Ἄρτεμις, Ἀφροδίτη, Ἀθηνᾶ. Οὔτε εἶδε τὰς ἀρρενωποὺς Καρυάτιδας, αἱ ὁποῖαι φέρουν εἰς τὴν αἰωνιότητα τὰ κάμιστρα τῆς δόξης σου, ὦ Ἑλλάς, οὔτε τὰς Νίκας τὰς φρικιαστικὰς ποῦ ἐπετοῦσαν τὸ πρῶτ' ἀπὸ τὸν Μαραθῶνα, τὴν Σαλαμίνα καὶ τὰς Πλαταιὰς μὲ τὰ ὀρθωμένα στήθη, τὰ τεταμένα ἰσχύα καὶ τὰς ἀνοιγμένας πτέρυγας· οὔτε ἤκουσε τὸ νικηφόρον χρεμέτισμα τοῦ θεῖου ἵππου, φριμασσοντος εἰς τὸ φῶς τῆς αὐγῆς... Ἄλλὰ τὸ θαῦμα τῆς πάντοτε δημιουργοῦ Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἔδωκε τὴν χάριν τοῦ Ὀμήρου, τὴν ἀρμονίαν τοῦ Σοφοκλέους, τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος, τὸ ἠρωϊκὸν ἐκ τῶν ἠρώων τῆς μάθημα, ἡ ὁποία ἔπλασε τοὺς θεοὺς ὡς ἀνθρώπους καὶ τὰς θεᾶς ὡς γυναῖκας, συνετελέσθη μέχρι τῆς ὑπερβορείου ἐκείνης χώρας, ἡ ὁποία ἐγέννησε τὸν Σίντιγκ.

Κατὰ τὰ τρία πρῶτα ἔτη τῶν σπουδῶν του εἰς τὴν σχολὴν τῆς Χριστιανίας ὑπέφερε πολὺ ὁ νεαρὸς καλλιτέχνης. Ἡ ζωὴ ὑπῆρξε σκληρὰ δι' αὐτόν. Διαψεύσας τὰς

ἐλπίδας τῶν οἰκείων του, ἤνοιε νὰ μὴ τοῖ ἐπιβαρύνῃ μὲ τὰ λύτρα τῆς κλίσεώς του. Καὶ ἐπειδὴ κάθε ἡμέρα ἐπανεφέρει τὰς αὐτὰς ἀναποδράστους ὑλικὰς ἀνάγκας ὁ Σίντιγκ ἠναγκάζετο ν' ἀποδέχεται πολυαριθμούς ταπεινὰς ἐργασίας ὡς ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἔπρεπε νὰ ἐκτελῇ καὶ ὁ πενόμενος τότε Ροντέν. Ἐχων ἐν τῇ ψυχῇ του ἐνδιάθετα τὰ ὄρματα τῶν μελλόντων ἔργων του, τὰ ὁποῖα ἠσθάνετο, ὅτι ἦτο ἱκανὸς νὰ πραγματοποιήσῃ, ὤφειλε ἐν τούτοις νὰ ἐκτελῇ ἀνυμνοὺς ἐργασίας διακοσμήσεως. Ἐνίοτε — ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλου — τοῦ ἐνεπέστεύοντο τὴν γλυπτικὴν τεμαχίων προαρισμένων νὰ διακοσμήσουν Τραπεζα. Ὑπάρχουν ἀνάγλυφά του ἐν Χριστιανίᾳ εἰς παρόμοια κτίρια, τὰ ὁποῖα εἶνε ἔργα του. Κάποτε πάλιν πλούσιος ἀστὸς μεμορφὴν ἐστερημένην παντὸς καλλιτεχνικοῦ χαρακτήρος, τοῦ ἀνέθετε τὴν κατασκευὴν τῆς προτομῆς του ἀντὶ γελοίας ἀμοιβῆς. Πόσον ὑπέφερε τότε ὁ μέγας αὐτὸς καλλιτέχνης!

«Ἴσως, γράφει ὁ κ. Γκράπ, μία μιστικὴ μνησικαχία δι' ὅλας αὐτὰς τὰς δυστυχίας — διὰ τὰς ὁποίας χαμογελὸν σήμερον ὁ Σίντιγκ βεβαιοῖ, ὅτι οὐδέποτε τὰς ἐγνώρισε — τοῦ ἐνέπνευσαν τὸ πρῶτον τοῦ ἔργου, ὠρχίον ἀκόμη καὶ σήμερον μεταξὺ τῶν ἄλλων. Τὸ ἔργον αὐτὸ εἶνε γνωστὸν ὑπὸ δύο ὀνόματα: ὁ «Σκλάβος» καὶ ἡ «Ἀνταρσία», ὀνόματα, ποῦ ἐκφράζουν ἀμφότερα ἐν καὶ τὸ αὐτὸ αἶσθημα, τὸ αἶσθημα, τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως ὁ νεαρὸς γλύπτης παρ' ὅλα ὅσα λέγει σήμερον ἠσθάνθη τότε μέχρι τοῦ μαρτυρίου.

»Τὸ ἔργον αὐτὸ παριστάνει πράγματι τὸν Σκλάβον, ἀλλ' ἐπίσης τὴν Ἀνταρσίαν. Εἶνε μάλιστα κυρίως ἡ Ἀνταρσία. Ἄ τοῦ πρώτου βλέμματος εἰσδύομεν εἰς μυστικόν, τὸ ὁποῖον τὸ φλογερὸν καὶ καταφρονητικὸν αὐτὸ στόμα δὲν συναίνοι νὰ προφέρῃ. Δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνα δάκρυ εἰς τὰ μάτια αὐτά, τὰ προσηλωμένα πρὸς τὸν οὐρανόν. Ὀργὴ γεμάτη ἀπὸ ὑπερφάνεια, πρόκλησιν, μῖσος καὶ σιγὴν συναρπάζει ὅλον τὸ αἷμα τοῦ προσώπου αὐτοῦ

ΕΑΡ
Ἐπὶ Στεφάνου Σίντιγκ

καὶ δὲν ἀφίνει τόπον εἰς κανὲν αἶσθημα. Ἐξογκώνει τὸ μέτωπον, διαστέλλει τοὺς ὀφθαλμούς, συσπᾶ τὰ χεῖλη. Τὸ σῶμα εἶνε ἀκίνητον, τὰ γόνατα ἐγγίζουσι τὴν γῆν, ὡς ἐὰν προαισθανόμεθα, ὅτι μόνον ἡ ἀναρραστός ἀνάγκη ἠδυνήθη νὰ λυγίσῃ τὴν ὑβδίνην αὐτὴν δύναμιν, ὅτι μόνον τὸ κινηρὸν, ἐξουσιαστικὸν θεῶν καὶ ἀνθρώπων, ἠδυνήθη νὰ δημιουργήσῃ τὴν στάσιν αὐτὴν κτυπῶν ἐπὶ τῶν ὤμων τούτων, βαρύνον δι' ὅλου τοῦ βάρους του τὸν ἀθλητὴν. Ἐν τούτοις κυττάξατε τὰς χεῖράς σου. Αὕτη ἡ ἀνάγκη, ἀβεβαία περὶ τῆς ἀνάγκης της, ἠθέλησε νὰ τὰς δέσῃ σφικτὰ τὸ κυρτωμένον αὐτοῦ ὤμου ὡσεὶ ἐφορτο ἀκόμη ἀπελευθερωτικὸν κίνημα τοῦ κινηρῶντος σώματος.

»Τὸ κίνημα αὐτὸ εἶνε ἐγγύς, μὴ ἀμφισβητήσετε. Πυρίνη ψυχὴ διαβιβρώσκει αὐτὰς τὰς δεσμάς. Ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτό, ὑπὸ τὸ ἀκαταδάμαστον αὐτὸ καὶ φρεσίνον ἔμμη αὐγὴ ἀπελευθερωτικὴ χαραρίζει. Ἡ

σκληρὰ θὰ κατανικηθῇ. Τὸ ἀγνὸν ὄνειρον ἰσχυρότερον τῆς Βίας θραυεῖ δι' ὑψίστου κινήματος τῶν συνεσπασμένων αὐτῶν μυῶν ὅλας τὰς ἀλύσεις τῆς σαρκὸς καὶ τῆς ψυχῆς. Εἰς τὴν κόμην αὐτὴν, τὴν φυομένην πυκνὴν καὶ τραχεῖαν, περνάει ἡ θύελλα τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ ὁ κορμὸς αὐτὸς ὀλόκληρος δροσίζεται ἀπὸ τὰς εὐεργετικὰς καὶ ὑγιεῖς αὔρας της. Βαθμηδὸν τὸ στήθος φαίνεται, ὅτι ἀνεγείρεται. Ἐπὶ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀδεσμεύτου θελήσεώς του ὁ σκλάβος, διὰ τελευταίας συστροφῆς τῶν ἰσχύων, διὰ τελευταίου κινήματος τῶν ὤμων ἀπολυτροῦται...»

Ὁ Σίντιγκ ἀφίνων τὴν μικρὰν βασιλικὴν Σχολὴν τῆς Χριστιανίας, κατήλθε τὸ 1871 εἰς Βερολίνον, ὅπου ἐσπούδασε ἐκ συνειδήτως τὴν τέχνην του μέχρι τῆς ἀνατομίας, ἀπέκτησε ἰσχυρὰν θέλησιν καὶ τὴν μικτὴν ἐκείνην μὲν μορφωσιν, γράφει ὁ κ. Γκράπ, ἡ ὁποία ἀναφαίνεται εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων του. Τὸ 1874 μετέβη

ΧΑΡΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
Ἐπὶ Στεφάνου Σίντιγκ

εις Παρισίους όπου ἐγκατεστάθη διὰ τὴν ἀποπερατώσῃ τὰς σπουδὰς του, ἐκεῖθεν δὲ μετὰ τρία ἔτη κατῆλθεν εἰς Ῥώμην.

Ἦδη ὁ Στέφανος Σίντιγκ εἶνε εἰς πλήρη συνείδησιν τῆς ἰδιοφυίας του. Ἄγει τὸ τριακοστὸν τρίτον ἔτος. Διὰ τῆς ἐργασίας του ἐλυτρώθη ἀπὸ τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας. Δύναται πλέον νὰ ἐργασθῆ ἐν ἡρεμίᾳ ἐπὶ τῶν ἔργων, τὰ ὅποια ὑπαγορεύει μόνον ἡ ψυχὴ του. Ἐν Ῥώμῃ εὐρισκόμενος ἐκτελεῖ τὸ θαυμασιὸν σύμπλεγμα τὴν «Βαρβαρικὴν μητέρα», ἡ ὁποία κρατεῖ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὸν θνήσκοντα υἱὸν τῆς. Μὲ τὸ ἔργον αὐτὸ ἀρχίζει ἡ φήμη του.

Τὸ 1884, δηλαδὴ μετὰ ἑπταετῆ διαμονὴν ἐν Ῥώμῃ ὁ καλλιτέχνης ἐπανέρχεται εἰς τὸν Βεροῦν καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ Φρυδενδάλσβεῦ εἰς τὴν ἰδιόκτητον οἰκίαν του, τὴν ὁποίαν βραδύτερον διεκόσμησε μὲ θαυμασίας ξυλῖνας γλυφάς.

Τὸ πρῶτόν του ἔργον μετὰ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα εἶνε ἡ «Αἰγυμάλωτος μητέρα», τὸ ὅποιον ἔτυχε εἰς τὴν Παγκόσμιον Ἐκθεσιν τῶν Παρισίων τοῦ μεγάλου βραβεῖου τῆς Γλυπτικῆς. Ἐπειτα ἐργάζεται ἐπὶ δέκα ἑπτὰ ὄλα ἔτη διὰ τὴν μετώπην τῆς Βαλχάλας, ἐποποιίας τῶν παραδόσεων τῆς πατρίδος του. Ἡ Βαλχάλα εἶνε ὁ Ὀλυμπος, ὁ Παράδεισος, ὅπου ἀνταμείβονται οἱ ἥρωες, ὅσοι ἐπάλασχον διὰ τὴν γε ἐθλιον γῆν, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς καὶ τὴν ἐπαυξησίν τῆς. Εἶνε ἡ θαυμασία διαμονὴ τοῦ Ὀδίν, ἐκείνου, ὅστις καλεῖται ἀκόμη «Al-Fader», ὁ τῶν

πάντων Πατῆρ. Ἐπὶ τοῦ ἐξ ἑλεφα καὶ χρυσοῦ θρόνου του, ἀνάμεσα εἰς τὰ κόρακας τοὺς κουρνιαγμένους ἐπὶ τῶν του, μεταξύ τῶν Χοῦγκ καὶ Μοννίν, τοῦ ἀποκαλύπτουν τὸ παρελθὸν καὶ μέλλον, βασιλεύει στρέφων τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς γενναίως μαχομένους ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς του, ἐξ αὐτῆς ἀκόμη τῆς σκιάς του ἀποσπῶνται ὡραῖαι Βαλκύραι, αἱ κόραι μὲ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ. Ὡς ἡ πρεσβυτέρα ἀδελφῶν ἡ Ἀθηνᾶ ἢ ἀκόμη ὡς ἡ ἡδονικὴ Ἀφροδίτη, ρίπτονται ἐπὶ τῆς γῆς διὰ νὰ ἐκλέξουν μεταξύ τῶν μαχομένων ἐκείνου, οἱ ὅποιοι εἶνε ἄξιοι νὰ πίουν τὸ ὑδρόμελον ἐντὸς τῶν ἱερῶν κρανίων ἀκούοντες τὸ αἰώνιον πολεμικὸν ἄσμα τῶν Σκάλδων.

Ἡ τεχντροπία τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἶνε ἀπλή, τείνουσα μᾶλλον πρὸς τὴν ζωγραφικὴν ἢ τὴν γλυπτικὴν.

Βραδύτερον μὲ τὴν «Προμάμην», τὰς «Βαλκύρας», τὴν «Ἀπαγωγὴν», ὁ Σίντιγκ ἀπέδειξε ὅλην του τὴν ἰκανότητα διὰ εὐρυτέραν πραγματοποίησιν τοῦ ἰδεῶς τῆς φυλῆς του.

Τώρα πλέον εἶνε διάσημος, παγκοσμιῶν ὀνόματος. Κρίνεται ὡς ὁ μέγας γλύπτων σκανδιναυικῶν χωρῶν. Ὅλα τὰ ἔργα του γίνονται δεκτὰ μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἡ Νορβηγία εἶνε ὑπερήφανος δι' αὐτόν, ὡς ὑπῆρξεν ὑπερήφανος διὰ τὰ δράματα τοῦ Ἴψεν καὶ τοῦ Βιόρσον καὶ διὰ τὰς μελωδίας τοῦ Γκριτγκ.

(Κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Γεωργίου Γκράπ).

ΑΓΑΠΗ

Μέσ' σὲ σκοιᾶδια περπατῶ σ' ἀδιάλυτα σκοιᾶδια
ἀπ' τῆ σιγμῆ, πού σιτὴν καρδιά δὲν κλειῶ καμμιὰ θρησκεία·
Ἄγάπη, γίνε μου ὁδηγός, παρήγορο τὸ φῶς σου
σκόρπα, καὶ διάλυσε μὲ μιᾶς τὴν πού ἔχω ἀπελπισία.

ΠΕΡΗΦΑΝΕΙΑ

Στις τόσες δυστυχίες μου, μοῖρα σκληρὴ, καὶ τούτη
πρόσιτες, γιὰ νὰ κάνης κόλαση τῆ ζωῆ μου·
φύτεψες σιτὴν καρδιά μου λουλοῦδι ἀγκαθερό
τὴν περηφάνεια, νὰ πονῆ περισσότερο ἢ ψυχὴ μου!

ΚΩΣΤΑΣ ΔΕΛΑΚΟΒΙΑΣ

ΜΥΣΤΑ ΥΠΟ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΙΝΤΙΓΚ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΙΝΤΙΓΚ

Φώτισεν ἡ ἀνατολή καὶ σκόρπισε στής δύσης
τὰ κράκουρα τὰ σύθαμπα, λάγαρη κοκκινάδα,
μπήκε στής γῆς τὰ δάβαθα σιγαλινὰ ἢ ρύχια
καὶ τὸ φεγγάρι φρόνιμο, ἔπεσε καὶ κοιμήθη
σ' ἐνὸς βουνοῦ ψηλὴ κορφή, χλωμό, ρυχτοδαρμένο.
Κάτω σιὰ ῥοῦσα κλήματα καὶ σιὸς προσήλιους κάμπους
σιρατί, σιρατί ἢ ἀργατιά τις ἀλωνιὲς γεμίζει
γλυκὲς σταφίδες, τσουπωτιές καλὲς μαυρομματωῦσες
οἱ νεῖες χωρὶς ἀντικομὸ μέσ' τὰ θρουλιὰ γυρίζουν
καὶ φέρουν ἡεροκόφωνα μὲ μίγουλα καρνάδα,
οἱ κύρηδες λιγνίζουνε τὴν ξέρα σιὸ ντρισεκι
κι ἢ βάβω ἢ καλοκερνοῦ, ἢ βαμπακοστηθάτη
κερνάει τὸ γλυκοπίπερο, κρασάκι τὸ μοσχάτο.
Ψιλοσουράει ὁ τζιτζικὸς τῆς ξενιοσιαιῆς τραγοῦδια,
κάτω μέσ' τις νεροδιαγές, ἀεροφιτερουγίζουσι
οἱ κατσουλές οἱ πέροδικες οἱ ψιλογορνιατοῦσες
καὶ σουραβλίζ' ὁ τσέλιγκος γιὰ μιὰ χαμένη ἀγάπη.
Κι ἀνίρι ἀνίρια φλωμοτό, κυλῶντας μὲ τὴ μέρα
πέφτει βαρὺ λευκόθαμπα καὶ φλογοπυκνωμένο
τὸ μεσημέρι δλόγυρα καὶ σκάζ' ἢ γῆς πυράδα...
Πέρουν τὰ ζᾶ τὰ πλαγερά, πέρουν τὰ βοσκοτόπια
νὰ πᾶ νὰ βροῦν ἰσκιόδρομο νὰ σμίξουν νὰ πραισοῦν,
σωπαίνει ἀχὸς κι ὁ σάλαγος, νταλώνει τὸ τραγοῦδι,
βράζει χοχλακιστὸ νερὸ ὁ ἔρημος ὁ ἄμπλας,
τὴ φλούδα σκίζ' ὁ πλάτανος τί ζέστη τὸν φωνιώνει,
σοῦρνονται μεσ' τις βιλιουριὲς ἀστρίτες καὶ γαλιάντρες
θαμπίζ' ὁ κάμπος ξέμακρα, σκάζουν οἱ πέτρες φλόγα
καὶ μέσ' αὐτὸ τὸ πλάντασμα, καλὸ μεγάλο στέκει.
Ἡ κόκκια μας ἢ μαργιολὴ κασιόκα ἢ διγόνα
λαφρογεννάει ξαφνικά, δυὸ μικρονλά ριφάκια...
Κι ἓνα κοράσι λυγερὸ καὶ μιὰ πλανάτη κόρη
καθούμενη μέσ' τὸ τσαρδί, σιὲς περγολιὲς ἀπλάδα
τηράει τοὺς ἰσκιους τῶν δειτρῶν καὶ ψιλοτραγοῦδάει
ὡς ποῦ νὰ ῥθῆ τὸ δειλιτὸ καὶ νὰ τσακίσ' ἢ μέρα
νὰ βγῆ σιὸ ἰσκιοστάλαγμα μὲ τὰ γιομάτ' ἀγόρια
νὰ σμίξῃ τὸ κορμάκι τῆς μαζὺ ν' ἀντροπαλέψη,
νὰ τὴν θωράξῃ, νὰ χαίρεται, νὰ ροδοπορφυρίζῃ
ὁ γήλιος ἀπ' τὸ βίγλισμα, ποῦ πάει νὰ βασιλέψῃ...

ΧΑΡΗΣ ΕΠΑΧΤΙΤΗΣ

ΤΑ ΦΡΑΓΚΛΕΪΚΑ

ΑΘΩΣ ἐκίνησεν ὁ γέρο-Φραγκούλας
πρωί, διὰ νὰ ὑπάγῃ σιὸ χωράφι,
νὰ ἰδῆ τί ἔκαμναν οἱ ἐργάται του
ἔχε στείλῃ ἐκεῖ, ἐζώσθη στήν μέσην
τὸ κλαδευτήρι. Ἦτο ὄψ' τοῦ φθινο-
ου, κατὰ Νοέμβριον. Ἐπῆρε τὴν ράβ-
του τὴν βαίνην (ἐκ ξύλου δάφνης),
καὶ τὸ μακρὸν τσιμποῦκι τσουρ-
τῆς βρούκας, κατὰ τὸν ἀριστερὸν μη-
ρὸν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἔκαμνε κάπως ψύχραν,
ἔφερε καὶ τὸ ταμπάρο του, διὰ νὰ τὸ ἔχη
ἐν ἔργῳ ἐπ' ὤμου κατὰ τὴν ὁδοπορίαν,
σκοπὸν νὰ τὸ φορέσῃ, ὅταν θὰ ἐκάθητο
ἐν τῷ ἀναπαυθῆ, διὰ νὰ μὴν κρυώσῃ.
Ὁ γέρος τοῦ διπλωμένου φορέματος εἶχε
ἐπιτελεθῆ τὴν φανέλλαν, διὰ ν' ἀλλάξῃ, ἂν θὰ
ἐπὶ αὐτῆ. Τέλος, ἐπειδὴ ἐκρέμοντο σύννεφα
ἐπὶ τὴν αἰθέρα, καὶ ἦτο πιθανὸν νὰ βρέξῃ,
ἔφερε μαζὶ του καὶ τὴν ὀμπρέλλαν του.
Ὅλ' αὐτὰ, ταμπάρο, φανέλλαν, ράβ-
τον, ὀμπρέλλαν, τσιμποῦκι, καὶ τὸ κλα-
δευτήρι στήν μέσην, καὶ τὴν καπνοσακ-
κούλλαν ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, τὰ ἔφερεν ἀνέτως,
καὶ δὲν τὸν ἐθάρανον, οὔτε τὸν παρημπού-
κον εἰς τὴν πορείαν. Ἄλλως, τὸ χωράφι
ἦτο ἄριστον, μόνον μισθῆς ὥρας δρόμον ἀπέειχε.
Ὁ γέρος διήρχετο τὴν Ἀμμουδιά, τὸ Λοντράκι,
τὴν Πέρανα ἀπὸ τὸ Ἐργο Χωριό, τὴν Δρα-
πά, τὴν Ἀθροκκί, καὶ ἄλλας θέσεις,
ὅταν ἐφθάνεν εἰς τὰ Φραγκλεῖκα.
Ὅταν ἀνήλθε τὸν μικρὸν ἀνήφορον,
ἐφθασε στήν παληόβρουσι, κατὰ τὸ ἤμισυ
τοῦ δρόμου, εἶπε: «Τώρα ἂς καθίσω στὴ
σοῦλα, νὰ φουμάρω καὶ μιὰ λαδιά». Ἐ-
κάθησε, ἐγέμισε τὸ τσιμποῦκι, καὶ τὸ
ἔπλε. Συγχρόνως ἤσθάνθη ρεῦμα ἀέρος
ἐπὶ τῆς πλάτης του. Ἐφόρεσε τὸ ταμπάρο,

Βλέπε «Καλλιτέχνην» τεύχη 24ον 25ον 26ον 27ον.

διὰ νὰ μὴν κρυώσῃ, κι' ἀφῆκε τὴν φανέ-
λλαν καταγῆς. Μετὰ μίαν στιγμὴν, ἄρχισε
νὰ ψιχαλίξῃ. Ἐσηκώθη, ἀνοιξε τὴν ὀμπρέλ-
λαν, κι' ἐκίνησε. «Κάλλιο νὰ φτάσω, γιὰ
νὰ μὴ βραχῶ, εἶπεν· ἔχω ἐκεῖ τὸ καλύβι.»
Ἐβόησε, καπνίζων τὸ τσιμποῦκι, ὑπο-
βαστάζων αὐτὸ μὲ τὴν ἀριστεράν, μὲ τὴν
δεξιάν κρατῶν ὀμπρέλλαν ἀνοικτὴν καὶ
ράβδον. Τὴν φανέλλαν του εὐτυχῶς δὲν
τὴν εἶχε ξεχάσει. Τὴν ἔβαλεν ὑπὸ τὴν
ἀριστεράν μασχάλην του. Καθὼς προέβη
ὀλίγα βήματα, ἐπειδὴ ὁ δρομίσκος δὲν
ἔσυχνάζετο πολὺ, ἦτο δὲ γειτονικός, κ' ἐρη-
σίμειε μόνον διὰ τοὺς ἔχοντας κτήματα
ἐκεῖ τριγύρω, σχεδὸν εἶχε χορτομανῆσει
ὅλος, καὶ ἦτο δύσβατος. Ἰενναῖος βάτος
εἶχε παρεξέλθῃ ἀπὸ ἓνα φράκτιν, ἠπλώθη
ἄνω καὶ κάτω, καὶ ἠπειλεῖ νὰ σχίσῃ παν-
τὸς διαβάτου τὰς κνήμας καὶ τοὺς βρα-
χιόνας. Ὁ γέρο-Φραγκούλας ἐστάθη,
μετέφερε τὴν ράβδον ὑπὸ τὴν μασχάλην
τὴν δεξιάν, μετέθεσε τὴν ὀμπρέλλαν εἰς
τὴν ἀριστεράν χεῖρα, μὲ τὴν ὁποίαν συνε-
κράτει ἐπιτηδεῖως καὶ τὸ τσιμποῦκι συνάμα,
κι' ἔπεινε τὴν δεξιάν ὀπίσω κατὰ τὸ μετά-
φρενον, προσπαθῶν ν' ἀποσπᾷ τὸ κλα-
δευτήρι ὀπίσθεν τῆς ὀσφύος, ὅπου τὸ εἶχε
περὶ τὴν ζώνην. Μὲ πολὺν κόπον τὸ
κατάρθωσε, ἔκοψε τὸν βάτον, καὶ διήλθε.
Ἐπανέφερε τὸ κλαδευτήρι περὶ τὸ δεξιὸν
πλευρόν, αὐτὴν τὴν φοράν, ἐνήλλαξε πᾶ-
λιν ὀμπρέλλαν καὶ ράβδον, κι' ἐξηκολού-
θησε τὸν δρόμον του. Ἄλλ' ἤσθάνθη ζέ-
στην, καὶ τότε ἐνόησεν ὅτι δὲν εἶχεν ἀπο-
βάλλῃ τὸ ἐπανωφόρι, ὅπως ἔπρεπε νὰ κάμῃ
καθὼς ἐβάδισεν ἀπὸ τὴν βρῦσιν κι' ἐδῶ.
Ὅθεν ἐστάθη, κι' ἐδίστασε τί ἐξ ὄλων
ν' ἀποθέσῃ πρὸς στιγμὴν καταγῆς, τὴν
ράβδον, τὴν ὀμπρέλλαν ἢ τὸ τσιμποῦκι,
διὰ νὰ εὐκολυνθῆ νὰ βγάλλῃ τὸ πανωφόρι

τόπου να μη καταπατούν τὰ ἐκκλησιαστικά, διότι αὐτὰ χρησιμεύουν «πρὸς διατήρησιν τῶν ἱερατικῶν σχολῶν», ὅποθεν ἐκκολάπτονται πλείστοι ἰατροὶ καὶ δικηγόροι, καὶ ὀλίγοι ἱεροκλήρικες μὲ πολὺ μακρὰ καὶ πλατεῖα μανίγια. Καὶ ὠμίλει πρὸς τὸν λαὸν μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὡς νὰ εἶχε φέρει αὐτὸς τὸ μοναστήρι καὶ τὰ κτήματα ἀπὸ τὸν τόπον του, καὶ νὰ μὴ τὰ εἶχον ἀφιερῶσει οἱ ἐντόπιοι, οἱ πρόγονοι αὐτῶν πρὸς οὓς ὠμίλει. Καὶ εἰς τὸ σοφὸν ἔγγραφο, τὸ ὅποσον εἶχεν ἐκδόσει, προέτρεπεν εὐσυνειδήτως. ὁ ἄνθρωπος, πάντα ὅστις τυχὸν ἤξευρεν ὅτι ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἶχε καταπατήσει κτῆμα ἐκκλησιαστικόν, νὰ σπεύδῃ ἀμέσως νὰ τὸν καταγγέλλῃ εἰς τὰ δικαστήρια. Ὁ γεννάδας ἐδίδασκε τὸ ποιμνιὸν του πῶς νὰ γίνωνται καταδοταί, νὰ διεκδικῶσι προσωπικὰ πάθη, ἴσως καὶ συκοφάνται. «Οἱ ἐμπαίικται κατακυριεύσουσιν ὑμῖν.» *

Μόλις ἔφθασεν ὁ γέρο - Φραγκούλας, κ' ἐχαιρέτισε τοὺς ἀνθρώπους του. «Γεῖά σας, παιδιά», καὶ ἀφοῦ τοὺς εἶπεν ὀλίγας κοινοτοπίας, ἀπλῶς διὰ νὰ δείξῃ ὅτι εἶνε ἀφέντης τοῦ μέρους, ἐκάθησεν εἰς τὴν ὑψηλοτέραν σκοπιάν τοῦ ἀνηφορικοῦ ἀγροῦ, κ' ἀναψῆ δεῦτερον τσιμποῦκι. Ὅλας τὰς ράβδους, ὀμπρέλλας, κτλ., τὰς ἀπέθεσε δίπλα του ἐπὶ τῶν χαμοκλάδων, καὶ διὰ τὴν φανέλλαν εἶπε νὰ κρυολογήσῃ πρῶτα κ' ὕστερα θὰ ἤλλαξε. Τότε, μετὰ δύο ἢ τρία λεπτά, παρουσιάζεται ὁ Ἀβράμης ὁ γείτων, ὅπου δὲν ἔλειπε ποτὲ ἀπὸ τὰ διάφορα χωράφια του· τὴν ἡμέραν μάλιστα ἐκείνην εὐρέθη ἐκεῖ, ἐπειδὴ ἔμαθεν ὅτι εἶχεν ὁ Φραγκούλας ἐργάτας νὰ ξανοίξουν καὶ φοβεῖται «μὴν τὸν καταπατήσουν», ἢ μᾶλλον μὴν τοῦ πάρουν πίσω ὅ,τι εἶχε πάρῃ· καὶ τοῦ λέγει·

— Καλημέρα, μπάριμπα Φραγκούλη. Ἦρθα νὰ τὰ ποῦμε γιὰ καλὰ, νὰ ξεδιαλεγοῦμε· γιατί ὁ μακαρίτης ὁ Γέροντας ἔλεγε· «Ξεδιαλεμμοῦ ξεδιαλέξεις τὸν πλησίον σου¹.»

¹ «Ἐλεγε μὲ ἐλέγξεις τὸν πλησίον σου, καὶ οὐ λήψῃ δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν». (Μωϋσῆς).

Ἦτον ὁ Ἀβράμης ἄνθρωπος ἀπὸ ὡς πενήντα ἐτῶν, υἱὸς ἐπαρχιακοῦ σιθούλου, καλογεροταμμένος, καὶ ἄγαμο ὁ ἀποθανὼν «Γέροντας». εἰς τ' ὄνομα τοῦ ὁποίου ἐκαυχᾶτο, ἦτο θεῖός του, ὅπως οὐκ εὐπαιδευτὸς κ' ἐνάρετος κληρικός εἶ τὸν καιρὸν του. Ὁ Ἀβράμης ἔφερεν, ἢ μᾶλλον ἔσυρεν ὀπισθὲν του, ὡς παραγκῶμι τ' ὄνομα αὐτό. Εἶχε μίαν καλύβαν εἰς τὴν πετρώδη λόφον, στὰ Κοτρώνια, καὶ δίπλα ἐν κηπάριον ἐπάνω στοὺς βράχους. Δὲ κατῆρχετο ποτὲ εἰς τὸ χωρίον, ἐξ ἡμερικὴν ζωὴν, κ' ἐφορεῖ σάκκον δεμένον περὶ τὴν ὀσφύν ἀντὶ βρακίου. Ἐπεχειρεῖ διάφορα πειράματα εἰς τ' ἀμπέλι του τὸ μοσχάτον. Πότε ἔκτιζε στενές πεζούλες ἀνάμεσα εἰς σειρὰν καὶ σειρὰν κλημάτων, πρᾶγμα ὅπου ἀπῆτει σκληροὺς κόπους, καὶ δὲν ἡμείβετο διὰ τῆς παραγωγῆς· τότε ἔκοφτεν ὅλα τὰ φύλλα ἐκάστου κληματος, διὰ νὰ τραφοῦν καὶ μεγαλώσουν τὰ σταφύλια· καὶ τότε τὰ σταφύλια ἐξηραίνοντο, καὶ δὲν ἔμενε μίαν ράξ διὰ νὰ «καλοσκαίρισθῃ» τῆς Μεταμορφώσεως, οὕτως σταγῶν διὰ νὰ εὐφρανθῇ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

— Ἐγὼ σοῦ εἶπα, μπάριμπα, ἐπανέλαβεν ὁ Ἀβράμης, ἐνῶ ὁ γέρον τὸν ἐκῦταζε χάσκων καὶ μειδιῶν· σοῦ εἶπα ὅτι δὲν εἶνε ἡ πλεονεξία ποῦ μᾶς χαλνᾷ· εἶνε ἡ ἁμαρτία, ἡ ἀπροκοψία, ἡ κακομοιρία. Ὁ μακαρίτης ὁ Γέροντας τὴν ἔλεγε ἀβελτηρία.

— Ἄς εἶνε· λέγε, παιδί μου Δημήτρη, νὰ μοῦ δώσης νὰ καταλάβω, ἀπάντησέν ἐκβάλλων σύννεφον καπνοῦ ἀπὸ τὸ στόμα ὁ γέρον.

— Ὅλ' ἡ γῆς εἶνε τοῦ Θεοῦ, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀβράμης. Τοῦ Κυρίου ἡ γῆς καὶ τὸ πλήρωμα. Καὶ τὸ κάθε χωράφι, κάθε ἐλθῶνας κ' ἀμπέλι, εἶνε «σήμερον ἐμοῦ, αὔριον ἐτέρου!».

Ὁ Δημήτρης ἤξευρεν ἀπέξω ὅλα τὰ ῥητά, ὅσα τοῦ ἐχρησίμευον, πρὸς σοφιστεῖαν ἢ διαστροφὴν. Μόλις εἶπε τὰνωτέρω καὶ παρουσιάζεται ὁ διπλανός, ὁ νεο-βλουτος. Καὶ οὗτος ἤθελε νὰ κάμῃ μέγαν εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ἀνάμεσα στὰ

κα, καὶ ὡς ἔμαθεν ὅτι εἶχε πάρῃ τὸ ῥημά του καὶ τὸ τσιμποῦκι του πρὸς τὰ ἐκεῖ ὁ παλαιὸς κτηματίας, πάραυτα εὐρέθη κ' αὐτὸς ἐκεῖ.

— Χαίρετε, κύριοι. — Ἐμαθα, κύριε Φραγκούλα, ὅτι ἔχετε παράπονα ὅσον ἀφορᾷ γιὰ τὸ κτῆμα τὸ δικό μου ἐδῶ πλησίον σας. Καὶ εἰς πίστωσιν τῶν ὄσων ἤκουσα, ἐρχομαι νὰ σὰς καθυποβάλω κ' ἐγὼ τὰς σκέψεις μου, καθόσον εἶμαι νεοφανῆς εἰς τὸν τόπον, καὶ δὲν ἐπάληψα ἀκόμη, νὰ γνωρισθῶ μὲ τοὺς λαοὺς. Καθότι ἐγὼ θέλω τὴν πρόοδον, κ' οἱ δύο ἀδελφοὶ οἱ ἀξιοτίμοι Ρουγγαῖοι, οἱ δικηγόροι τοῦ τόπου, εἶνε λίαν πολιτισμένοι ἄνθρωποι· πλὴν τὸ χωριὸ σας εἶνε πίσω. . .

Ἐως ἐδῶ εἶχε φθάσει ὁ Παληόπουλος, ὁ νεοφερμένος ἄρχοντας, καὶ πάραυτα ἐμφανίζεται ἡ Πινάκαινα, ἡ γρηὰ Φλωροῦ, — ὦρα καλὴ σας! . . . Νὰ σ' πῶ δὲ βάσταξα, κύριε Φραγκούλη μ', ἐγὼ, προεστὸς ἀνθρώπου, ἕνας ἀπ' τῆς δωδεκάδα, ποῦ οἱ παπποῦδες σου φοροῦσαν πανωθράκια, καὶ ἐλατεῖα μανίγια, καὶ βρακοζώνες κεντητές. . . Καὶ νὰ κάνης τὸ ἀδικο αὐτό, νὰ τοῦ πατῆς τὴν ἀγκωνίτσα μου τὴν κληροδοσά μου — ἕνα π'νάκι τόπο, πέντε πιθαμὲς γῆς — ὅσο γιὰ νὰ φέρῃ μίαν προατίνα τρεῖς φορές γῦρο στὴ ρίζα τῆς ἡλῆς, ποῦ εἶνε δεμένη, καὶ τὸ σκοινὶ ἐριτυλιγεται γῦρες καὶ ρίζες στὴ ρίζα τῆς ἐλῆς, κ' ἡ προβατίνα στέκεται, καὶ εἶνε σταμάτια, καὶ δὲν ἔχει ποῦ νὰ βοηθήσῃ. Καὶ τί θὰ καταλάβουν, κύριε Φραγκούλη μ', ὅσοι θὰ προσπεράσουν καὶ θ' ἀρροῦν τὰ ξένα χωράφια; Μαζὶ τρὺς θὰ πάρουν, μαθές;

— «Μὴ μέταιρε δρια αἰῶνια — ὑπέλαβεν ἐδῶ ὁ Ἀβράμης, ἃ ἔθεντο οἱ πατεράδες σου».

— Κι' ὅσοι τὰ κάνουν αὐτά, μαθές, ὅσα κ' ἂν καταπιῇ καὶ ντερληκώσῃ ὁ ἄνθρωπος, πάλι χῶμα καὶ κοπριά γένῃ, καὶ τρεῖς πιθαμὲς τόπο θὰ μασθῇ.

Ἐως ἐδῶ εἶχε φθάσει θυμωμένη ἡ γρηὰ Πινάκαινα, καὶ πάραυτα φθάνει, ἀπρόσκλητος, κ' ἀγύρευτος, ὁ Τσοῦνος ὁ Γιάν-

νης, ὁ Καθεαυτοῦ, αὐτὸς ἐκεῖνος ὅστις εἶχε γογγύσει πρὸ μιᾶς ὥρας εἰς τὴν διὰ τοῦ χέρσου μονοπατίου διάβασιν τοῦ Φραγκούλα. Πῶς εὐρέθη ἐκεῖ;

Οὗτος τὰ εἶχε καλὰ μὲ τὸν Ἀβράμην, ἐπειδὴ μὲ ὄλον τὸν κόσμον τὰ εἶχεν ἄσχημα. Ἄμα εἶδε λοιπὸν τὸν γέρο — Φραγκούλαν κ' ἐβάδιζε πρὸς τὰ ἐκεῖ, καὶ δὲν ἀμφέβαλλεν, ἴσως νὰ ἤξευρεν, ὅτι ὁ Ἀβράμης ἐκεῖ θὰ ἦτο, ἔσπευσε νὰ παρευρεθῇ κ' αὐτὸς ὡς ἐπίκουρος εἰς τὴν πιθανὴν λογομαχίαν τὴν μέλλουσαν νὰ συμβῇ.

Ὁ Γιάννης ὁ Τσοῦνος, μόνος αὐτός, μὲ τὰς δύο προβατίνες καὶ τὰς τρεῖς κατσίκες του, ἔκαμνε τόσας ζημίας εἰς τὰ γειτονικά καὶ τὰ ἀπώτερα χωράφια, ὅσας δὲν ἔκαμνον ὁμοῦ ὄλοι οἱ βοσκοί, οἱ τρέφοντες ἀνά πολλὰς δεκάδας θρεμμάτων εἰς τὸ κατάμερον ἐκεῖνο· εἰς ὅλην τὴν Ἀβρακὴν, τὴν Κοφακοφωλιά, τὸ Κ'βούλι, τὰ Κοψιδεῖκα, τὸ Ἐάνεμο, καὶ τὴν Κεφάλαν. Ἦτον ὁμοῦ εἰς ἄκρον προβλεπτικός, καὶ ἅμα εἶχε καταδοσκῆσει ξένον κτῆμα, ἔτρεχε νὰ εὐρῇ τὸν ἰδιοκτήτην καὶ τοῦ ἔλεγε. «Ψῆς ἐπῆγαν τὰ πρόβατα τοῦ Κοψιδάκη, καὶ σοῦ ἔφαγαν τόσα θηλιάσματα»· ἢ «Σήμερα πρῶτ' εἶδα τὸν Πολύχρονο, ποῦ εἶχε μπουρδάρει τὰ βοσκήματα του μὲς τὸ στρέμμα, καὶ σοῦ ἀφάνισαν ὅλα τὰ κτήματα»· ἢ «Ἀποβραδὴς — ἔφθασα παράωρα, καὶ δὲν μπόρεσα νὰ σ' ἐνταμώσω — εἶδα τὰ πράγματα τοῦ γιου τῆς Γαροφαλίνας, κ' ἔκαμαν γιούργια μὲς τὸν ἐλθῶνα, καὶ σοῦ ἔφαγαν ὅλα τὰ νέα φυτέμματα. Ἐνα εἰκοσιπεντάρικο τὸ δένδρο πρέπει νὰ ζητήσης γιατί αὐτά, βλέπεις, δὲν εἶνε θηλιάσματα· εἶνε φυτέμματα, καὶ δὲν ξαναβλασταίνουν. Ἄλλοιως, θέλεις βασιλικά ἐξόδα, γιὰ νὰ τὰ ξανακάμης.»

Μόλις μίαν φορὰν τὸν χρόνον ἐμέθυεν ὁ Γιάννης ὁ Καθεαυτοῦ, ἐνῶ ἄλλοι μεθύουν πᾶσαν ἐβδομάδα, σχεδὸν πᾶσαν ἡμέραν. Ἄλλ' ὅταν ἐμέθυεν, ὄλον τὸ χωρίον ἐπαίρνεν εἰδησιν, κ' ἔτρεχε νὰ ἰδῇ ἕνα θορυβοποιὸν μωρὸν μεθυσμένον. Καὶ ὅταν ὑπάνδρευσε τὴν μοναχοκόρην του, ἡ γυνὴ του ἔγραψεν ὅλα τὰ κτήματα τὰ προικῶα τῆς εἰς τὸ προικοσύμφωνον ποῦ ἔκαμε μὲ τὸν

γαμβρόν' άκόμα και τὰ χρυσά ποδογύρια της, και τὰ χρυσοποικίλιτα ύποκάμισα, και τὰ στολίδια της όλα, τὰ όποια αύτή είχε φορέσει τὸ πολὺ τριάντα φορές εις είκοσι χρόνια· τότε έξεκόλλησεν ἡ ψυχὴ τοῦ Γιάννη, και τὰ έλυπήθη, και καθώς ἦσαν οἱ παπάδες επάνω κ' έλεγαν τοὺς εισαγωγικούς στίχους τοῦ γάμου («Μακάριοι πάντες... ἡ γυνή σου ως ἄμπελος εὐθηνοῦσα... οἱ υἱοί σου ως νεόφυτα ελαίων» κλπ.), ψάλλοντες τὸ Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, πάραυτα ὁ Γιάννης μόλις εἰδέχθη τὴν μετόνοιαν και τὸν χειρασπασμὸν τῆς κόρης και τοῦ γαμβροῦ του, αφήνει τὴν τελετὴν, μαζί με τοὺς καλεσμένους και τὸν σύντεκνον, και τοὺς καλεσμένους επάνω στὸ πάτωμα, κατεβαίνει στὸ κατώγι, ὅπου εἶχε κόκκινες πιπεριές κρεμασμένες, κατεβάζει πέντ' έξ ἀπ' αὐτές και τὰς ανάπτει και τὰς καίει, και πνίξει και σφλομώνει ὅλον τὸ οἶκημα. Τότε έπιασεν ὅλους τοὺς καλεσμένους, τὸν γαμβρόν. τὴν νύφην, και τοὺς παπάδες, σφοδρὰ καιλα και βήξιμον, ὡστε σχεδὸν ὅλοι, και οἱ ιερεῖς μετ' ἄμφιά των θὰ έτρέποντο εις φυγὴν. Εὐτυχῶς, έσοφίσθησαν ν' ανοίξουν πέρα-πέρα ὅλας τὰς θύρας και τὰ παράθυρα, ἄν και ἦτο ψυχρὰ χειμῶνος ὦρα, και ἀερίσθη ἡ οἰκία, και οὕτω εἰγλύτωσαν ἀπὸ τὸ πάθημα.

— Κάνεις ἄδικο, χμ... γρ... μπάρμπα Φραγκούλη, ἄρχισε νὰ λέγη· και τὰ μονοπάτια τὰ ξένα πατεῖς, και τὰ χωράφια τὰ ξένα καταπατεῖς. Ὁ Μῆτρος ἀποδῶ (δείξας τὸν Ἀβράμην), εἶνε δουλευτής, ἄνθρωπος τῆς ψυχῆς, χρ.. γμ.. και μοῦ τὸν ἄδικας... γιατί αὐτὸς έχει πνέμματα, χμ.. μπρ... κ' ἔρχονται και σὲ βρίσκουν... και πὼς νὰ τὰ ξορκίσῃς;

Ὁ γέρο-Φραγκούλας δὲν εἶχεν επιθυμίαν ν' ἀπαντήσῃ. Εὐτυχῶς, εἰκείνην τὴν στιγμήν, καθὼς εἶχε καθίσει ἰδρωμένος ὑψηλὰ στὸν δ'χθον, ἠσθάνθη ὅτι ἤρχιζε νὰ κρουλογῆ· έσηκώθη, έπῆρε τὸ τσιμπούκι του μαζί με τὴν φανέλλαν, και ἀποταθείς πρὸς ὅλους, εἶπε.

— Μὲ συμπάθειο· πάω στὸ καλυθι, ν' ἀλλάξω τὴ φανέλλα μου.

Και στρέψας τὰ νῶτα, διευθύνθη πρὸς τὴν μικρὰν ισόγειον καλύβην, ἣτις έρηπίμευε δι' ἀποθήκην γεωργικῶν εργαλείων, ὡς και σάκκων πλήρων ελαιοκάρπου, κατὰ τὰς φθινοπωρινὰς και χειμερινὰς νύκτας.

Ἐμειναν ἐν ἀμηχανίᾳ οἱ τέσσαρες ἄνδρες κ' ἡ γρηᾷ Πινάκαινα, και δὲν ἤξευραν πὼς νὰ ξεθυμάνουν. Ἐπειδὴ ὅλοι οὗτοι εἶχαν εἴλθῃ χάριν φιλονεικίας μετὸν γέρο-Φραγκούλαν, ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ, ἄρχισαν μεταξύ των συζητήσιν.

— «Δὲν εἶνε ἄνθρωποι μορφωμένοι στὸν τόπον ἐδῶ» ἄρχισε νὰ λέγη ὁ Παλιόπουλος, ὁ νεόπλουτος ξένος. Βλέπετε, αφήνει μισὴν τὴν ὀμιλίαν, και μᾶς φεύγει.

— Σιώπα και σύ, ψυριάρη, ἔκραξεν ὁ Ἀβράμης· ποῦ μᾶς ἦρθες και σύ ὀδιπέρα νὰ κλέψῃς τὰ μοναστηριακά, νὰ καζαντήσης και σύ, νὰ γείνης μεγάλος ἄνθρωπος!

— Μὲ συγχωρεῖς, κύριε, δὲν εἶνε τρόπος αὐτὸς, πὼς βρίζεις;

— Θὰ σὲ ντραπῶ, κατάλαβες.

— Μὴ δὰ παιδάκι μ', εἶπεν ἡ γρηᾷ Πινάκαινα. Ἡμεῖς ἐδῶ δὲν ἦρθαμε νὰ πιασθοῦμε μαλλιά μετὰ μαλλιά, σὰν τῆς κακῆς γειτόνισσες. Μὴν ἀγριεύῃς μετὸν ἄνθρωπο. Τί σῶκαμε;

— Καλὰ τοῦ τὰ εἶπε, ὑπέλαβεν ὁ Γιάννης ὁ Καθεαυτοῦ. Κατάντησε νὰ γείνη Σύρο και Μάλτα τὸ χωριὸ μας, κατάλοβες γρ... χμ... Κ' τσοί, στραβοί, ἐδῶ μαζεύονται ὅλοι... κανένας καλός... ὅλοι μπατακτοῦδες.. μπρ.. νμ.. Ποιὸ καικάει τοὺς φέρει ὅλους;

— Δὲν χρειάζομαστε και δικηγόρ, εἶπεν ἰδιότροπος, και παρὰ προσδοκίαν, ὁ Ἀβράμης.

Ὁ Γιάννης έστράφη μετὰ ἀπορίαν πρὸς αὐτόν.

— Καλὰ, φταίω ἐγὼ ποῦ σοῦ τραῶ τὸ σκονί σου, εἶπε μετὰ θυμόν. Αὐτὸ ἦν τὸ εὐχαριστιῶ.. γχ.. χμ.. ποῦ θέλησα ἀ σοῦ σ'άσω τὰ στραβά σου, κατάλαβες.

— Βρὲ Τσοῦνο, Μουτσοῦνο, κύττα και νὰ μαζώξῃς τὴν γλῶσσά σου· τὰ λόα σου νᾶνε λίγα-ἀκούς τί σοῦ λέγω;

— Κ' οἱ δυὸ καλοὶ εἴσθε, πέταμα δὲ θέλετε, ἐμουρμόρισεν ἡ γρηᾷ Πινάκαινα. Ἀβράμης και Τσοῦνος, Τσοῦνος κ' Ἀβράμης. Κύλισε τὸ χάλκωμα κ' ἤυρε τὸ καπάκι.

— Ἐσὺ νὰ μαζώξῃς τὴ γλῶσσά σου, στρίγλα, χμ.. γρ.. γρηᾷ κκκόγρη κακομαγειρεμένη, ἔκραξεν ὁ Γιάννης.

— Εἶσαι ἄξιος νὰ βρίσῃς αὐτὴν τὴν γρηᾷ, ἐσὺ; ἀπήντησεν ὁ Ἀβράμης. Αὐτὴ ἦνε γυναίκα ἀπὸ σοί, δὲν εἶνε ξεσοίαστη ἀπ' ἐσένα· εἶνε δευτέρα ξαδέρφη τοῦ πατρὸς μου. Νὰ πλυένης τὸ στόμα σου, και τὴν ἀνεβαίνης.

— Ἄς εἶνε. μαθές, έχει δικη ὁ Τσοῦνος, εἶπεν ἡ γρηᾷ. Και σύ, Ἀβράμη, δικη έχεις. Ἐσὺ σοιλῆς, κ' αὐτὸς ξεσοίαστος, κ' οἱ δυὸ εἴσθε ἡ μπομπή τοῦ χωριῦ, ποῦ περιγελα τοὺς διαβάτες.

— Καλὸ περίμενα ν' ἀκούσω ἐγὼ ἀπὸ σένα, μπαμπόγρη; εἶπεν ὁ Ἀβράμης, ἐκ στόματος κοράκου ἐξελεύσεται κρά.

— Βρὲ, μὴ βρίζῃς τὴ γρηᾷ, παληο-Ἀβράμη-Ἀβραμικο, ἔκραξεν ἐν ἐξάψει ὁ Γιάννης. Δὲν εἶσαι ἄξιος νὰ πλύνῃς τὰ ποδάρια της.

— Σκάσε, βρὲ Τσοῦνο, μουτσοῦνο, κακομούτσο, ἀπήντησεν ὁ Ἀβράμης. Θὰ σ' ἀρχίσω μ' ἐκεῖνο.

Ἦρπασε πάραυτα τὴν βαίην ῥάβδον, τὴν ὅποιαν εἶχεν αφήσει ὁ Φραγκούλας ἐκεῖ, ἐπὶ τοῦ ὑψώματος ὅπου εἶχε καθίσει. Ὁ Τσοῦνος ἦρπασε πάραυτα τὸ κλαδευτήρι, τὸ ὅποιον ὁ γέρον εἶχε σκαρφαλώσει ἐπὶ δένδρου ελαιίας, ὅπου ἐχωρίζοντο οἱ κλάδοι εἰς τὸ τρίκλωνον.

Ὁ ξένος ἔτεινε τὴν μίαν χεῖρα πρὸς τὸν ἕνα. τὴν ἄλλην πρὸς τὸν ἄλλον, ὡς διὰ νὰ προλάβῃ τὴν συμπλοκὴν. Ἡ γρηᾷ Πινάκαινα ἤρχισε νὰ τραβᾷ τὰ πολιά τσουλούφια της, τοὺς δύο θυσσάνους τῶν τριχῶν, ὅπου ἐκρέμαντο ἐπὶ τῶν κροτάφων μέχρι τῶν μαραμμένων παρειῶν της. Ἀλλὰ μετὰ μίαν στιγμήν ὡς νὰ μετεμελήθη, και τῆς ἤλθεν ἄλλος λογισμὸς, ἔκραξε πρὸς τὸν ξένον.

— Ἄφησέ τους νὰ μαλώσουν· ἀφησέ τους.

Ὁ Ἀβράμης ὑψωσε τὴν ῥάβδον. Ὁ Τσοῦνος ἔκαμεν ἐν βῆμα ὀπίσω, και ὑπέτεινε τὴν χεῖρα ὀριζοντίως κάτω, μετὰ τὸ κοπτερόν τοῦ κλαδευτηρίου πρὸς τὴν κοιλίαν τοῦ Ἀβράμη.

*

Οἱ τέσσαρες ἐργάται εἶχον διακόψει τὸ σκάψιμόν των, ὅπου μόλις τὸ εἶχον ξαναρχίσει μετὰ τὸ πρόγευμά των, και κατόπιν τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰδιοκτητοῦ, κ' ἐγύρισαν τὰ πρότωπά των πρὸς τὰ πρόσωπα τῆς σκηνῆς, ἀπλήστως, κ' ἐκύτταζαν. Ὁ εἰς ἀφησε τὴν σκαπάνην του κ' ἔτρεξε πρὸς τὸ μέρος τῶν μαχομένων, διὰ νὰ τοὺς χωρίσῃ· τὸ αὐτὸ ἔπραξεν ὀκνότερον κάπως, και ὁ δεύτερος. Ὁ τρίτος ἐπωφελήθη τὸν ἀντιπερισπασμὸν, ἔστρηψε σιγάρο, κ' ἔζήτησε νὰ τὸ ἀνάψῃ μετὰ ὕσκαν και πυρόλιθον. Ὁ τέταρτος μόλις ἔστρεψεν ἀπαξ τὴν κεφαλὴν, και πάλιν ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του.

Τὸ μέρος ἀπέειχε περίπου πενήντα βήματα. Ὅταν ὁ πρῶτος ἐργάτης ἔφθασε πλησίον τῆς σκηνῆς, ὁ Τσοῦνος εἶχε δεχθῆ μίαν ἐπὶ τοῦ ὤμου ἀπὸ τὴν ῥάβδον τοῦ Φραγκούλα, διὰ χεῖρὸς τοῦ Ἀβράμη. Ἐπροσπάθησε νὰ τὸν κτυπήσῃ μετὰ τὸ κλαδευτήρι, ἀλλ' ἔφαγε δευτέραν ἐπ' αὐτῆς τῆς κρατούσης χεῖρὸς.

Τότε ἔφθασεν ὁ πρῶτος ἐργάτης κ' ἐμβῆκεν εἰς τὸ μέσον τῶν μαχομένων. Ἐτεινε τὴν μίαν χεῖρα πρὸς τὴν ῥάβδον, μετὰ τὴν ἄλλην ἐπροσπάθησε ν' ἀρπάξῃ τὸ κλαδευτήρι, ἀλλ' ὁ Τσοῦνος ἔστρεψε τὸ ὄπλον πρὸς αὐτόν, και συγχρόνως ἤρχισε νὰ τὸν ὑβρίζῃ.

— Σύρε νὰ ζῆς κοιλιές, τοῦ εἶπε, τί ἀνακατώνεσαι; Και ποῖς σ' ἐρωτᾷ σένα, ἡ σκεπετζῆς εἶσαι ἡ πατσατζῆς;

Συγχρόνως ἔφθασε τότε ὁ δεύτερος ἐργάτης, και δι' ἐπιδέξιου χειρισμοῦ, ἐπωφελήθει τὴν ἀφηρημάδα τοῦ Τσοῦνου, τοῦ ἀπέσπασε μετὰ σιθαρὰν χεῖρα τὸ κλαδευτήρι. Ἐκαμε δὲ σημεῖον ἐκ χειρῆς πρὸς τὸν Ἀβράμη. Ἄλλ' οὗτος, βλέπων τὸν Τσοῦνον ἄοπλον, ὑψωσε τὸ κλαδευτήρι, και τοῦ κατέφερε δύο ἢ τρεῖς ἐπὶ τοῦ βραχίονος και τοῦ ὤμου.

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἐφάνη ὁ γέρο-Φραγκούλας προκύπτων ἀπὸ τὴν θύραν τῆς καλύβης. Εἶχε φορέσει τὴν στεγνὴν φανέλαν του, καὶ καθὼς ἐξῆλθε χωρὶς νὰ στραφῆ πρὸς τὰ πρόσωπα τῆς σκηνῆς, ἀπέχοντα ὡς ἑκατὸν βήματα, ἀπλωσε τὴν ἄλλην, τὴν ὑγρὰν, ἐπὶ τινος θάμνου, καὶ εἶτα ἔστρεψε νωθρὸν τὸ βλέμμα πρὸς τὰ πρόσωπα ἀντικρῦ.

— Γέρο-Φραγκούλη! ἔκραξε μὲ ὀξειαν φωνὴν ἡ γρηᾶ-Πινάκαινα, ἔλα νὰ τοὺς βάλῃς γνῶσι. Μαλώνουν ἐδῶ.

— Ἄς πᾶνε στὰ χωράφια τοὺς, ἂν θέλουν, μὲ τὸ ραχάτι τοὺς νὰ μαλώνουν, ἀπῆντησε μεγαλοφώνως. Ἐγὼ τὸ χωράφι

μου δὲν τῶχω γιὰ νὰρχωνται οἱ γειτόνοι, ὅσοι ἔχουν κρεμασμένο τὸ ζωνάρι τοὺς γιὰ καυγᾶ.

Ἐκάθισεν ἐπάνω 'σ ἓνα κούτσουρο, δίπλα στὴν θύραν τῆς καλύβης, ἐγέμισε τὸ τσιμποῦκι του, ἔτριψε πυρεῖον, καὶ τὸ ἤναψε.

Πρῶτος ἔφυγεν ὁ νεόπλουτος ὁ ξένος. Δευτέρα ἔκαμε ποδάρια, καὶ κατέβη στὸ χωραφάκι τῆς ἡ Πινάκαινα ἡ γρηᾶ. Ὁ Ἄβράμης ἔκαμε κατὰ τὸ χωράφι του, καὶ ὁ Τσοῦνος ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος ὅπουθεν εἶχεν ἔλθῃ.

Οἱ ἐργάται ἐπέστρεψαν εἰς τὴν ἐργασίαν των.

+ Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ *

Ἄλλ' ὅ,τι ἰδίως χαρακτηρίζει ἐν Γαλλίᾳ τὴν σύγχρονον φάσιν, ὅ,τι ἀναπαριστᾷ καλλίτερον τὴν κρίσιν, εἶνε ἡ διείσδυσις τῆς ἀπεργίας εἰς τὰς δημοσίους ὑπηρεσίας· αἱ μεγάλαι ἀπεργίαι τῶν ταχυδρομικῶν καὶ σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων, αἱ ὁποῖα ἐπῆλθον ἀλλεπάλληλοι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη δὲν κατέδειξαν μόνον τὴν ζωτικότητα τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων, ἐβεβαίωσαν ἀκόμη ὅτι ὁ συνδικαλισμὸς κερδίζων ὄλονεν ἔδαφος, θὰ ἠδύνατο νὰ παραλύσῃ τὴν λειτουργίαν τῆς δημοσίας δυνάμεως καὶ ἐν ταύτῳ καὶ τὴν ζωὴν τῆς χώρας. Τὸ Κράτος τοῦ κεφαλαίου διὰ τῆς ἀναστολῆς τῶν ταχυδρομείων, τῶν τηλεγράφων, τῶν τηλεφώνων, τῶν σιδηροδρόμων θὰ εὑρίσκετο ἀφωπλισμένον εἰς τὴν ἐναντίον τοῦ προλεταρισμοῦ πάλιν του. Οἱ διεισπαρμένοι τροχοὶ του δὲν θὰ ἠδύνατο πλέον νὰ ἐπικοινωνήσουν μεταξύ των καὶ οὐδὲν θὰ συνέδεε πρὸς ἄλληλα τὰ διάφορα αὐτοῦ κέντρα Πᾶσα δρᾶσις τοῦ συνόλου θὰ τοῦ ἦτο ἀκατόρθωτος καὶ συνεπέια τῆς ἐκνευ-

ριστικῆς, τῆς ἀγωνιώδους καὶ ἀγόνου ἐπισχέσεως τῶν ὑπηρεσιῶν του κατὰ τὴν πρώτην στιγμὴν, θὰ παρεδίδοτο εἰς τὴν τύχην τῶν συμβάντων. Καὶ ὡς ἡ βιομηχανικὴ συγκέντρωσις διήγειρε ἐναντι τοῦ ἐργοστασιάρχου τοὺς ἐργατικούς συνδέσμους καὶ προκαλεῖ διαρκῆ συνωμοσίαν τῶν ἡμερομισθίων ἐργατῶν, ὁμοίως ἡ μεγέθυνσις τῶν δημοσιῶν ὑπηρεσιῶν—ἡ αἰτία δὲν παρουσιάζεται εἰδικῶς μόνον ὅταν ἂν λέγουν εἰς ὠρισμένην περιοχὴν, εἰς αὐτὴν εὑρίσκεται παντοῦ ὅπου ἡ κεφαλαιοκρατία ἔχει ἐγκαθιδρυθῆ, ἡ ὁποία εἶνε νόμος τοῦ κόσμου τοῦ κεφαλαίου—παρήγαγε μεταξύ τῶν ὑπαλλήλων τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων πρῶτου, δευτέρου καὶ τρίτου βαθμοῦ κινήσιν συνενώσεως, ἡ ὁποία κατέστη κίνδυνος ἀναπότρεπτος.

Τὸ σύγχρονον Κράτος ὑπονομεύεται ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὸν πολιτικὸν του ὀργανισμὸν διὰ τῆς καταπτώσεως τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, εἰς τὴν οικονομικὴν του σύνθεσιν διὰ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ συνδικαλισμοῦ, εἰς τὴν κυριαρχικὴν του δύναμιν διὰ τῆς ἀνταρσίας τῶν κατωτέρων

ργάνων του. Πῶς θὰ ἠδύνατο ν' ἀντιστῆς τόσα αἰτία καταστροφῆς; Ἄλλὰ βεβαίως δὲν εἶνε στερεώτερον ἄλλαχού.

Ἰδοὺ ἡ Μεγάλη Βρεταννία. Ἐὰν ὑπῆρχε ἡμερομίσθια τῆς Εὐρώπης δεικνύουσα ἀποκροφὴν πρὸς πᾶν ἐπαναστατικὸν πνεῦμα, εἰθνήσιος πρὸς τὴν συντηρητικότητα καὶ τὴν παράδοσιν, καὶ τέλος φροντίζουσα νὰ μὴρῆ τὴν ἱεραρχίαν καὶ τοὺς προαιωροὺς θεσμοὺς τῆς, εἶνε βεβαίως αὐτῆ. Εἰς τὴν ἀνυπομόνους δημοκρατίας τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης, ἀντέτασσον τὴν γαλήνην αἰθρῆ τὴν παθητικότητα τοῦ ἀγγλικου λαοῦ, τὴν τὰς ἐπιμόνους διαθέσεις των πρὸς νῆταβολὰς καὶ ἀνανεώσεις τὴν ἀντιπάσαν του διὰ πᾶν ἀπότομον κίνημα καὶ νοσηρὰν ρουτίαν. Εἶχε διατηρήσει τὴν ἐκτρονομικὴν του βασιλείαν, τὴν εὐγένειαν τῶν τίτλων, τὰ ἀνερχόμενα εἰς μακρυνὰς ἡμέρας ἤθη. Οὔτε ὁ σοσιαλισμὸς, οὔτε ὁ συνδικαλισμὸς εἶχον ἐπηρεάσει τὸ ἔθνος πρὸς τὸ πραγματικόν, τὸ ἀποστρεφόμενον τὴν ἰδεολογίαν. Ὁ συντεχνισμὸς εἶχεν ἐγκλιματισθῆ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἡτο ἀπλῶς μόνον παρά τινες φάσεις τῶν τινάγμων βιομηχανικῆ διπλωματικῆς ἐπιστήμης ἀθροιστικῶν συνθηκῶν καὶ εἰρηνικῶν συμβάσεων ἀπεριορίστου χρόνου. Ἄλλ' αἰφνιδίως οἱ θεωρητικοὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀείποτε ἰσορροπημένης πολιτικῆς ὤφειλαν ν' ἀναγνωρίσουν τὴν ἀνάγκην τῶν καιρῶν καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὰς σχολὰς τῶν διαβεβαιώσεως ἄλλοι θεωρητικοὶ ἀνομολογοῦν σήμερον, ὅτι ἡ Ἀγγλία ἂν ἄλλων ἡπειρωτικῶν ἔθνων ἦτο ἐνδεὲς νὰ ἴδῃ αὐτὴ τὰς μεγάλας οὐσιαστικὰς μεταβολὰς.

Ἡ ἱστορία τῶν τελευταίων ἐτῶν φαίνεται ὅτι ἐδικαίωσε τὰς προφητείας των. Πᾶσα βασιλεία ἐξαφανισθείσης ὀλίγον κατ' ἄνωγρον πρὸς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς ὅπου τὴν τριχλὴ ἐξέλιξις τῶν συνταγματικῶν ἰδεῶν, τῶν ἡ τῶν Λόρδων ὑπέστη τὴν ἐπίθεσιν τῶν ἐπιπέλων τοῦ συστήματος. Ἡ Βουλὴ τῶν Λόρδων δαιωνίζε τὴν παλαιὰν ἐκράσειν εὐγενῶν γαιοκτημόνων, οἱ ὁποῖοι—νετῆς εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ διευθύνουσ.

νουν τὰς δημοσίας ὑποθέσεις. Ἐνῶ αἱ κῶμαι των γεωργικῶν ἐκμισθώσεων ἀποσυντεθεῖσαι εἶχον καταστραφῆ, τῆς ἀντιπροσωπείας των περιελθούσης εἰς τὰς νέας βιομηχανικὰς πόλεις καὶ ἡ ψῆφος εἶχε σχεδὸν γενικευθῆ, ἐξομοιῶνουσα τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων πρὸς τὸ πρότυπον τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς, οἱ Λόρδοι ἀπέμενον ὡς ἔχνος ἄλλης ἐποχῆς περισωθῆν εἰς τὸν νεώτερον κόσμον. Μερικοὶ μεγαλοιδιοκτῆται ἀντεποιοῦντο τὴν νομοθεσίαν ἀπὸ τοὺς ἐκλεχθέντας βουλευτάς· ἡ κατάχρησις ἦτο φανερά, πολὺ περισσότερον φανερά ἀφοῦ τὸ κοινοβουλευτικὸν σύστημα πέραν τῆς Μάγχης δὲν εἶχε θιχθῆ ἀκόμη διὰ τῶν ὑπονομιῶν καὶ τῶν προσβολῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας ἄλλαχού ὑποφέρει. Τὸ σύνθημα τοῦ πλήθους ὑπῆρξε: «Κτυπᾶτε τοὺς Λόρδους!» καὶ ἡ Ἄνω Βουλὴ ὑπὸ τὸν κίνδυνον νὰ παρασυρθῆ, ἠναγκάσθη νὰ συγκατατεθῆ εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν ἰδίων τῆς προνομίων. Μέσω τῆς ἄνω αὐτῆς Βουλῆς τὸ Κράτος ὑπέστη τὴν πρώτην του ἤτταν ἐκεῖθεν τοῦ πορθμοῦ.

Ἄλλ' ἡ περικοπὴ τῶν οικονομικῶν καὶ πολιτικῶν προνομίων τῶν Λόρδων δὲν ἐπῆρκε εἰς τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν, τὰ συνωθούμενα ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς τὰς πόλεις ὅπου ὁ πληθυσμὸς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πυκνοῦται. Κατὰ τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ ἀπευθύνοντο τὰ μίση των. Ἦδη ζητοῦντες τὴν κατάργησιν ἢ τὴν ταπεινώσιν τῆς κληρονομικῆς συνελεύσεως, ἐξέφραζον τὴν θέλησιν των περὶ ἐξισώσεως, τὴν τάσιν των νὰ κτυπήσουν τὴν ἀντίπαλον τάξιν. Αἱ βλέψεις των καὶ αἱ ἀπαιτήσεις των πράγματι ἦσαν ἄλλαι: Τὸ σύστημα τῆς ἰδιοκτησίας ἐζήτησαν νὰ ἐπικρίνουν καὶ νὰ ἐξασθενίσουν καὶ δὲν θὰ ἦτο καταληπτὴ ἡ κοινωνικὴ νομοθεσία, ἡ ὁποία ἐσημείωσε τὴν δρᾶσιν τοῦ ριζοσπαστικοῦ κόμματος μετὰ τὸν Ἀσκουῖθ καὶ τὸν Λόυδ Τζώρτζ, ἂν δὲν ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψει ἡ μεταστροφή, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη ἀπὸ τοῦ 1900 εἰς τὴν τάξιν τῶν βρεταννῶν προλεταρίων.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸ ἀγγλικὸν Κράτος, καίτοι εἶχεν ἐναντιωθῆ πολὺ ὀλιγώτερον ἀφ' ὅ,τι γενικῶς πιστεύεται εἰς

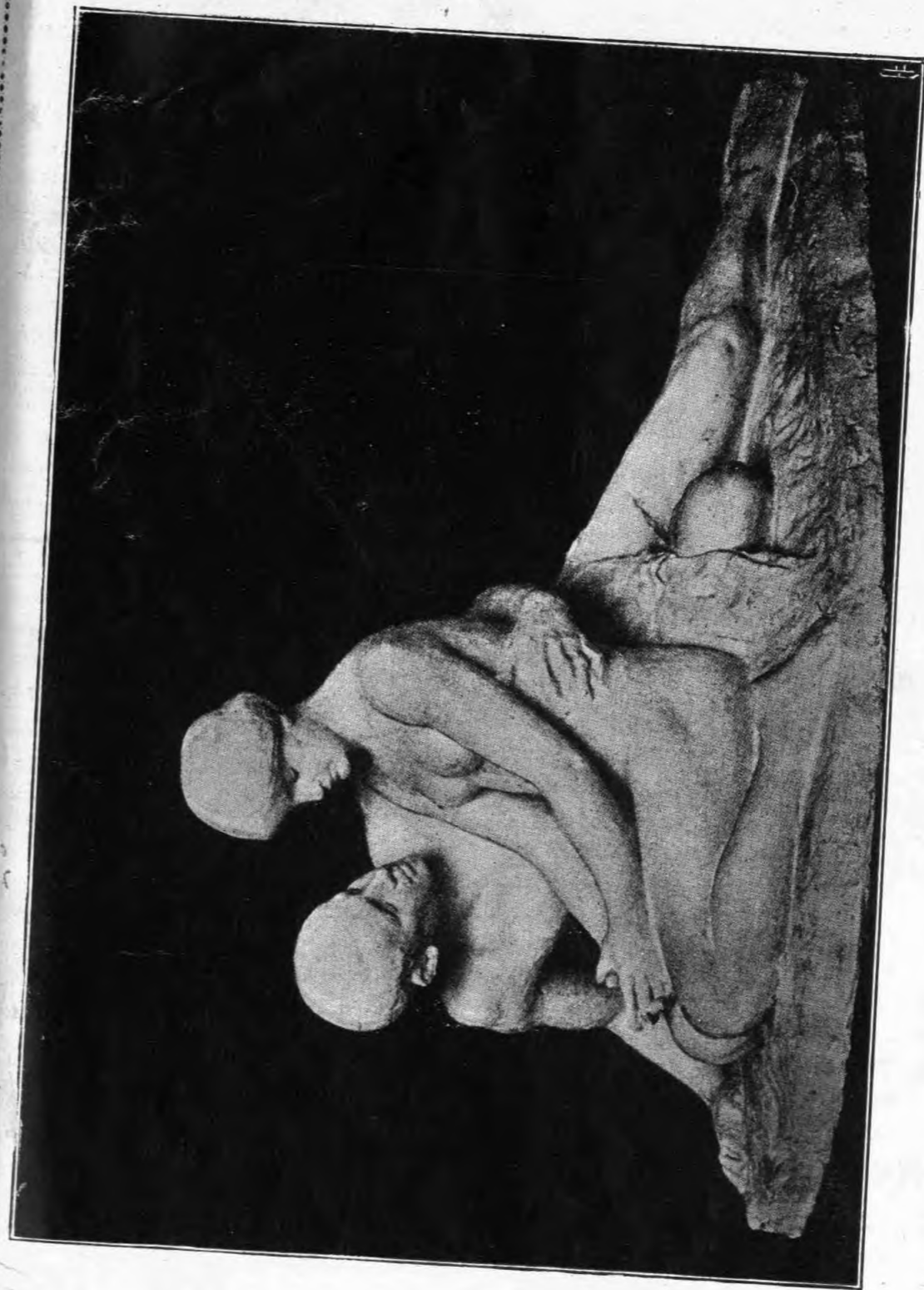
* Συνέχ. καὶ τέλος. Βλέπε «Καλλιτέχνην» τεύχη Μαΐου καὶ Ἰουνίου 1912.

τὴν ὑπὲρ τρίτων παρέμβασιν, ἠρκέσθη μόλις νὰ περιορίσῃ τὴν ἐπίμοχθον ἐργασίαν τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων. Ἄλλ' ἀπέδεχθη τὸν περιορισμὸν τοῦτον οὐχὶ τόσο διὰ ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἐργατῶν ὅσῳ διὰ νὰ διατηρήσῃ ὑπὲρ τῶν ἐργοστασιαρχῶν προσωπικὸν ἀπαρτίτητον. Ἐλάμβανεν ὑπὲρ τούτων προφυλάξεις καὶ ἐγγυήσεις διὰ τὸ μέλλον, τὰς ὁποίας καὶ οἱ ἴδιοι θὰ εἶχον λάβῃ, ἐὰν εἶχον εἰδοποιηθῆ. Οἱ νόμοι τοῦ Λούδ Τζώρτζ παρουσιάζουν ὄλως διαφορετικὸν χαρακτήρα. Τείνουν εἰς τὸ νὰ συντρίψουν τὴν ἐργατικὴν ἐπίθεσιν διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ἀναγκαίου μέρους τῶν κοινωνικῶν αἰτημάτων καὶ εἰς τὸ ν' ἀποτρέψουν τὸ πλῆθος ἀπὸ τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ συνδικαλισμοῦ παραχωροῦντες πλεονεκτήματα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον πολυτιμα εἰς τοὺς ἡμερομισθίους ἐργάτας. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐμπνέεται ὀλόκληρον ἐκ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος ὡς τὸ βισμάρκειον σύστημα τῆς κινδυνασφαλείας. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Λούδ Τζώρτζ εὐρέθη ἀντιμέτωπος ἐργατικῆς ὀργανώσεως ἀπείρως ἰσχυροτέρας τῆς ἐν Γερμανίᾳ τὸ 1883 ἢ 1885, ἠναγκάσθη νὰ ἐνδώσῃ εἰς οἰκονομικὰς θυσίας πολὺ εὐρυτέρας. Οἱ νόμοι τῶν τελευταίων ἐτῶν περὶ τοῦ γήρατος, τῆς ἀσθενείας, τῆς ἡμεραργίας εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ εἰσηγητοῦ τῶν δὲν ἦσαν μόνον προωρισμένοι νὰ ἐξασφαλίσουν τοὺς ἐργάτας ἐναντίον κινδύνων τινῶν τῆς ὑπάρξεως· ὤφειλον μᾶλλον νὰ προφυλάξουν τὴν κυρίαρχον τάξιν ἀπὸ τῶν κινδύνων κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως. Οἱ ριζοσπάσται πέραν τῆς Μάγχης ὡς καὶ πέραν τοῦ Ῥήνου, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, ἐπιζητοῦν νὰ συμβιβάσουν διαιτητικῶς τὴν ἀστικὴν τάξιν καὶ τοὺς προλεταρίους, τὴν σημερινὴν κοινωνικὴν κατάστασιν καὶ ἐκείνην, ἣ ὁποία θὰ τὴν διαδεχθῆ· ἀλλ' ἡ διαιτησία αὕτη κατὰ τὴν σκέψιν τῆς θὰ ἔπρεπε ν' ἀποβῆ ὑπὲρ τοῦ σημερινοῦ καθεστώτος καὶ δὲν ὑπάρχει ἐπὶ πλέον παράδειγμα ὅτι εἰς συμβιβασμὸς συνώμοσε τὴν καταστροφὴν ἐνὸς συστήματος.

Οἱ συμβιβασμοὶ αὐτοί, οἱ ὁποῖοι ἐπιτελοῦνται πάντοτε ὑπὸ καταναγκασμὸν,

καταλήγουν ἐν τούτοις εἰς τὸ νὰ ἐξεραθίζουν τὴν ἐπαναστατικὴν ἐπίθεσιν. Ἡ σύγχρονος Ἀγγλία ἐξεραίτως ἐπαληθεύει τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην, ἀρκεῖ καὶ ἐπ' ὀλίγον νὰ παρατηρήσωμεν τὴν μᾶλλον πρόσφατα ἐξέλιξιν τοῦ συντεχνισμοῦ.

Ἡ ὥρα τῆς βιομηχανικῆς διπλωματίας παρήλθε. Οἱ βιομηχανικοὶ σύνδεσμοι, οἱ ὁποῖοι ἀριθμοῦν ἐνίοτε χιλιάδας ὁπαδῶν—700,000 συμποσοῦνται εἰς τὸν μεταλλευτικὸν σύνδεσμον—δὲν ἐπαναπαύονται πλέον ἐπὶ τῶν ὑπολογισμένων πιέσεων καὶ τῶν βραδέων διαπραγματεύσεων κατὰ τὰς ὁποίας συνάπτονται· ἀθροιστικὰ συμβόλαια μὲ διαδοχικὰς προθεσμίας. Ἡ γενικὴ ἀπεργία, ἣ ὁποία ἐξαναγκάζει τοὺς πάτρωνα νὰ ὑποκύπτουν διὰ τῆς ἀπειλῆς ἐθνικῶν καταστροφῶν, ἣ ὁποία παραλύει κάθε κυκλοφορίαν καὶ κάθε παραγωγὴν, ἔγειν ἀποδεκτὴ παρὰ τῶν σωματείων, τὰ ὁποῖα πρό τινος ἀκόμη ἦσαν ἐπιμόνως ἀφοσιωμένα εἰς τὰς μετριοπαθεῖς μεθόδους. Ἡ γενικὴ αὕτη ἀπεργία δὲν ἐξυπηρετεῖ ἀποκλειστικῶς ἄμεσον διεκδίκησιν δικαιωμάτων, αὔξησιν τοῦ ἡμερομισθίου ἢ ἐλάττωσιν τῶν ἐργασίμων ὥρων, ἀλλὰ σκοπεῖ νὰ παραλύσῃ ὅλον τὸν κοινωνικὸν μηχανισμόν διὰ νὰ ἐπιστεύσῃ τὴν πτώσιν του· δηλαδὴ οἱ ἐνωτικοὶ κατακτηθέντες βαθμηδὸν οἱ τῶν σοσιαλιστικῶν ἰδεῶν, ἐγκυαταλείποντες τὰς μεταρρυθμίσεις εἰς τὸ περιθώριον τοῦ συστήματος διὰ ν' ἀφοσιωθοῦν εἰς τὴν ὀσχερῆ μετατροπὴν τῆς ἰδιοκτησίας. Τέλος αἱ Ἐνώσεις διαφεύγουν ὅλον ἐν περισσότητι τὴν ἐπιρροὴν τῶν παλαιῶν τῶν κυρίως τῆς ἐσωτερικῆς γηρασάσης εἰς τὰς ὑποθέσεις γραφειοκρατίας τῶν καὶ φυσικῶς ὑποτασσομένης εἰς τὴν νέαν πολιτικὴν. Διὰ γενικοῦ κινήματος ὑποκαθιστοῦν τὰς διαπραγματεύσεις τὴν δύναμιν, βιαίαν ἐπίθεσιν ἐναντίον τοῦ ἰσχύοντος οικονομικοῦ ὀργανισμοῦ. Καὶ ἡ ὑποκατάστασις αὐτοῦ τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας τοὺς παρασύρει κατ' ἀνάγκην εἰς πάλιν ἐναντίον τοῦ Κράτους, τοῦ Κράτους, τὸν ὁποῖον ἡ ἀποστολὴ εἶνε νὰ προστατεύσῃ τὸν ὀργανισμόν τοῦτον. Τέλος ἀπὸ τῶν ἐτῶν—καὶ τοῦτο εἶνε σημαντικὸν τῶν

ΜΑΗΣ ΥΠΟ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΙΝΤΙΚ

ἀκόμη ἀφοῦ τὸ ριζοσπαστικὸν κόμμα εἶνε κύριον τῆς ἐξουσίας — τὰ στρατεύματα ἔκαμαν τὴν ἐμφάνισιν των εἰς τὰ κέντρα τῆς ἀπεργίας.

Ὅ,τι τέλος χαρακτηρίζει, καὶ ἴσως ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, τὸν ἀνανεωθέντα αὐτὸν συντεχνισμὸν εἶνε, ὅτι τὸ συνεταιρικὸν πνεῦμα ὑπεχώρησεν εἰς τὸν τὸ καλούμενον πνεῦμα τῶν τάξεων καὶ αἱ συντεχνίαι αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύνατο νὰ παραμείνουν ἐκτὸς τῶν συγκρούσεων τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἐργασίας, ἐπικοινωνοῦν στιγμιαίως πρὸς ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι ἐρρίφθησαν ἤδη εἰς τὴν πάλιν. Πᾶσα ἕρις ἐν ἀρχῇ περιορισμένη, δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ διεγείρῃ τὸν ἀνταγωνισμὸν τῶν κυρίων καὶ τῶν προλεταρίων, δηλαδή νὰ ἐξαμολύσῃ τὸν κοινωνικὸν πόλεμον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου καὶ νὰ θέσῃ εἰς κίνδυνον τὴν ἀσφάλειαν τῆς δημοσίας ἐξουσίας.

Εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐποχὴν τῆς ἱστορίας τῆς ἡ Ἀγγλίας ἐγνώρισε διαδοχὴν ἀπεργιῶν τόσῳ φοβερῶν ὅσῳ τῶν σήμερον ἀλλεπαλλήλως ἐπερχομένων μεταξὺ τῶν ἐργατῶν τῶν λιμένων, τῆς συγκοινωνίας καὶ τῶν μεταλλείων. Τρεῖς κατ' ἐπανάληψιν εἰς βραχὺ χρονικὸν διάστημα ἡ ναυτιλία τῆς, ἡ κατὰ ξηρὰν κυκλοφορία καὶ τὸ σύνολον τῆς βιομηχανίας τῆς ὅχι μόνον ἔπαθον, ἀλλὰ ὕλικῶς ἀνεστάλησαν. Ὅ μὴ θέλων νὰ διακρίνη εἰς τὰ γεγονότα ταῦτα τὰς ἐνδείξεις ἐπαναστατικῆς καταστάσεως, ὁ μὴ ἐνοῶν, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τὰς ἀπαρχὰς καὶ ὅχι εἰς τὸ τέλος μιᾶς περιόδου καὶ ὅτι τὸ κίνημα ἀντὶ νὰ ἐξασθενίσῃ, αὐξάνει ἀδιαλείπτως, ἀγνωστὴ ὡρισμένως τοὺς σημερινούς ὅρους τῶν τάξεων. Τὸ βρετανικὸν Κράτος εὐρίσκεται βαθέως ὑπονομευμένον.

Ἴδου τέλος ἡ Γερμανία. Καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη οἱ ὁποῖοι ἐπίστευον εἰς τὴν ἀσάλευτον ἀσφάλειαν τοῦ Κράτους τῶν Χοεντζόλλερ καὶ ἀντέτασσαν τὴν πειθαρχίαν τῶν Πρώσων, τῶν Βαυαρῶν καὶ λοιπῶν κατοίκων τῆς αὐτοκρατορίας πρὸς τὴν πυρετώδη ταραχὴν καὶ τὸν ἀναρχικὸν ἀτομισμὸν τῶν Λατινικῶν φύλων, θὰ ἔλαβον ἐκ τῶν μᾶλλον προσφάτων γεγογότων

ἐποικοδομητικὰ τινα μαθήματα. Ἡ θαρξία ὑφίσταται πράγματι μεταξὺ Πρώσων, τῶν Βαυαρῶν καὶ λοιπῶν ἀλλὰ στρέφεται ἐναντίον τοῦ Κράτος τοῦ ὁποῖου οἱ κίνδυνοι ἀρχίζουν νὰ γίνονται αἰσθητοὶ εἰς πάντα.

Ἦτο ὡς κατάπληξις διὰ τὸν κόσμον δι' ἐκείνους τούλάχιστον, οἱ ὁποῖοι ἀντιπρόσωποι ὀλίγον καὶ δὲν σκέπτονται ποσὸν νὰ μάθουν κατὰ τὸν τελευταῖον Ἰανουάριον, ὅτι ὁ σοσιαλισμὸς εἶχε συναθροίσει ἑκατομμύρια ἀνθρώπων καὶ πλέον ἀκόσμιον πέραν τοῦ Ρήνου. Εἰς τὴν χώραν τούτην ὅπου τὸ σύγχρονον Κράτος ἐφαίνετο προκείμενον μὲ τὸν ἰσχυρότερον ὀργανισμὸν ὅπουδῆποτε ἀλλαγῆ, ὅπου αἱ ἀρχαὶ αὐτῆς ἐφαίνοντο σχεδὸν ἀναμφισβήτητοι, ὅπου διοικήσεις εἶχε ἰδρυθῆ ὡς κυρίαρχος, ὅπου αἱ δίκαι ἐπὶ προσβολῇ τοῦ προσώπου ἡγεμόνος ἐπεχειροῦντο κατὰ σειράς, ὅπου γιγαντιαία μειονοψηφία ἐξεγείρετο κατὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐξουσίας καὶ ἐναντὶ τῆς ἀριστοκρατίας τῶν γεωκτημόνων καὶ τῆς πλουσίας ἀστικῆς τάξεως, αἱ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὰ δύο στηρίγματα τοῦ θρόνου. Ὅλα συγχρόνως ἐτέθησαν ὑπὸ συζήτησιν ἡ ἐξουσία τοῦ ἡγεμόνος, ἡ σύνθεσις πολιτικοῦ συστήματος, ἡ φορολογία ἐπὶ τὰ φρά διὰ τοὺς μεγάλους, καταθλιπτικὴ ἐπὶ τοὺς μικρούς, ἡ ἀρχὴ τῆς ἰδιοκτησίας ἱεραρχία τῶν τάξεων, ὁ κατὰ ξηρὰν μεταφορὰς, ἡ ναυτικὴ ἀνάπτυξις, ὁ ἀποδοκίμασμός, ἡ βιαία καὶ πολεμογαρῆς διπλωματία τόσῳ προσφιλῆς εἰς τὸν παγγερμανισμὸν — ἐν ἐνὶ λόγῳ αὐτὸ τοῦτο τὸ Κράτος εἰς τὰς διαφόρους ἐκδηλώσεις του καὶ τὰ οἰκειότερα τμήματα τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς. Ἡ αἰφνιδια αὐτῆ πρόοδος τῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας οὐδὲν εἶχε τὸ ἐκπαιδευτικὸν δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶχον παρολογοῦν τὴν πορείαν τῆς προπαγάνδας καὶ τὴν στρατολογίαν τῶν ὁμάδων τῆς. Τὸ κόμμα αὐτὸ εἶχε φθάσει μὴ μόνον πρὸ τῶν ἐκλογῶν κατὰ τὸ συνέδριον τῆς Ἰένας, τὸν καταπληκτικὸν ἀριθμὸν τῶν 836,000 προσηλύτων καὶ ἐν Βερολίῳ μόνον ἡ δύναμις του ὑπερέβαινε τὰς 111,000. Εἶχε τὰς ἐφημερίδας του...

αἰῶν πολλὰ ὡς τὸ Φορβέις, ἐπραγματίζον ἀφθονα κέρδη, τοὺς προϋπολογισμοὺς του καλῶς ἐφωδιασμένους καὶ μὲ ἀφρονα διαχείρισιν, τοὺς πολυπληθεῖς καὶ ἀκαταστήτους προπαγανδιστάς του. Ἡ ἐπιτυχία του ἦτον ἐκ τῶν προτέρων ἐξησφαισμένη. Ὑπῆρξε τοιοῦτον ὥστε παρ' ἐπιτυχίαν τὸ Ράιχσταγ νὰ ἔχη πρόεδρον σοσιαλιστὴν καὶ ὁ Μπέμπελ ὁ γηραιὸς ἀπόστολος τῆς κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως μικρὸν καὶ θ' ἀντεπροσώπευε τὸ γερμανικὸν Κοινοβούλιον ἐνώπιον τοῦ κόσμου.

Ἡ νίκη αὐτῆ τοῦ σοσιαλισμοῦ προπαρεσκευάσθη ἀπὸ πολλὰ στοιχεῖα καὶ εὐνοήθη ἀπὸ περιστάσεις τῶν ὁποίων ἐγένεον ἐπιτηδεῖα ἐκμετάλλευσις. Ἡ ἀκρίβεια τῆς ζωῆς, ἐπαυξηθεῖσα πέραν τοῦ Ρήνου ὅπως καὶ ἀλλαγῆ, προδιέθετε τὰς ἐργαζομένας τάξεις εἰς γενικὴν ἐπίθεσιν καὶ διήγειρε παρ' αὐταῖς ὀργήν, ἡ ὁποία ἔτεινε νὰ ἐκδηλωθῆ. Ἡ ἐπιβάρυνσις τῶν φόρων, προεληθούσα κυρίως ἐκ τῆς ἐπαυξήσεως τῶν στρατιωτικῶν προϋπολογισμῶν, παρεῖχε εἰς τοὺς ἀντιπάλους τῆς αὐτοκρατορίας εὐχερῆ ἐπιχειρήματα. Ἡ διπλωματικὴ εὐρωπαϊκὴ κρίσις, ὑποκινηθεῖσα παρὰ τοῦ κ. Κίνδερλεν - Βαϊχτερ καὶ τῶν παγγερμανιστῶν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Μαρόκου, εἶχε ἀπελπίσει τοὺς προλεταρίους, οἱ ὁποῖοι τρέφουν διὰ τὸν πόλεμον ὅλον ἐν αὐξάνουσιν ἀποστροφῆν. Ἀλλ' ἡ ὑπερτίμησις τῶν τροφίμων, ἡ ἐπαύξησις τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν, αἱ ἀπειλαὶ ταραχῶν προέρχονται ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος καὶ ἐκ τοῦ πολιτικοῦ μηχανισμοῦ, τὸν ὁποῖον τὸ σύστημα τοῦτο περιχλείει. Ὁ σοσιαλισμὸς λοιπὸν ἐπελαμβάνετο ὅλων αὐτῶν τῶν περιστάσεων διὰ νὰ καταγγέλλῃ μετὰ ζωτικότητος διαρκῶς ἀνανεουμένης τὰ ἀδικήματα τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος καὶ ἡ προπαγάνδα του ἐξηπλοῦτο τόσον ἀπώτερον ὅσῳ ἐλαμπρύνετο ἀπὸ γεγονότα πολὺ σύγχρονα καὶ ὑπενθύμιζε καταφανῆ δυστυχίαν. Οἰαὶδῆποτε καὶ ἂν εἶνε αἱ προτιμήσεις ἀρχηγῶν τινῶν τῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας αὐτῆ τείνει εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ καθεστώτος. Ὁ σκοπὸς τῆς, ἂν μὴ καὶ ἡ καθημερινὴ τῆς

τακτικὴ, εἶνε ἐπαναστατικὸς. Εὐρίσκεται εἰς σύγκρουσιν ἐφ' ὅλων τῶν σημείων μετὰ τοῦ συγχρόνου Κράτους. Ἡ θὰ συντριβῆ παρὰ τούτου ἢ θὰ τὸ καταστρέψῃ ἐφ' ὧ καὶ αἱ ἐκλογαὶ τοῦ Ἰανουαρίου, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ τέλος δὲν εἶνε τίποτε περισσότερον ἀπὸ ἐκλογαὶ εἰς χώραν μάλιστα ὅπου ὁ κοινοβουλευτισμὸς χαλιναγωγεῖται ἀπὸ τὴν μοναρχικὴν ἐξουσίαν, ἐξισοῦνται ἐν πάσῃ περιστάσει πρὸς νικηφόρον ἐξέγερσιν.

Ἡ ἀνατρεπτικὴ ὀρμὴ συνεχλόνισε ἐν Γερμανίᾳ τοὺς δύο στύλους τοῦ Κράτους, τὴν αὐτοκρατορικὴν ἐπιβολὴν καὶ τὸν милитарισμόν. Δὲν ἀποδόθη ἡ δέουσα σημασία παρ' ἡμῖν καὶ ἀλλαγῆ εἰς τὴν συζήτησιν, ἡ ὁποία διεξήχθη πρὸ τριετίας εἰς τὸ Ράιχσταγ συνεπέια δημοσιεύσεως περιφήμου συνευτέξεως τοῦ Γουλιέλμου Β! καὶ ἡ ὁποία ἔθεσε ὑπὸ συζήτησιν τὰ ὅρια τῆς προσωπικῆς τῆς ἐξουσίας. Ὁ Κάιζερ ἠναγκάσθη νὰ ταπεινωθῆ, νὰ ὑποσχεθῆ ὅπωςδῆποτε, ὅτι δὲν θὰ διέλθῃ τοῦ λοιποῦ ὀριά τινα, ἀλλ' ἡ κοινὴ γνώμη ἐδείχθη ἀπέναντί του ἀδυσπῶτος καὶ ἡ κριτικὴ τὸν ἔθιξε κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος ἦτο μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἄγνωστος διὰ τὴν σύγχρονον Γερμανίαν. Σχεδὸν ὅλα τὰ κόμματα τοῦ Κοινοβουλίου εἶπον ἀπὸ συμφώνου σκληρὰς ἀληθείας πρὸς τὸν μονάρχην. Δὲν ὑπάρχει κῦρος ἐξουσίας, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο ν' ἀντιστῆ εἰς παρομοίαν προσβολὰς καὶ ἂν τὸ γόητρον τῆς αὐτοκρατορίας δὲν ἐξέπεσε μέχρι τοῦ σημείου τῶν ἐκλογικῶν συνελεύσεων ἐν Γαλλίᾳ καὶ τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπέστη ἐν τούτοις βαθύ ῥήγμα, ἔλαβε μίαν ἐξ ἐκείνων τῶν πληγῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐπουλοῦνται πλέον. Αἱ ἐκλογαὶ τοῦ τελευταίου Ἰανουαρίου ἀπετέλεσαν φοβερὰν ἀποδοκιμασίαν τῆς προσωπικῆς πολιτικῆς τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ ὁποῖος δὲν ἀνέχεται, ὡς γνωστόν, καγγελάριον εἰμὴ ἐφ' ὅσον ἐξυπηρετεῖ τὰς ἰδίαις του βλέψεις εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἦττα τοῦ καγγελαρίου καθίσταται ἦττα τοῦ ἐκλέξαντος αὐτὸν μονάρχου.

Ὁ милитарισμὸς δὲν ὑπέστη μικροτέραν δοκιμασίαν μολονότι ἐπιζητεῖται νὰ πι-

στευθῆ, ὅτι ὁ γερμανικὸς λαὸς δέχεται ἀγογγύστως τὰ ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου φορολογικὰ βάρη· ἀλλὰ διὰ τὴν ὑποστηρίξει κανεὶς τὴν γνώμην ταύτην πρέπει ν' ἀγνοῇ τὴν σημερινὴν Γερμανίαν, τὴν φιλολογίαν τῆς τοῦ μυθιστορήματος καὶ τοῦ θεάτρου, ἢ ὅποια δὲν παραλείπει καμμίαν εὐκαιρίαν διαμαρτυρίας ἐναντίον τῆς ἀγερωχίας τῆς τάξεως τῶν ἀξιωματικῶν, ἐπίσης τὰ μεγάλα εἰρηνικὰ ρεύματα, τὰ ὅποια ἐκδηλοῦνται εὐρύτερον καὶ ζωηρότερον ἢ παρ' ἡμῖν. Οὐδεμία διαδήλωση κατὰ τοῦ πολέμου ἔλαβεν ἀκόμη ἐν τῷ κόσμῳ τὴν ἐκτασιν τῆς μεγάλης διαδηλώσεως τοῦ Τρέπτοβ εἰς τὸ Βερολίον τὴν στιγμὴν τῆς κρίσεως τοῦ Μαρόκου. Τόσῳ πολυάριθμος ἦτο ἡ διαδήλωση αὐτὴ καὶ τόσῳ ὑπεστηρίζετο παρὰ τῆς Κοινῆς Γνώμης ὥστε ὁ ἀρχικαγγελάριος δὲν ἐτόλμησε νὰ τὴν ἀπαγορεύσῃ. Εἶχεν ἐν τούτοις παρεμποδίσει ἄλλα συλλαλητήρια διοργανωθέντα ἐν ὑπαιθρῷ διὰ τὴν γενίκευσιν τοῦ δικιωματος τῆς ψήφου ἐν Πρωσίᾳ.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ σοσιαλισμοῦ κατὰ τὸν τελευταῖον Ἰανουάριον συναπετελέσθη ἰδίως ἐκ τῆς στάσεως, τὴν ὁποῖαν ἐτήρησαν οἱ σοσιαλισταὶ κατὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Ἀγαδερ ἐναντι τοῦ ἐπιθετικοῦ παγγερμανισμοῦ. Ὁφείλεται δὲ χάρις εἰς αὐτόν, ὅτι ἔδωκε τὴν ὑψίστην προειδοποίησιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὅτι ὑπεραμύνθη τῆς εἰρήνης, ὅτι εἶχεν ἐξεγερθῆ ἐναντίον τῶν ὑποκινήσεων τῶν κύκλων τοῦ ἐπιτελείου, ὡς καὶ τῶν οἰκονομικῶν κύκλων. Εἰς τὰς πλείστας τῶν ἐκλογικῶν συγκεντρώσεων τοῦ Δεκεμ-

βρίου, ἐβδομάδας τινὰς μετὰ τὴν ὑπογραφήν τῆς γαλλογερμανικῆς συμφωνίας, ἥτις ἔδιδε τέρμα εἰς τὴν κρίσιν, ὁ μιλιταρισμὸς κατηγγέλλετο ὡς ὁ ἐχθρὸς τῆς γερμανικῆς εὐημερίας, ὡς ὁ ἀντίπαλος τῶν δημοσίων ἐλευθεριῶν, ὡς τὸ τρομερώτερον ὄργανον τῆς ἀστικῆς καὶ φεουδαρχικῆς κηδεμονίας. Καὶ ἡ σοσιαλιστικὴ δημοκρατία ἐνίκησε. Ὁ θρίαμβὸς τῆς ἔδωκε τὸ μέτρον ὅλης τῆς παρακμῆς τοῦ Κράτους, τῆς παραλύσεως τῶν τμημάτων του, τῆς ἀδυναμίας τῆς ἀμύνης του, τοῦ ἀγόνου τῶν καταπιέσεων, τῶν πιθανοτάτων τῆς ἀνατροπῆς, αἱ ὅποια ἀναπτύσσονται πέραν τοῦ Ῥήνου, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ.

ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν καὶ ἂν παρουσιάζεται, ὅποια ἴδιον καὶ ἂν εἶνε αἱ λεπτομέρειαι τοῦ ὀργανισμοῦ του τὸ σύγχρονον Κράτος ἀπειλεῖται γενικῶς, ὑπονομεύεται καὶ εἶνε προωρισμένον δι' ἀστραπιαίαν ἀποσύνθεσιν. Ἐὰν ἐν Γαλλίᾳ συμβαίνοντα ἀντανακλοῦν τὰ συμβάντα ὅλων τῶν χωρῶν, αἱ ὅποια ἔφθασαν εἰς βαθμὸν τινὰ βιομηχανικῆς ἐξελίξεως. Μαζὶ μὲ τὸ Κράτος αὐτὴ αὐτὴ ἢ κεφαλαιοκρατία πλήττεται θανασίμως. Ἡ ἐξάπλωσις πρὸς ἡμῖν τοῦ ὅ,τι ὁ Ταιν ἀπεκάλεσε, «αὐτόματον ἀναρχίαν», ὁ πολλαπλασιασμὸς καὶ ἡ ἐπέκτασις τῶν ἀπεργιῶν καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἐπαναστατικοῦ συντεχνισμοῦ πέραν τῆς Μάγχης, ἡ μεγάλη νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας ἐκείθεν τοῦ Ῥήνου, εἶνε διαφοροὶ ἐκδηλώσεις ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ φαινομένου, ἐνδείξεις ἀναποφεύκτου καταπτώσεως.

(«Mercur de France»)

ΠΑΥΛΟΣ ΛΟΥΪ

ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΣΤΟΝ ΚΑΥΚΑΣΟ

(ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΟΥ ΤΟΛΣΤΟΪ)

I

ΕΡΧΟΜΑΙ ἀπ' τὸ σπίτι τοῦ συνταγματάρχου, μοῦ εἶπε ὁ λοχαγὸς Χλοπῶφ, μπαίνοντας στὴν κάμαρά μου, μὲ μιὰ ριπτιγκότα μὲ ἐπωμίδες καὶ σπαθὶ στὸ πλευρό, —στολή που εἶχα νὰ ἰδῶ ἀπ' τὸν καιρὸ ποὶ γυρῖσα ἀπ' τὸν Καύκασο. — Τὸ τάγμα μας ἔρχεται σήμερα.

— Μά... γιὰ ποῦ;

— Θὰ πᾶμε πρῶτα στὸ Ν^{***}, κ' ἐκεῖ θὰ ἰδοῦμε...

— Καί; Θὰ τὸ βάλει γιὰ ἐκστρατεία;

— Χωρὶς ἄλλο. Δὲν ξέρω ὅμως τίποτε θετικό. Τόσο μόνο. Ἡ ἀρχὴ μούδωσε σήμερα, κατὰ τὸ βράδυ, διαταγὲς μ' αὐτὰ τὰ λόγια: «Τὸ τάγμα θὰ ξεκινήσει αὔριο, μὲ δυὸ μερῶν ζωοτροφίες». Γιὰ νὰ πάη ποῦ; γιὰ νὰ κάνη τί; γιὰ πολὺν καιρὸ; Οὔτε ρώτησα κἀν.

— Μπορῶ νὰ σᾶς συντροφεύσω;

— Ἄν μπορῆτε... Μὰ γιὰ ποῖο λόγο; Γιὰ νὰ βάλετε, στὰ καλά καθούμενα, τὴ ζωὴ σας στὴ φωτιά;

— Μὲ τὸ συμπάθειο, λοχαγέ, μὰ ἕνα μῆνα τώρα ἔχω δῶ ποῦ καρτερῶ μιὰ τέτοια ἀφορμὴ ποῦ τέλος νάτη θέλετε νὰ τὴν ἀφήσω νὰ πάη χαμένη;

— Ὅριστε 'κεῖ σατανικὴ περιέργεια. Ἰόσος βία γιὰ νὰ μάθετε πῶς γίνεται μιὰ μάχη... Δὲ ζητᾶτε τίς περιγραφές τοῦ Μακαϊλόφσκη, Ντανιλέφσκη; Θὰ βρῆτε καὶ ὅλα τὰ καθέκαστα.

— Τὰ βιβλία!... Ἄν εἶταν ὅ,τι γράφεται στὰ βιβλία...

— Μακελειὸ θέλετε σεῖς... σφαγὴ αἶ; Λυπημένος γιὰτὶ ὁ λοχαγὸς δὲ μ' ἐνώσε, δὲν τοῦ ἀπηλογήθηκα τίποτε.

Αὐτὸν τὸν εἶχα ἀνταμῶσει στὸν Καύκασο, τὴν μάνα του ὅμως τὴν εἶχα γνωρίσει, ὅταν εἶμουν ἀκόμα στὴν πόλη. Πρὶν ἴγω πῆγα νὰ τὴν ἰδῶ: ἡ ἀγαθὴ γριουλά, μὲ καλωσῶρισε μὲ χαρὰ, μούκνε ἕνα νοστι-

μῶτατο πιρόσκι* καὶ μοῦ ἐμπιστεύθηκε γιὰ τὸν Ποσσένκα τῆς (ἔτσι φώναζε τὸν γενναῖο λοχαγὸ) μιὰ εἰκόνα, μ' αὐτὰ τὰ λόγια:

— Νὰ τοῦ τὴν δόσετε. Σὰν ἐφυγα μακρὰ, ἔκανα τάμμα νὰ τιμῶ τὴν εἰκὸν αὐτὴ γιὰ νὰ μοῦ τὸν ἔχη γερὸ καὶ καλά. Δεκαοχτὼ χρόνια τώρα, ποτὲς ἡ ἀγία-Παρθένα δὲ τράβηξε τὸ χέρι τῆς ἀπὸ πάνω του: Δὲ πληγῶθηκε οὔτε τόσο δά, ποτέ, καὶ ποῦ δὲ πῆγε... Ποῦ ἔγεινε πόλεμος καὶ δὲν εἶταν κ' αὐτὸς ἐκεῖ!...

Ὅ,τι ἄλλο ξέρω γι' αὐτόν, τὸ ξέρω ἀπ' ἄλλους: ὁ ἴδιος μὴ θέλοντας νὰ μὲ κάνη νὰ συγχισθῶ, ποτὲ δὲ μοῦ εἶπε τίποτε γιὰ τίς ἐκστρατείες ποῦ πῆρε μέρος κ' αὐτός...

Ἄργότερα ἔμαθα ὅτι πολλὰς φορὰς εἶχε πληγῶθει, καὶ βαρῶ μάλιστα, κύτταζε ὅμως πολὺ, νὰ μὴ, τυχόν, τὸ μάθαινε ἢ γιὰ μάνα.

— Πάντοτε ἄς ἔχη πάνω του τὴν εἰκὸν αὐτὴ. Ἡ ἀγία-Παναγία θὰ τὸνε φυλάγῃ ἀπ' τὸ κακὸ κ' ἀπ' τὸν θάνατο.

Ὅταν ἀνάφερα στὸν λοχαγὸ τὰ λόγια τῆς μάνας του, δίνοντάς του τὴν εἰκόνα, τὴν ἄγγισε εὐλαβικὰ στὰ χεῖλια, τὴν τυλιξε σκεπτικὸς σὲ χαρτί, σίμωσε κατόπι στὸ παράθυρο καὶ τὸν εἶδα νὰ μπουκῶνῃ τὴν πίπα του πιὸ βαθυά...

— Ἀγαθὴ γριά, μουρμούρισε. Θὰ μ' ἀξιῶσει τάχα ὁ Θεὸς νὰ τὴν ξαναδῶ;...

Τ' ἀπλὰ αὐτὰ λόγια κρύβαν μέσα τους ὁλόκληρον ἕναν κόσμον ἀπὸ βαρυθυμία καὶ τρυφερότητα.

Τὴν ἄλλη μέρα κατὰ τίς τέσσερες τὸ πρῶτ, ὁ λοχαγὸς μὲ ξύπνησε. Φοροῦσε ἕνα μανδύα παλιωμένο, χωρὶς ἐπωμίδες, πανταλόνια φαρδυά, κ' ἕνα τσερκέζικο σπαθὶ στὴ μέση. Δὲν τὸν ἔκανα νὰ περιμείνῃ πολὺ, σὲ λίγο ξεκινήσαμε.

* Πωλονέζικο φαγητό, σὰ γλύκισμα πάνω κάτω.

Τὸ τάγμα βρισκόταν διακόσιες σαζένες* μπρὸς ἀπὸ μᾶς. Φαινῶταν σὰ μιὰ μάζα μαύρη καὶ πυκνὴ ποὺ κουνιῶνταν. Μόλις μπορούσε κανεὶς νὰ ξεδιαλύσῃ τὴν παράταξη ἀπ' τὶς μπαγιονέττες ποὺ λαμποκοποῦσαν σὰ σωρὸς ἀπὸ μακρὰ βελόνια. Ἀπὸ κάποτε τ' αὐτὶ σὰ ν' ἀκούγε τραγούδια στρατιωτῶν, τυμπανισμοὺς ταμπούρων, καὶ τὴν μεγαλόφωνη φωνὴ ἐνὸς τενόρου τοῦ θου λόχου ποὺ πολλές φορές μ' ἔκανε νὰ εὐφρανθῶ μὲ τὴν δύναμή της.

Ὁ δρόμος ἀκολούθει τὴν λακκιά ἐνὸς λαγκαδιοῦ καὶ κάποιον ρυάκι ποὺ μόλις τότε εἶχε ξεχυθεῖ πῆγαινε ἀπὸ πλάι. Τὰ κοπάδια τῶν ἀγριοπεριστεριῶν κυκλοφέρναν στοὺς αἰθέρας καὶ πότε κούρνιαζαν στὶς πέτρινες ραχοῦλες, πότε στροβίλιζαν στὸν ἀέρα, καὶ πότε χάνονταν ἀπ' τὴν ὄψη. Ὁ ἥλιος δὲν εἶχε ἀκόμα ἀνατείλει, ἀλλὰ πᾶν' ἀπ' τὴν πλαγιά στὰ δεξιά τοῦ λαγκαδιοῦ ἄρχιζε νὰ λαμπυρίζει. Τὰ κατσάβραχα γκρίζα καὶ ἀσπριδαρά, τὰ πολυτρίχια κροκοπρασινασμένα νότια ἀπ' τὴν δροσιά, οἱ περικεφαλαῖες λίγο-λίγο φεγγαβολοῦσαν στὴ χρυσόφωτη λαμπράδα τῆς αὐγῆς. Οἱ γρύλλοι, οἱ ἀκρίδες καὶ ἀπειρα ἄλλα ζῶντα ζύπναγαν μὲ τρελλοπηδήματα στὸ ψηλωμένο χόρτο, καὶ γιομίζαν τὸν ἀέρα μὲ τὸ λιγυρὸ κ' ἐξακουλουθητικὸ σούσουρό τους. Φαινῶταν σὰν νὰ βουίζαν στ' αὐτιά μας μύρια πλήθια τζίλια. Ἀνάσαινε κανεὶς μὲ τὸν ἀέρα καὶ νερὸ καὶ χλωρασιά καὶ δρόσο, δηλαδὴ τὴν χαρὰ μιᾶς πανέμορφης θερινῆς μέρας.

Ὁ λοχαγὸς κτύπησε τὸ τσακμάκι του καὶ ἀναψὲ τὴν πίπα του. Ἡ μυρωδιὰ τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς ὕσκας μοῦρθε εὐχάριστη. Ὁ λοχαγὸς φαινῶταν πλεῖοτερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ βυθισμένος σὲ σκέψεις. Τὰ δόντια του δὲν ἄφηναν τὴν Νταγεστάνικη πίπα του καὶ κάθε τόσο χτυποῦσε τ' ἄλογο του μὲ τὰ σπιρούνια, ἔτσι πού, καθὼς πῆγαινε ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ, ἄφηνε στὸ διάβα του πατημασιὰς ποὺ πὲς καὶ δὲ φαινονταν ἀνάμεσα ἀπ' τὸ ψηλωμένο χορτάρι.

Κοντεύουμε νὰ φθάσουμε τὸ τάγμα ὅταν

* Μέτρο Ρωσικό. Ἀναλογεῖ μὲ 2 μέτρα γαλλ. καὶ κάτι.

μᾶς προσπέρασε ἓνας νέος κ' ἔμορφος ἀξ.ω ματικὸς μὲ ψηλὸ καλπάκι ἀπ' ἄσπρο ἀστραχάν. Καθὼς πέρασ' ἀπὸ μπρὸς μαχαμογέλασε καὶ χαιρέτισε τὸ λοχαγὸ σ. κώνοντας τὴν βεργίτσα του... Μόλις πρὸ καμα νὰ παρατηρήσω τὴν χάρη του, τ λεπτοκαμωμένη μύτη του, καὶ τὸ πρωτχνουδο τοῦ μουστακιοῦ του ποὺ φύτρωνε ἔκεινο ποὺ μοῦκανε εὐχάριστη ἐντύπω. Ἔταν τὸ χαμογέλο ποὺ δὲ μπόρεσε κρατήσῃ, σὰν εἶδε πῶς τὸν κυττάζαμε.

— Καὶ ποῦ τρέχεις; μουρμούρισε λοχαγός, μὲ τρόπο δύσθυμο καὶ χωρὸν' ἀφήσῃ τὴν πίπα του.

— Ποιὸς εἶνε; τὸν ρώτησα ἐγώ.

— Ὁ ἀνθυπολοχαγὸς Ἀλανίν, ἓνας κτώτερος ἀξίωματικὸς τοῦ τάγματός μα. Φρεσκοβγαλμένος ἀπ' τὸ σχολεῖο. Ἦρ τελευταῖος στὸ σῶμα.

— Θὰ εἶνε, χωρὶς ἄλλο, ἡ πρώτη φά που λαβαίνει μέρος...

— Ναί! Μμὲ δὲν βλέπεις ἐνθουσιασὸ ποὺ στὸν ἔχει; εἶπε ὁ λοχαγὸς κουνιῶν φιλοσοφικὰ τὸ κεφάλι. Ὡ νεότης!...

— Καὶ γιατί νὰ μὴν εἶνε ἐνθουσιασνος; Νέος ἀξίωματικὸς αὐτός... Εἶναι χαρὰ του...

Ὁ λοχαγὸς σῶπασε δυὸ λεπτά.

— Αἱ λοιπόν! εἶν' αὐτὸ ποὺ εἶπα. Ἡ νεότης! Ξαναεἶπε σὲ βαρὺ τόνο. Τί χαταί προτοῦ δη. Ἀς δη πρῶτα...

Ἀς πάρῃ μέρος μιὰ-δυὸ φορές καὶ νὰ τὰ ποῦμε... Εἶμαστέ αὐτὴ τὴ στιγμή γιὰ δρόμο καμμιὰ εικοσαριά, ἄς ἀξίωματικοί. Κάποιος μας, σίγουρα ἀσκοτωθεῖ ἢ θὰ πληγωθεῖ: σήμερα αὔριο ἐκεῖνος, μεθαύριο ἓνας ἄλλος... ὦ βλέπεις ἐδῶ τὸ εὐχάριστο;...

II

Ὁ ἥλιος εἶχε ἀρχίσει νὰ φωτολούζῃ λαγκαδιὰ κ' ἡ ὁμίχλη λαγάρισε. Ἔκανε ζέστη. Οἱ στρατιῶτες μὲ τὸ τουφέκι ὡς ὤμους καὶ τὸ σάκκο στὴ ράχη τραγαν ὄκνα στὸ σκονισμένο δρόμο. Ἀγνε κανεὶς στὶς τάξεις τὸ ἐπαρχιώτικο ἰδια τῆς Μικρῆς-Ρωσσίας, γέλοια καὶ τραυδια. Μερικοὶ ὑπαξιωματικοί, στὴν ὁπο-

ριλακὴ μ' ἓναν κουτσομανδύα ἄσπρο καὶ μιὰ πίπα στὸ στόμα, κουβέντιαζαν χαμηλά.

Τ' ἀμάξια ὡς πάνω φορτωμένα ἀργοτέρουνταν ἀργὰ καὶ ἀνασήκωναν σκόνη π' ὄλο καὶ ἄπλωνε.

Οἱ ἀξίωματικοὶ καθάλικευαν μπροστά. Μερικοὶ τοὺς ἔκαμναν τὸν καμπόσο κτυπῶν τ' ἄλογο μὲ τὸ καμτσίκι, ἐκεῖνα κάλμασαν καὶ αὐτοὶ τὰ σταματοῦσαν μὲ μιᾶς. Ἄλλοι πάλι εἶχαν τ' αὐτὶ στοὺς τραγουδιστάδες, πού, μ' ὄλη τὴ διαβολεμένη ζέστη, τραγουδαγαν διάφορους σκοποὺς τὸν ἓνα κατόπι στὸν ἄλλο.

Καμμιὰ ἑκατοστὴ σαζένες μπρὸς ἀπ' τ' ἀπόσπασμα, ἔφερνε γύρα, μὲ τοὺς Τατάρους συντρόφους του, ἓνας μεγαλόσωμος κ' ἔμορφος ἀξίωματικὸς μ' Ἀσιατικὸ κοστουμί. Στὸ τάγμα τὸν εἶχαν ἀπ' τοὺς παλληκαράδες παλληκαρά. Ἡ στολή του, τὸ ὄλο σῶμα δὲν τὸν ἔδειχνε γιὰ Τάταρο ὅπως θὰ τὸ ἤθελε. Μιλοῦσε στοὺς συντρόφους του μὲ μιὰ γλῶσσα ποῦταν σὲ μένα ἄγνωστη ἀπ' τὶς περγελαστικὲς ὁμως ματιὰς π' ἄλλαζαν ἐκεῖνοι ἀναμεταξύ τους, κατάλαβα πῶς κ' ἐκεῖνοι δὲν τὸν νοιώθανε πολὺ καλύτερα ἀπὸ μένα.

Ἔταν ἓνας ἀπ' τοὺς νιόβγαλτους ἀξίωματικούς, ἐν' ἀπ' τὰ γενναῖα παλληκάρια τοῦ Μαυρίνσκη καὶ τοῦ Λερμοντώφ* ποὺ ἐβλεπαν τὸν Καύκασο μὲ τὸ πρίσμα «τῶν παλληκαριῶν τοῦ καιροῦ μας» καὶ ὅ,τι αἱ ἄν ἔκαμναν δὲν τῶκαμναν ἀκουλουθῶντας τὴν κλίση τῆς δικῆς τους, παρὰ τὸ παράδειγμα αὐτῶν τῶν ἡρώων. Ὁ ὑπο-

* (Ἀλέξανδρος Ἀλεξάνδροβιτς) Μπεστούγεφ, συγγραφέας γνωστός μὲ τὸ ψευδῶνυμον Μαυρίνσκη (1797-1837).

(Μιχαῆλος Γιούργεβιτς) Λερμοντώφ, συγγραφέας τῆς ἠθογραφικῆς μελέτης «Τὰ παλληκάρια τοῦ καιροῦ μας» (1814-1841).

λοχαγός, τὸ φέρνει ὁ λόγος, μπορεῖ ν' ἀγαποῦσε τὰ παιγνίδια μὲ τὶς «καθὼς πρέπει» γυναῖκες, τοὺς σπουδαίους ἀνθρώπους — στρατηγούς, συνταγματάρχας, ὑπασπιστάς—, εἶμαι πολὺ σίγουρος γι' αὐτό, μιὰ ποὺ εἶταν καὶ λαφρούτσικος, καὶ ὄχι λίγο. Θαρροῦσε πῶς τοῦ πῆγαινε, πῶς εἶχε, ἐπὶ τέλους, αὐστηρὸ καθῆκον, νὰ γυρᾷ τὶς πλάτες σὲ κάθε προσωπικότητα, καὶ μὲ πολὺ πρόστυχο μάλιστα τρόπο ὅταν πάλι κανεὶς ἄρχοντας φαινότανε στὸ κάστρο νόμιζε ὅτι κατὰ χρέος ἔπρεπε νὰ περάσῃ μὲ τοὺς φίλους του, κάτω ἀπ' τὰ παράθυρά του, μὲ κόκκινα νυχτικὰ καὶ τὰ πόδια γυμνὰ στὶς παντοῦφλες καὶ νὰ ξεσηκώσῃ τὸν κόσμον στὶς φωνές· καὶ ὄλ' αὐτὰ ὄχι γιὰ νὰ τὸν προσβάλλῃ, μόνον γιὰ νὰ τὸν δείξῃ ὅτι εἶχε λεπτὰ ἀφράτα πόδια...

Ἄλλοτε τοῦδινε νύχτα μὲ δυὸ-τρεις συντρόφους τοῦ στα βουνὰ γιὰ νὰ παραμονεύσουν καὶ σκοτώσουν Τατάρους ἀντάρτες, καὶ ἄς τοῦ ἔλεγε ἀπὸ μέσα του ἡ καρδιά του πῶς ἐδῶ δὲν ἦταν καμμιὰ παλληκαριά· αὐτὸς ἐπέμενε νὰ νομίζῃ ὅτι ἔτσι εἶταν, ἔπρεπε νὰ κἀμνε ἀνθρώπους νὰ πονοῦν... Εἶχε πάντοτε πάνω του δυὸ πράγματα: μιὰ μεγάλη εἰκόνα κρεμασμένη στὸ λαιμὸ κ' ἓνα καμάκι μὲς σὲ θυκάκι στὴν πουκαμίσα του. Εἶχε τὴν ἰδέα πῶς τὸ μῖσος, ἡ ἐκδίκηση, κ' ἡ περιφρόνηση εἶτανε μεγάλα καὶ ποιητικὰ αἰσθήματα· ἡ ἀγαπητικιά του ὁμως, μιὰ Τσερέζα, μὲ βεβαίωσε ὅτι εἶταν ὁ πιὸ ἀπαλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνθρωπος ποὺ μπορούσε νὰ γίνῃ, ὁ πιὸ ἄκακος, καὶ ἀκόμα ὅτι κάθε βράδυ, πρὶν κἀνῃ τοὺς λογαριασμοὺς του σὲ χαρᾶ κωμένη κόλλα καὶ τὴν μουντζουρώση, μὲ κάτι μπερδεμμένες τζίφρες, ἔκαμνε γονατιστὸς τὴν προσευχὴ του στὸ Θεό.

(Ἔπεται συνέχεια).

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ῥωσικοῦ). ΗΡ. Ν. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ

Π Ο Μ Π Η Ι Α

[Αί τελευταίαι ανασκαφαί τῆς Πομπηίας, αἱ ὁποῖαι ἀπεκάλυψαν ὁλοζώνταναι ἡμιπορὸν νὰ εἴπῃ κανεὶς τόσα πράγματα χαρακτηριστικὰ τῆς ζωῆς τῆς φημισμένης αὐτῆς πόλεως καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἐγράψαμεν εἰς προηγούμενον τεύχος, προκαλοῦν τὸ παγκόσμιον ἐνδιαφέρον. Ἡ Πομπηία εἶνε καὶ πάλιν τὸ κέντρον συρροῆς πλήθους περιηγητῶν. Τελείαν εἰκόνα τῆς Πομπηίας ἀπὸ ἐπιτοπίου ἐπισκέψεως δίδουν αἱ καινότεραι ἐν εἰς φανταστικῆς διηγήσεως ἐντυπώσεις τῆς συνεργατίδος τοῦ «Καλλιτέχνου» δ^{ος} Ἑλμνας Α. Ζάννου].

ΠΟΙΟΣ δὲν ἔχει ποτὲ ἀκούσει νὰ γίνε-ται λόγος περὶ Πομπηίας; Ἡ φήμη τὴν παριστᾷ μὲ ἐνθουσιώδεις ἐκφράσεις μὲ χρώματα ἐκθαμβωτικὰ πανηγυρικοὶ ἀμέτρητοι ἔχουν πλεχθῆ ἐπὶ τῆς πόλεως αὐτῆς, τὴν ὁποίαν διέσωσε μέχρι τῆς ἡμῶν αὐτῆς αὐτῆς ἡ μανία τοῦ Βεζούβιου, ἡ ἐπενεγκοῦσα τόσας καὶ τόσας καταστροφάς.

Τὰ ἐπιφωνήματα τοῦ ἀκατασχέτου θαυμασμοῦ, τὰ ὁποῖα ἐπροκάλεσε, δὲν γνωρίζω διατί, μὲ εἶχαν ἀκουσίως μου προδιαθέσει κατ' αὐτῆς, καὶ ἤμην βεβαία ὅτι ἡ πραγματικότης θὰ ἦτο πολὺ κατωτέρα τῶν περιγραφῶν, ἐπίστευα ὅτι ὁ τόσος ἐνθουσιασμός θὰ ἦτο ὑπερβολικός, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν εἶδα μὲ τοὺς ἰδίους μου ὀφθαλμοὺς τὴν Πομπηίαν ἐκτεινομένην πρὸ ἐμοῦ. Ἐπερίμενα νὰ ἴδω σωρὸν ἐρείπιων ἀμόρφων, ἀμυδρὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας πόλεως ἡ ὁποία θὰ ἦτο ἀντιληπτὴ μόνον εἰς τοὺς προικισμένους διὰ ζωηρᾶς φαντασίας (ὅπως συνήθως συμβαίνει μὲ τὴν ἀρχαιολογίαν, ἡ ὁποία εἰς ἓνα μόνον λίθον, διαβλέπει ὁλόκληρον ναόν), καὶ ὅπου θλιβερά θὰ ἐπλανᾶτο ἡ ἀνάμνησις τῆς παρελθούσης εὐκλείας· καὶ εἶδα πόλιν καλῶς ρυμοτομημένην, μὲ ὁδοὺς καὶ πεζοδρόμια διὰ λάβας ἐστρωμένα, μὲ τὰς οἰκίας τῆς, τὴν ἀγορὰν τῆς, τὰ θεάτρα τῆς, τὰ λουτρά τῆς, ζωντανὴν εἰκόνα τῆς ζωῆς τῶν ἀρχαίων.

Αἱ ἀπὸ τοῦ 1700 ἐξακολουθοῦσαι ἀνασκαφαὶ ἐξέθαψαν τὴν Πομπηίαν ἀπὸ τὴν τέφραν, τὴν ἄμμον καὶ τὴν ἐλαφρόπετραν, αἱ ὁποῖαι τὴν εἶχον κατακαλύψει, ἐπανέφεραν ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τὴν παλαιάν

ἐνδοξον πόλιν, ἡ ὁποία ἐν τῷ μέσῳ τῆς λάμπει τῆς καλλονῆς τῆς, καὶ τῶν ματαίων ἀπολαύσεων τῆς εἰδωλοατρικῆς τῆς εὐτυχίας, κατελήφθη ὅλως ἐξ ἀπροόπτου ἀπὸ τὴν φρίκην τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς θανάτου. Τὰ θύματα ὑπῆρξαν πάμπολλὰ τινὰ ἐξ αὐτῶν, ἀπέθαναν ὅλως αἰφνιδί ἐξ ἀσφυξίας ὡς ἐκ τῶν δηλητηριαστικῶν ἀναθυμιάσεων (ὡς ὁ Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος), ἄλλα ἐν μέσῳ σπασμῶν σκληρῆς ἀγωνίας. Αὐτὸ δύνανται νὰ τὸ ἐξακριβώσῃ καὶ οἱ σημερινοὶ ἐπισκέπται, χάρις τὴν εὐφυῆ ἐπιτόνησιν γάλλου ἀρχαιολογοῦ: οἱ ἀποθανόντες εἶχον καλυφθῆ ἀπὸ πηλόν, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπῆλθεν ἡ ἀπὸ σύνθεσις, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ πηλοῦ εἶχαν ἀποτυπωθεὶ πιστότατα πάντα τὰ χαρακτηριστικά. Ἐντὸς τοῦ κενοῦ τοῦ οὕτω ἀποτελεσθέντος, ὁ γάλλος ἀρχαιολόγος ἔχου γύψον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐνεχαράχθησαν καὶ αἱ μικρότεραι λεπτομέρειαι, καὶ οὕτω τὸ Μουσεῖον τῆς Πομπηίας δύναται νὰ ἴδῃ ὁμοιώματα τῶν δυστυχῶν κατοίκων, ἀκριβῶς ὡς ἦσαν τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐξέπνευσαν.

Ἐπεσκέφθημεν τὴν Πομπηίαν καθερμὸν ἀπόγευμα τοῦ Ἰουνίου. Εἰς τὴν βῆμα ἀνὰ τὰς στενάς ὁδοὺς. Νέα ἐκπλημᾶς ἐπερίμενε, νέον ἀντικείμενον ἐπροσέλει τὸν θαυμασμόν μας. Ἄλλ' ὅσον μὲ γάλη καὶ ἂν ἦτο ἡ ἐπιθυμία μας νὰ ἴδωμεν τὰ πάντα, ὅσον ἐξημμένον καὶ ἂν ἦτο τὸ ἐνδιαφέρον μας, ὅση καὶ ἂν ἦτο ἡ χαρὴ καὶ ὁ ἐνθουσιασμός μας, πάντα ταῦτα δὲ ἠδύναντο νὰ μειώσουν τὴν κόπωσιν, ἡ ὁποία ἤρχισε νὰ μᾶς καταλαμβάνη, τὴν ἐπαυξανομένην ἀπὸ τὰ φλογερὰ βέλη. τὰ

πὸ τὸ ἡλίου ἐξετόξευεν ἐναντίον μας τὰς ἄστρας; νὰ μᾶς λυπῆται. Θὰ ἐπεθύμουν νὰ περιγράψω ἐπὶ τὸ ρωμαντικώτερον τὴν ἐπίσκεψιν ἡμῶν, τῶν κατοίκων τῶν εὐκλείων Ἀθηνῶν, τοῦ ἄστεως τοῦ Ἰοστεφούς, εἰς τὴν ἄλλοτε ἀκμαζούσαν Πομπηίαν καὶ ἤδη πόλιν νεκράν, τὴν Πομπηίαν τὴν γελοέσαν, τὴν ὁποίαν ὁ Βεζούβιος ἐκάλυψε μὲ τὸ ἀπαίσιον σάβανον τῆς λάβας καὶ τῆς τέφρας. Θὰ ἤθελα νὰ σᾶς ὁμιλήσω μὲ ποιητικὰς ἐκφράσεις, νὰ σᾶς παραστήσω μὲ ἀνάλογον σοβαρότητα τοὺς ἀπογόνους τῆς ἐνδόξου ἀρχαιότητος, τοὺς τρυφεροὺς βλαστὰς τῶν Ἀθηνῶν τοὺς ἀναπτυχθέντας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ καὶ τοῦ Κηφισσοῦ, ὀλισθαίνοντας κατὰ τὴν μυστηριώδη ὥραν καθ' ἣν αἱ σκιαὶ τῆς νυκτὸς διαχύνονται ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς φάσματα ἐν ἐκστάσει, εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς ἐρήμου πόλεως, προσκομίζοντας τὸν σιωπηλὸν θαυμασμόν των ὡς προσκύνημα εἰς τὴν ποτὲ χαρίεσαν καὶ πολυτελῆ βασιλίδα τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, τὴν δεσπόουσαν τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως.

Παρ' ὄλην μου δρῶς αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν, δὲν δύναμαι παρὰ νὰ ὁμολογήσω ὅτι πεζότατον, οἰκτρὸν ἀλλὰ καὶ διακεδαστικὸν θὰ ἦτο τὸ θέαμα τὸ ὁποῖον ἐπαρουσιάζομεν, καθὼς ἐπροχωροῦμεν κατὰ ἴκοποι, σύροντες σχεδὸν τοὺς πόδας, ἀνευστιῶντες καὶ ἀσθμαίνοντες.

Εἶχα καθῆσει πρὸ μιᾶς οἰκίας διὰ νὰ ἀπαυθῶ ὀλίγον. Λησμονοῦσα πρὸς στιγμὴν, τὴν κόπωσιν καὶ τὴν ζέστην, ἀνελογισμένη τὴν παρελθούσαν δρᾶσιν καὶ ἀκμὴν, τῆς ἐρήμου τῶρα πόλεως, καὶ προσπαθούσα νὰ ἀναπαραστήσω τί θὰ ἦτο ἡ Πομπηία πρὸ τῆς καταστροφῆς, ἐκλείσα ὡς ὀφθαλμοὺς καὶ περιέπεσα εἰς βαθεῖαν λήθην, Αἴφνης ἠσθάνθην κάποιον νὰ μὲ γίγνη εἰς τὸν ὦμον· ἀνετινάχθην καὶ γρήγορως ἤκουσα ἄγνωστον φωνὴν νὰ μὲ λέγῃ: «Χαῖρε, κόρη τῶν Ἀθηνῶν!» Ἐραφείσα εἶδα πρὸ ἐμοῦ νέαν περιβεβλημένη τὴν χαρίεσαν πολύπτυχον ἐσθῆτα. Ὡς πέπλος ἐκάλυπτε τὰ χαρακτηριστικά τοῦ προσώπου τῆς ἐνῶ μοῦ ὠμίλει· ἀνήγειρε καὶ ἀνεφάνη κανονικῆ, ὑπε-

ρήφανος, τολμηρά, ἀλλὰ καὶ ὠραία ἡ Ῥωμαϊκὴ κατάτομή. Ἐκύτταξα τριγύρω κατάπληκτος, ζαλισμένη ἠκολούθησα τὴν συνομιλήτριάν μου.

Ποῦ ἦτο ἡ ἐρημία, ποῦ ἡ ἀπόλυτος σιγὴ ἡ ὁποία ἐβασίλευε πρὸ μιᾶς ἐτι στιγμῆς; Πλήθος περιπατητῶν, ἐκυκλοφορεῖ εἰς τὴν ὁδόν, καὶ ἀντήχουν εἰς τὰ ὦτα μου εὐθυμοφωναὶ καὶ ἠχηροὶ γέλωτες, ὁ κροταλισμός τῶν ἀρμάτων, καὶ ὁ ἦχος τῶν κωδωνίσκων τῶν κρεμαμένων ἀπὸ τοὺς τραχήλους τῶν ἵππων. Δὲν ἐγνώριζα τί νὰ πρωτοθαυμάσω· τὰ ἄρματα μὲ τὰς ποικίλας ἐπὶ χαλκοῦ γλυφάς, τὰ ὀδηγούμενα ἀπὸ εὐσταλεῖς νεανίας, ἡ τὸ πλήθος τὸ ἐκθαμβῶνον τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ τὰς ποικιλόχρους ἐνδυμασίας, ὅπου προεξείχε τὸ ζωηρὸν πορφυροῦν τῆς Τύρου, ἡ τὰ πλούσια καταστήματα μὲ τὰς προθήκας ὅπου ἦσαν μὲ καλαισθησίαν ἐκτεθειμένα λεπτὰ κομφοτεχνήματα καὶ πλούσια κοσμήματα ἀπαστράπτοντα ὑπὸ τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου ἡ τὰς τοιχογραφίας μὲ τὰ ζωηρὰ χρώματα αἱ ὁποῖαι διεφαίνοντο εἰς τὸ βάθος τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν ἀνοικτῶν θυρῶν.

Δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία· ὡς ἐκ θαύματος εἶχον μεταφερθεῖ 19 αἰῶνας ὀπίσω· εὐρισκόμην εἰς τὴν Πομπηίαν ὡς ἦτο τὸ 79 μετὰ Χριστόν. Ἡ νέα μὲ τὴν πολύπτυχον ἐσθῆτα ἡ Συλβία ἦτο κόρη πλουσίας οἰκογενείας παρὰ τῆ ὁποία ἐφιλοξενούμην καὶ μὲ ὠδήγει αὐτὴ νὰ ἴδῶ τὴν πόλιν. Ἡ μεγάλη κίνησις τῶν ὁδῶν μὲ κατέπληξε διότι ἡ Πομπηία ἦτο πόλις, μόλις 30 χιλιάδων κατοίκων.

Ἀλλὰ μεθ' ὑπερηφανείας ἡ Συλβία μοῦ ἐξήγησεν ὅτι ἡ Πομπηία ἦτο ὄχι μόνον θαυμάσιος ἐμπορικὸς λιμὴν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγαπητὴ ἐξοχικὴ διαμονὴ ὅλων τῶν Ῥωμαίων. Ὁ Κικέρων διήρχετο πολλοὺς μῆνας ἐκεῖ, ὁ Πλίνιος εἶχε ὠραίαν ἐπαυλιν εἰς τὴν παραθαλασσίαν αὐτὴν πόλιν, ἐν γένει ἡ Πομπηία ἐσυχνάζετο ὑπὸ τῶν διακεκριμένων καὶ πλουσίων πολιτῶν. «Ἐκατάλαβα, εἶπα, εἶνε ἡ Κηφισιά τῆς Ῥώμης καὶ ἐδῶ θὰ παραθερίζουν ὄλοι οἱ φιφτυ-τοῦ.» Ἀλλ' ἡ γενικὴ προτίμησις τῶν Ῥωμαίων διὰ τὴν Πομπηίαν ἦτο πολὺ δικαιολογημένη·

οι θεοί την είχαν προικίσει δι' όλων των χαρισμάτων της φύσεως. Ὑπὸ τὸ γαλάζιον τοῦ οὐρανοῦ τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας, ἔχουσα πρὸς ἀνατολὰς τὰ βραχώδη ὄρη τοῦ Sammium τὰ ἀποτελοῦντα ζωηράν ἀντίθεσιν μετὰ τὴν χάριν καὶ τὸ εὐγραμμον καὶ τὴν εὐφορίαν τῶν λόφων καὶ τῆς πεδιάδος τῶν πρὸς βορρᾶν καὶ νότον κειμένων, ἡ Πομπηία ἐξετείνετο πρὸς δυσμὰς, μέχρι τῆς θαλάσσης, τῆς σαγηνευτικῆς ἐκείνης θαλάσσης τοῦ Νεαπολικῆς κόλπου, μετὰ τὰς ἀπαλωτέρας ἀποχρώσεις τοῦ ὄπαλιου καὶ τοῦ σαπφείρου. Καὶ ὡσάν νὰ μὴ ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ρομαντικὴν αὐτὴν ἀκτὴν ἢ θάλασσα διεισέδουε εἰς χιλίους κόλπους καὶ κολπίσκους ἀποκόπτουσα αὐτὴν εἰς λεπτὸν δαντελλούργημα.

Ὁ Βεζούβιος δὲν ἦτο ὅπως τῶρα, τραχύς, ἄγριος, ἀπότομος, ὑπὲρ τὴν κορυφὴν τοῦ ὁποίου περιίπταται ἀπειλητικὸν νέφος καπνοῦ· ἐπὶ τῶν ὀμαλῶν κλιτύων του ἀνερριχῶντο αἱ φαίδραϊ ἐπαύλεις ὡσάν λευκὰ στίγματα σκορπισμένα μὲς εἰς τὸν πράσινον μανδύαν μετὰ τὸν ὁποῖον αἱ ἄμπελοι περιέβαλλον τὸ κοιμώμενον ἠραιότεριον, τοῦ ὁποῖα μόνη ἢ κορυφὴ μετὰ τοὺς ἀσβετώδεις βράχους, ἐνθύμιζε τὰς τραγωδίας τοῦ παρελθόντος. Ἡ εἰς τὰς ὁδοὺς συρροή, ἐξηγεῖτο ὁμοίως πρὸ παντὸς ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τῶν Πομπηϊανῶν. «Ὅπως τῶρα ὄλοι οἱ μεσημβρινοὶ λαοί, οὕτω καὶ ἐκεῖνοι ἠγάπων τὴν ὑπαίθριον ζωὴν καὶ συνεκεντροῦντο εἰς τὴν ἀγοράν, τὰς στοάς, τὰ περιστύλια τῶν ναῶν, ὅπως σήμερον εἰς τὰ καφενεῖα.

Ἐδῶ κ' ἐκεῖ, νεαραὶ ἀνθοπώλιδες ἔψαλλον ἐπὶ τῆς λύρας των, καὶ προσέφερον κατόπιν εἰς τοὺς διαβάτας τὰ δροσερά των ἄνθη, ἀνακινουῦσαι τὸ κἀνιστρὸν των ὅπου ἐπιπτον πυκνὰ τὰ σεστέρικα.

«Χιλίας φορὰς καλλίτεραι, ἐσκέφθην, εἶναι αὐταί, ἀπὸ τὰ αἰώνια ἐκεῖνα ζιζάνια τὰ ὁποῖα μᾶς ἐνοχλοῦν ἡμᾶς ζῶντας κατὰ τὸν 20ον αἰῶνα, μετὰ τὰ γίασεμιά των!» Εἰς πᾶσιν διασταύρωσιν ὁδῶν ὑπῆρχε καὶ κομψὴ κρήνη ὅπουθεν ἄφθονον ἐχύνετο τὸ ὕδωρ· δροσερὰ καὶ θαλερὰ ἄλσούλλια ἐκόσμουσαν τὴν πόλιν. Ἀπομακρυ-

νόμεναι ἀπὸ τὰς κοσμοβριθεῖς ὁδοὺς, ἐφθάσαμεν τέλος εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου συνήθως τὸ δεῖλιν κατῆρχοντο οἱ περιπατηταί, ἀφίνοντες τὴν τύρβην τῆς πόλεως· ὁ ὄρμος ἐβρίθην ἐμπορικῶν πλοίων, ἀλλ' ἀνεφαίνοντο ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὰ ἀνθοστόλιστα πλοῖα· ἀναψυχῆς τὰ ἀνήκοντα εἰς τοὺς πλοῦσιους ἀστῶς, τὰ ὅποια ἀφοῦ κατῆρχοντο τὸν ποταμὸν Σάρνον, παρέπλεον πλησίον τῆς θαλαρᾶς ἀκτῆς. Ἴσως σὰς φαίνεται παράδοξον πῶς λέγω ὅτι ἡ Πομπηία εὐρίσκετο ἐπὶ ποταμοῦ, ἀφοῦ ὅσοι τυχερῶς ἐπεσκέφθητε τὴν νεκρὰν πόλιν, δὲν θὰ εἶδατε οὐδ' ἴχνος ρυακίου· ἐντούτοις ἐξήρως χεῖμαρρος ὁ ὁποῖος σήμερον οὐδενὸν κινεῖ τὴν προσοχὴν, ἦτο ἄλλοτε ποταμὸς πλωτός· αἱ χλοεραὶ ἀκταὶ τοῦ ἀπετέλου ἄλλο κέντρον τέρψεως διὰ τοὺς εὐτυχεῖς Πομπηϊανούς.

Μὲ ὑπερηφάνειαν ἡ Συλβία μοῦ ἐδείκνυε τὴν πόλιν της. «Ἡ Πομπηία, μοῦ ἔλεγε εἶνε ἡ μικρογραφία τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ πόλις μας εἶνε μικρά, ἀλλὰ περικλείει πᾶσαν δυνατὴν πολυτέλειαν. Εἶνε ὁ τέλειος τύπος τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας· αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὰ μικρὰ ἀλλ' ἀπαστρέπτοντα ἐκ τοῦ πλοῦτου κατασκευῶν, τὰς ἐπαύλεις, τὰ λουτρά, τὴν ἀγοράν, τὸ ἀμφιθέατρον της, τὴν ἐνεργητικὴν καὶ τὴν ἀβρότητα τῶν κατοικησίων της» — «Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ σκληρὰ αἰσθηματὰ των καὶ τὴν διαφθοράν των» συμπλήρωσα ἐγὼ νοερώς.

Ἡ ἀγορὰ περὶ τὴν μεσημβρίαν παρῆσιν ὄψιν ζωηροτάτην, ἦτο πλήρης κινήσεως καὶ θορυβοῦ. Καθ' ὅλον τὸ μήκος της διάφοροι ὄμιλοι συνωμίλουσαν ζωηρῶς συνοδεύοντες πᾶσαν λέξιν καὶ μετὰ χαρακτηριστικὴν χειρονομίαν. Ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν ἐκάθηντο οἱ ἀργυραμοιβοί, περὶ τοὺς ὁποῖους ἐσηματίζον εὐρὺν κύκλον οἱ ἐμπόροι μετὰ τὰς ποικίλας ἐνδυμασίας, ἀπὸ τῆς ἄλλης πλευρᾶν, ἄνδρες μετὰ σοβαρὰς καὶ ἀρχαιοπρεπεῖς φυσιογνωμίας, φέροντες μακρὰς τηβέννους εἰσῆρχοντο εἰς κτίριον γαλοπρεπές· ἦσαν οἱ δικασταί. Εἰς τὸ μέσον ὑψοῦντο διάφοροι ἀνδριάντες, μετα-

ἐπιβλητικὴν μορφοῦν τοῦ Κικέρωνος. Τὸ περιστύλιον ἦτο δωρικὸν καὶ ὑπ' αὐτὸ πολλοὶ ἐλάμβανον ἐπὶ ποδὸς τὸ πρόγευμά των, συνιστάμενον ἐξ ἄρτου βρεγμένου ἐντὸς οἴνου. Εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς κικρέμποροι διελάλουσαν τὰ πολυποικίλα ἐμπορεύματα των, πλανώδιοι πωληταὶ προσέφερον εἰς τοὺς διαβάτας ζεστὰ φαγητά, ἐνῶ περαιτέρω γραμματοδιδασκαλὸς τις ἐξήγει εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν συναθροισθέντας περιέρχους τὰ στοιχεῖα τῆς Λατινικῆς γραμματικῆς. Ποτέ μοῦ δὲν εἶχα ἰδῆ εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος, μεγαλειότεραν ποικίλιαν ἐνδυμασιῶν, τάξεων, τρόπων καὶ ἀσχολιῶν, οὔτε περισσότερον θόρυβον, εὐθυμίαν καὶ ζωηρότητα.

Παραδοξόταται μοῦ ἐφάνησαν αἱ θέρμαι τῆς Πομπηίας, αἱ ὁποῖαι ἂν καὶ εἶχον μᾶλλον κατασκευασθῆ διὰ τὸν λαόν, ἐσυχνάζοντο πολὺ καὶ ἀπὸ τὸν «καλὸν κόσμον», ὁ ὁποῖος εἶχεν οὕτω μίαν περιπλέον εὐκαιρίαν νὰ ἀλληλοθαυμασθῆ καὶ φλυαρήσῃ. Τὸ λουτρὸν τῶν Πομπηϊανῶν ἦτο πολὺπλοκον καὶ προσωμοιάζε πολὺ πρὸς τὸ Τουρκικόν· ἔκαμναν δὲ μεγάλην χρῆσιν μύρων καὶ ἀρωματικῶν ἐλαίων· ἡ κατασκευὴ τοῦ κτιρίου ἦτο δυσχερεστάτη καὶ ἐντούτοις τίποτε δὲν ἔλειπε οὐδ' αἱ ἐξωτερικαὶ διακοσμῆσεις παντοῦ ἐπεκράτει κομψότης καὶ χάρις. Ἀλλὰ πολὺ προπάντων μετὰ ἐξέπληξιν ὁ τρόπος διὰ τῶν ὁποίων ἐθερμαινόντο τὰ δωμάτια τοῦ λουτροῦ· οἱ τοῖχοι ἦσαν διπλοὶ καὶ διὰ τοῦ μεταξύ αὐτῶν κενοῦ διήρχετο καὶ ἀνεδίδετο ἡ θερμότης.

Αἱ θέρμαι εὐρίσκοντο ἐπὶ μιᾶς ἐκ τῶν πλέον συχναζομένων ὁδῶν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο καὶ ὁ ναὸς τῆς θεᾶς Τύχης· ὁ ναὸς εὐρίσκετο κάπως ὑψηλότερον, δύο μαρμαρίνοι· εὐρείαι κλίμακες ἔφερον ἐπὶ εἶδους ἐξώστου ὅπου ἀνυψοῦτο τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς· οἱ κίονες ἦσαν ὄλοι ἀνθοστόλιστοι καὶ παντοῦ ἠγάλλετο τῶν ὁποίων ἡ τέχνη ἐδῆλωνε τὴν ἐλληνικὴν των προέλευσιν.

Καὶ ἐδῶ ὄμιλοι συζητητῶν· θέμα τῆς γενικῆς ὀμιλίας ἦσαν αἱ ἐορταὶ αἱ ὁποῖαι ἐμελλον νὰ δοθοῦν εἰς τὸ μέγα ἀμφιθέατρον. Μὲ ποῖαν ἀπάθειαν, μετὰ ποῖαν ἀναι-

σθησίαν ὠμίλουσαν περὶ τῶν φονικῶν ἀγῶνων τῶν μονομάχων! εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των εἶχον παύσει πλέον νὰ εἶναι ἄνθρωποι ὁμοιοὶ των, καὶ συνεζήτουν περὶ τῆς ἀξίας των, ἀκριβῶς ὅπως δύο ἵπποδρόμοι θὰ συνεζήτουν περὶ ἵππου μέλλοντος νὰ λάβῃ μέρος εἰς ἀγῶνας. Ἦσαν ἐπίσης ὄλοι κατηγορησανακτισμένοι διότι ὁ αὐτοκράτωρ Τίτος τοὺς εἶχεν ἀφαιρέσει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκθέτουν τοὺς δούλους των εἰς τοὺς λέοντας· ἂν μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς δὲν ἐπαρουσιάζετο κανεὶς εἰς θάνατον καταδικασμένος θὰ ἔπρεπε νὰ ἀρκισθοῦν εἰς πάλην λέοντων μόνον, ἢ ὁποῖα ἦτο πολὺ ὀλιγώτερον ἐνδιαφέρουσα ἀπὸ πάλην λέοντος καὶ ἀνθρώπου.

Αἴφνης εἶδα τὴν Συλβίαν νὰ κάμνη μικρὰν κίνησιν διὰ τῶν δακτύλων ἐνῶ μοῦ ἐψιθύριζε νὰ πράξω τὸ αὐτό. Τὴν ἐκύταξα κατάπληκτος. «Εἶνε διὰ νὰ προφυλαχθῶμεν ἀπὸ τὸ κακὸ μάτι μοῦ εἶπε. Δὲν τὸν εἶδες αὐτὸν ποῦ ἐπέρασε; Λέγουν πῶς ματιάζει φοβερά. Καὶ δὲν ἔχω τὸ κοράλλι μου! Εἶνε τὸ μόνον φυλαχτὸ ποῦ προφυλάττει ἀσφαλῶς ἀπὸ τὸ μάτι!»

Ἐντὸς ὀλίγου καὶ πάλιν μοῦ ἐνευσε: «Ἴδε αὐτόν!» μοῦ ἐψιθύρισε. Εἶδα, ἀλλὰ δὲν παρετήρησα τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸν εἰς τὸν διερχόμενον ἄνδρα.

«Αὐτὸς εἶνε Ναζωραῖος, μοῦ εἶπε, ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ποῦ διακηρύττουν μίαν νέαν θρησκείαν καὶ ἀρνοῦνται τοὺς θεοὺς μας. Εἶνε ὄλοι ἄθεοι καὶ ἱερόσυλοι. Ἀλλὰ βεβαίως δὲν θὰ προχωρήσουν ποτέ διότι οἱ προσήλυτοὶ των εἶνε ὄλοι ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, ἀσήμαντοι καὶ ἀμαθεῖς!»

Τέλος ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κατοικίαν τῆς Συλβίας· ἐκρούσαμεν τὸ ρόπτρον ἀποτελούμενον ἀπὸ κεφαλὴν Μεδούσης μικρὸν ἀριστούργημα λεπτότητος καὶ ἐπεξεργασίας. Διὰ τοῦ μικροῦ διαδρόμου προέβημεν εἰς τὸ atrium εἶδος αὐλῆς ἐστεγασμένης, φωτιζομένης ἀπὸ ἀνοιγμὰ εὐρισκόμενον εἰς τὸ μέσον τῆς στέγης· ἡ ἀποψὶς ἢ προσπίπτουσα εἰς τὰ βλέμματα τοῦ εἰσερχομένου ἦτο μεγαλοπρεπεστάτη. Ἀπέναντι ἀκριβῶς τῆς εἰσόδου τῆς μᾶλλον σκοτεινῆς, διηνοίγετο αἶθουσα ὑποδοχῆς, ἀπλέως

φωτιζομένη, πέραν τῆς ὁποίας διεκρίνοντο οἱ κομψοὶ ἰωνικοὶ κίονες τοῦ περιστυλίου, ἡ πρασινάδα τοῦ κηπαρίου, τὰ λαμπυρίζοντα πίπτοντα νερά τῆς κρήνης, εἰς τὰ ὁποῖα προσέπαιζον αἱ χρυσαὶ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Εἰς τὸ μέσον τοῦ atrium κάτωθεν τοῦ ἀνοίγματος, ὑπῆρχε μικρὰ δεξαμενὴ, ὅπου ἐπιπτε τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς στολισμένη καὶ αὐτὴ μὲ κομψὴν κρήνην, παιδίον κρατοῦν κογχυλίον ἀπὸ τοῦ ὁποίου διεχύοντο κρουνοὶ ὕδατος. Τὸ πάτωμα ἐστολίζετο μὲ μωσαϊκά, καὶ εἰς μίαν γωνίαν ὑπῆρχε βωμὸς πρὸς τοὺς ἐφεστίους θεοὺς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὔρισκοντο ἀγαλμάτια ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὰς θεότητας αὐτάς, ἀγαλμάτια κομψὰ καὶ ποικίλα τὰ ὁποῖα μοῦ ἐθύμισαν τὰ bibelots μὲ τὰ ὁποῖα αἱ σύγχρονοι κυρίαὶ κοσμοῦν τὰς αἰθούσας των.

Ἦρχισα νὰ ἐπισκέπτωμαι τὴν οἰκίαν καὶ πρῶτον τοὺς κοιτῶνας. Θεέ! δωμάτια ἦσαν ἐκεῖνα ἢ φωλιαί; Ποῦ τὰ μεγάλα, τὰ ἀνοικτόκαρδα, τὰ ἠλιόλουστα δωμάτια εἰς τὰ ὁποῖα ἡμεῖς εἴμεθα συνειθισμένοι! Ποῦ ἡ εὐρυχωρία, ποῦ ὄλαι αἱ ἀνέσεις τὰς ὁποίας προπάντων ἔφερε εἰς τὸ ἄκρον τῆς τελειότητος καὶ τῆς ὑγιεινῆς ἡ ἄγγλική ἐπίνοια; Τὰ μικρὰ καὶ σκοτεινὰ αὐτὰ δωμάτια, τὰ φωτιζόμενα μόνον ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ atrium, αἱ κλίμαι αἱ στεναὶ καὶ ἐλαφραὶ διὰ νὰ μεταφέρωνται εὐκόλως μᾶς ἀποδεικνύουν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶδον μεγάλην σημασίαν εἰς τὸν ὕπνον· αὐτὸ ὅμως δὲν τοὺς ἠμπόδιζε νὰ ἔχουν τοὺς τοίχους πλήρεις τοιχογραφιῶν, εἰκόνων αἰτῖνες ἀπεδείκνυον ὅτι ἡ ἑλληνικὴ τέχνη δὲν εἶχεν ἀποθάνει. Πιθανὸν εἰς τινα πράγματα οἱ κάτοικοι τῆς Πομπηίας νὰ ἠγάπων τὰ ἐπιδεικτικὰ καὶ πολὺ ζωηρὰ χρώματα, ἀλλὰ τὸ αἶσθημα τοῦ ὥραιου τοὺς διεφύλαξε ἀπὸ πάσης ὑπερβολῆς· λατρεῖς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης προσεπάθησαν νὰ τὴν ἀναζωογονήσουν, καὶ κατέστησαν τὰς οἰκίας των κομψὰ ἐντευκτήρια τῆς Καλλιτεχνίας καὶ Καλαισθησίας. Καὶ ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν αἶθουσαν φαγητοῦ καὶ προπάντων εἰς τὴν μεγάλην αἶθουσαν ὑποδοχῆς, τὴν εὔρισκομένην ἐπὶ τοῦ περι-

στυλίου, ἐνόμισα ὅτι εἶχον μεταφερθῆ εἰς μικρὰν ἀλλ' ἐκλεκτὴν ἔκθεσιν ζωγραφικῆς· αἱ πλεῖστοι τῶν εἰκόνων ἦσαν ἀντιγραφαὶ ἀρχαίων ἑλληνικῶν, ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ πολλοὶ πρωτότυποι· ἂν καὶ καθὼς ἔμαθον δὲν ἦσαν ἔργα μεγάλων καλλιτεχνῶν, ἂν καὶ εἶχον ζωγραφηθῆ ἐν βίᾳ καὶ ἄνευ προοπτικῆς, ἐντούτοις ἦσαν σχεδὸν τέλειαι, δύναντι ἐκφράσεως καὶ χρωματισμοῦ, οἱ ὅποιοι θὰ προσεποιῶνται τιμὴν εἰς πολλοὺς τῶν νεωτέρων μεγάλων ζωγράφων· ἀλλὰ πάλιν μικρότεραι, μὲ ὀλιγωτέραν καλλιτεχνικὴν ἀξίαν, μὲ ἔθελξαν μὲ τὸ εὐτράπελον καὶ τὴν χάριν τῶν θεμάτων, μὲ τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν ἁρμονίαν τῶν ἀποχρῶσεων.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ περιστυλίου ἦτο κήπος θαλερός μὲ εὐώδη ἄνθη, μὲ κρήνην ἀπὸ τὴν ὁποῖαν φλοισβίζον τὸ ὕδωρ ἐπιπτεν ἐν εἰδει κυκλοτεροῦς καταρράκτου· αἱ πλευρῆς τῆς δεξαμενῆς ἦσαν ἐζωγραφισμένοι κυρτοὶ καὶ προσεδίδον ὠραιότατον χρωματισμὸν εἰς τὸ ὕδωρ.

Εἰς τὸ βάθος εὔρισκετο τὸ μαγειρεῖν· ἂν καὶ μικρὸν ἦτο ἐφωδιασμένον μὲ δὶν τὴν ποικιλίαν καὶ τὸν πλοῦτον τῶν φωνων καὶ τῶν σκευῶν ὅσα θὰ ἀπῆται τὸ πνεῦμα τῆς μαγειρικῆς τέχνης διὰ νὰ αἰσθάνει ἑαυτὸ ἄνετον εἰς τὸ στοιχείον του. Προπάθουν μὲ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγοτέρας φωτιὰν νὰ παρασκευάσουν ὅσον τὸ δυνάμιστα περισσότερα ἐδέσματα. Μοῦ εἶδειξαν φαγητὰ καὶ μίαν ἰδιαιτέραν διὰ νὰ ὑπάρξει πάντοτε θερμὸν ὕδωρ.

Πέραν τοῦ περιστυλίου, ὑπῆρχε καὶ μικρὸν κήπος καὶ ἐδῶ ἀνάμικτα εἰς τὰ δένδρα, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἄνθη, κρήνη ἀγροτικαὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀνερριχθέντα κλήματα χλοερά.

«Καὶ ἔχουν ὅλα τὰ σπίτια δύο κήποι· ἡρώτησα. «— Ὁχι ὅλα, ἀλλὰ ἐκεῖ δὲν ἔχουν δεύτερον, ζωγραφίζουσιν ἐπὶ τοίχου τοῦ βάθους, δένδρα ἄνθη καὶ πτῦμα μὲ τοιαύτην προοπτικὴν ὥστε νομοῖσθε κανεὶς πραγματικῶς ἀπὸ μακρὰν, ὅτι κήπος προεκτείνεται.

Ἄλλὰ τώρα ἀκολουθήσατέ με

κατανύξεως καὶ ἱερᾶς εὐλαθείας· σιωπήσατε, ἐκπλαγῆτε καὶ θαυμάσατε· εἴθε μαζῆ μου ἐκεῖ ὅπου τελοῦνται ὅλα τὰ μυστήρια, τὰ ὁποῖα κρατοῦν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν τὰ αἰσθήματα τῶν ἀνδρῶν, τὰ πολὺτολκα εἰς τὰς λεπτομερείας των, τὰ ὁποῖα ἰσχυρὸν ἢ γυναικείαν φιλαρέσκειαν ἠδύνατο ἐπινοῆσαι, εἴθε εἰς τὸ καλλοντήριον τῆς Πομπηϊανῆς καλλονῆς. Μετὰ περιεργείας καὶ ἐνδιαφέροντος εἰσῆλθον καὶ ἐγὼ εἰς τὸ boudoir, καθὼς θὰ ἔλεγον σήμερον, τῆς Συλβίας, ἥτις ἤθελε νὰ προστοιμασθῆ δι' ἐπίσημον γεῦμα ὅπου ἦτο προσκεκλημένη.

Περιεβλήθη πλουσίαν ἐσθῆτα καὶ ἐκάθησε πρὸ μιᾶς τραπέζης ἡ ὁποία ἦτο πλήρης ἀπὸ φαλιδίδια, κοσμήματα, πολυχρῶμους ταινίας καὶ χρυσᾶς πόρπας· ἠπλωσε τοὺς μικροὺς της πόδας ἐπὶ πολυτιμοῦ ἀνατολικοῦ τάπητος, καὶ δούλη παρατιμωμένη πρὸς αὐτῆς, τῆς ἔθεσε τὰς κομψὰς ἐμβάδας τὰς πεποικιλημένας μὲ μαργαρίτας, ἐνῶ ἄλλη δούλη, ἰσταμένη ὑπισθὲν τῆς μὲ ἐπιδειξιότητα καὶ ἐλαφρότητα διηυθέτει τὴν κόμην της, ἀναμιγνύουσα μὲ τέχνην τοὺς ψευδεῖς βοστρύχους μὲ τοὺς ἀληθινούς.

Ὅταν ἡ κόμμωσις ἐτελείωσε ἔλαβε κάθιστρον ἐκ στιλπνοῦ καὶ λείου χαλκοῦ, μικρὸν κομψοτέχνημα ἐστολισμένον μὲ χαρῆσαν κεφαλὴν βακχίδος, καὶ προσμειδῶσα φιλαρέσκως εἰς τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ προσώπου της, ἤρχισε μετὰ τέχνης καταπληκτικῆς νὰ προσδίδη εἰς τὸ πρόσωπόν της, διὰ τινῶν μαύρων γραμμῶν κάτωθεν τῶν ὀφθαλμῶν, ἐκφρασίαν νωχελείας, νὰ αὐξάνη τὸ ἐρύθημα τῶν ἰσχυρῶν καὶ τὸ πορφυροῦν τῶν χειλέων, καὶ ὁποῖα διεφαίνετο σειρὰ ὀδόντων τῶν ὁποίων ἡ λευκότης εἶχεν ἐπιτευχθῆ διὰ παντοίων μέσων.

Ἄλλη δούλη τῆς προσέφερε κατόπιν τὰ κοσμήματά της τὰ ἐνώτια μὲ τοὺς μαργαρίτας, τὰ βραχιόλια ἐκ χρυσοῦ. εἰς τῆς ὄφρα μὲ ὀφθαλμούς ἐκ ρουμπινίων καὶ ἐπιμήκη γλώσσαν ἀργυρᾶν, τὴν βασιάν ἀλυσσον, τὴν πόρπην ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὠμοῦ, τὴν πολύτιμον ζώνην καὶ τὰ ἀπειρα δακτυλίδια.

Τέλος ἔχυσε ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων της πολύτιμα μῦρα, μοῖ ἀνήγγειλεν ὅτι ἦτο ἐτοίμη καὶ ἐξῆλθον μαζῆ διὰ τὸ γεῦμα. Τότε πρώτην φοράν παρετήρησα εἰς τοὺς τοίχους τῶν οἰκιῶν διαφόρους ἐπιγραφὰς· ἦσαν ἀναγγελίαι διὰ τὰς δημοτικὰς ἐκλογὰς. Ἐδῶ ἐπροτείνετο ὁ τάδε διακρινόμενος διὰ τὴν τιμιότητα καὶ μετριοφροσύνην του, παρακάτω ὁ δεῖνα, ἀντάξιος υἱὸς τῆς πολιτείας ὅστις θὰ ἐφείδετο τοῦ δημοσίου ταμείου· εἰς τὴν προεκλογικὴν αὐτὴν κίνησιν ἐλάμβανον μέρος καὶ αἱ γυναῖκες, ὑπογράφουσαι ἐνότιε καὶ μὲ τὰ ὀνόματά των τὰς ἀναγγελίας· οὕτω εἶδον ὅτι μία «μικρὰ» ἠλπίζε ὅτι δὲν θὰ τῆς ἠροῦντο νὰ ψηφίσουν τὸν Κλαυδίον της! Ἄλλ' αἱ ἐπιγραφαὶ τῆς Πομπηίας δὲν ἦσαν μόνον ἐκλογικαί· ὑπῆρχον ἀλλὰ αἱ ὁποῖαι ἐγράφοντο μόνον ἀπὸ τὰς λεπτάς καὶ ἀβρὰς χεῖρας τῶν γυναικῶν, ἦσαν ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁποίων αἱ Πομπηϊαναὶ ἐδίδον ἐρωτικὰς συνεντεύξεις εἰς τοὺς νεαροὺς κομψουμένους τῆς ἐποχῆς.

Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ἡμεῖς προσκεκλημένοι καὶ ἀφοῦ ἐχαιρετήσαμεν τοὺς οἰκοδεσπότας, εἶδα μετ' ἐκπλήξεως τὴν Συλβίαν ν' ἀρχίζει νὰ κάμνῃ τὸν κύκλον τοῦωματίου, σταματῶσα πρὸ ἐκάστου κομψοτεχνήματος καὶ ἐσπῶσα εἰς ἐπιφωνήματα θαυμασμοῦ! Πάντες οἱ προσκεκλημένοι ἔπραξαν τὸ αὐτὸ· δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, οἱ τρόποι τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς, ἀπῆλθον τὴν μεγαλόφωνον αὐτὴν ἐνδείξειν τοῦ θαυμασμοῦ· ἐθεωρεῖτο αὐτὴ ἡ μεγαλειτέρα φιλοφρονησις πρὸς τοὺς οἰκοδεσπότας. Μετὰ κόπου κατῶρθωσα νὰ κρατήσω τοὺς γέλωτας ἀναλογίζομένη πόσον μία τοιαύτη συμπεριφορὰ θὰ ἐφαίνετο ἀγενῆς καὶ ἀπρεπῆς εἰς ἓνα σαλόνι τοῦ 20^{ου} αἰῶνος, ὅπου ἡ ἀβρότης ἀπαιτεῖ πλήρη σχεδὸν ἀδιαφορίαν πρὸς ὅ, τι ὠραίον βλέπομεν.

Ἦμεθα ἐννέα ἐν ὄλφ συνδαιτημόνες, διότι οἱ Πομπηϊανοὶ ἠγάπων τὴν ζωηρότητα τῶν συναναστροφῶν, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸν θόρυβον καὶ τὴν ἀκαταστασίαν τὴν ὁποῖαν ἐπιφέρει ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν προσκεκλημένων· οἱ κίονες τοῦ περιστυλίου καὶ

ή μεγάλη αἴθουσα ἦσαν ἀνθοστόλιστοι, οἱ δαιτημόνες δὲ ἔφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στεφάνους δάφνης καὶ μύρτων πεποικιλμένους μὲ ρόδα. Δὲν θὰ σᾶς περιγράψω τὸ γεῦμα, ἀρκεῖ νὰ σᾶς εἶπω, ὅτι οἱ ἄνδρες ἔτρωγον ἐξηπλωμένοι εἰς τὰ τρικλινία τῶν, ἀλλ' αἱ γυναῖκες καθήμεναι. Τὸ γεῦμα ἦτο μακρὸν καὶ ποικίλον, καὶ καθ' ὅλην του τὴν διάρκειαν ἐπαιάνιζε ἡ μουσική.

Μετὰ τὸ γεῦμα οἱ ἄνδρες ἤρχιζαν νὰ παίζουσαν ὄχι bridge, ἀλλὰ κύβους. Καθὼς ἔμαθον οἱ κύβοι ἦσαν πραγματικὸν πάθος τὸ ὁποῖον ἐβασίλευε εἰς ὅλην τὴν Πομπηϊαν· ματαίως εἶχε ψηφισθεῖ νόμος πρὸς ἀπαγόρευσιν τῶν τυχηρῶν παιχιδίων, καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐκτὸς τοῦ Δεκεμβρίου· ὅπως ὅλοι οἱ τοιοῦτοι νόμοι, οὐδ' αὐτὸς ἐτηρεῖτο, πολλοὶ δὲ ἐπλαστοποιοῦσαν τοὺς κύβους. «Ἀλλὰ τέλος πάντων, ἐσκέφθην, τίποτε δὲν μᾶς ἄφησαν αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι διὰ τὸ ὁποῖον νὰ καυχώμεθα ὅτι νεωτερίζομεν. Εἰς ὅ,τι κάμομεν, καλὸν ἢ κακόν, πρέπει νὰ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι μᾶς ἔχουν προλάβει ἄλλοι, πρὸ αἰώνων».

«Αἰφνης φωναὶ ἄγριαι καὶ τραγικαὶ ἐτάραξαν τὴν εὐθυμίαν τῆς συναναστροφῆς. Ἐστράφημεν ὅλοι κατάπληκτοι, ἀλλὰ συγχρόνως ἠσθάνθημεν τὴν γῆν νὰ σείεται ὑπὸ τοὺς πόδας μας. Εἶδα τὰ πρόσωπα ὄλων ν' ἀλλοιοῦνται καὶ ὅλοι ἔτρεχον ἐξω φωνάζοντες: «Σεισμός! σεισμός!»

Πλήθος ἀνθρώπων ἐντρόμων εὐρίσκετο εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ὅλοι ἐκύτταζαν πρὸς ἓν σημεῖον· ἀνωθεν τῆς κορυφῆς τοῦ Βεζουβίου, ὑψοῦτο πυκνὸν νέφος καπνοῦ, φωτιζόμενον ἀπὸ ἀπαισίας πορφυρᾶς μαρμαρυγᾶς, ὡσάν δένδρον μὲ κορμὸν μαῦρον καὶ κλώνους πυρός· ὑπόκωφος παρατεταμένη βοή ἀντήχησε καὶ αἰφνης κύματα

πύρινα ἤρχισαν νὰ διαχύνωνται ἐνῶ τέφρα καὶ λίθοι ἤρχισαν νὰ πίπτουν ἐφ' ἡμῶν· ἐν πλήρει ἡμέρᾳ μᾶς ἐκάλυψε βαθὺ σκότος δὲν ἔβλεπεν πλέον ὁ εἰς τὸν ἄλλον, ἠκούοντο μόνον αἱ γοεραὶ κραυγαὶ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, καὶ ὁ ἀπαίσιος βρυχηθμὸς τοῦ μαινομένου ἠφαιστείου· τότε καὶ τότε τὸ σκότος διεσπᾶτο ἀπὸ αἰφνιδίαν λάμψιν καὶ τότε διεκρίνετο τὸ ἠφαιστειοῦν ἐξεμοῦν λάβαν καὶ πεπυρακτωμένην ἄμμον καὶ ὅλη ἡ φύσις πέριξ ἐφωτίζετο μὲ πεθίμους ἀναλαμπάς. Σκηναὶ φρίκης καὶ ἀπογνώσεως διεδραματίζοντο εἰς τὴν πόλιν· πολλαὶ οἰκίαι ἐπίπτον, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κρουνοὶ ζέοντος ὕδατος ἐχύνοντο εἰς τὰς ὁδοὺς. Μᾶς παρέσυρε τὸ ρεῦμα τῶν κατοίκων τῶν σπυδόντων πρὸς τὴν θάλασσαν ὅπου ἤλπιζον νὰ εὔρουν μέσον σωτηρίας ἐπιβαίνοντες λέμβων καὶ ἀπομακρυνόμενοι τοῦ τόπου τῆς καταστροφῆς. Ἀλλὰ φεῦ! οὔτε ἀπ' ἐκεῖ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ σωθῶμεν, ἡ θάλασσα ἦτο τεταραγμένη καὶ μὲ ὑπόκωφον βοήν ἀπεσύρετο τῆς ἀκτῆς. Ἐστράφημεν πρὸς τοὺς ἀγρούς· ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦτο πνιγηρὰ, πλήρης θειωδῶν ἀναθυμιάσεων. Ἐπροχώρουν μετὰ κόπου, ἀσθμαίνουσα· αἰφνης ἠσθάνθημεν βαρὺ κτύπημα ὡς ἂν μέγας λίθος νὰ εἶχε πέσει κατ' ἐπάνω μου καὶ ἔπειτα... ἔπειτα ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐκύτταξα κατάπληκτος τριγύρω μου. Δόξα τῷ Θεῷ, ἦτο καὶ πάλιν φῶς, τὸ ὠραῖον ζωογόνο φῶς τῆς ἡμέρας! ἀλλὰ πρὸ τοῦ ἀκόμη συνελθῶ καὶ ζητήσω τὴν Συλβίαν ἠκούσα γέλοια καὶ φωνάς. «Αἰ! τί κάμνεις λοιπόν, κοίμασαι, ὄνειρεύεσαι;» Γύρω μου δὲν ἦσαν Πομπηϊανοὶ καὶ Πομπηϊαναί, ἀλλ' ἀπλοῦστατα ἡ πολυμελῆς οἰκογένεια τῆς ὁποίας εἶμαι ταπεινὸν μέλος.

ΕΛΜΙΝΑ Α. ΖΑΝΝΟΥ

Σκηνή ἀπὸ τὰς «Ἐξομολογήσεις»

ZAN-ZAK ΡΟΥΣΣΩ

σων ΩΡΤΑΣΘΗ τὸν παρελθόντα μῆνα ἐν καὶ Γαλλίᾳ, Ἐλβετίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἡ γὰρ διακοσιετηρὶς ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ παύλου φιλοσόφου Ζαν-Ζακ Ρουσσώ. ὑπὲρ τῆς ευκαιρίας ἐγράφησαν πλείστοι ὅσοι τῶν κτηρῶν, παρὰ τινος δὲ ἐπιφυλάδι· οὐδεὶς ἀρνεῖται, ὅτι ὁ Ρουσσώ ὑπῆρθεῖς ἐκ τῶν μεγαλειτέρων φιλοσόφων τὰ ποιητῶν, τοὺς ὁποίους ἡ ἀνθρωπότης μαρτυρεῖ.

σχ) Ρουσσώ κρίνεται ὑπὸ πολλαπλᾶς κατητάς, τοῦ κοινωνιολόγου, πολιτικοῦ, ρεῖαγωγοῦ, ἠθικολόγου, καὶ καλλιτέχνη. ροῖς κοινωνιολόγος, γράφει Γάλλος ἀκα-
ἀπ

δημαϊκὸς συνοψίζων τὰ περὶ Ρουσσώ ἔργα του, δὲν πιστεύει εἰς τὴν πρόοδον, οὔτε ὅτι ὁ πολιτισμὸς ἀποτελεῖ πρόοδον, πιστεύει, ὅτι ὁ πολιτισμὸς εἶνε ἀσθένεια. Ὁ πυρετώδης ζῆλος ὁ ὠθῶν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἐξεύρεσιν νέων μέσων ἀπολαύσεως, τὰ ὁποῖα μεταβάλλονται εἰς μέσα ὀδύνης, εἶνε πράγματι ὀλεθρῖα ἀσθένεια. Τὸ συμπέρασμα του ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δὲν εἶνε συμπέρασμα ἀναρχικοῦ ὡς θὰ ἠδύνατο τις νὰ υποθέσῃ. Εἶνε ἀπλοῦστατα ἡ ἐπιστροφή πρὸς τὴν ἀπλήν, τὴν ἀγροτικὴν καὶ οἰκογενειακὴν ζωὴν, εἰς τὰ ἀπέριττα θέλητρα καὶ εἰς τὰ ἀγνό-

Σκηνή από τὰς «Ἐξομολογήσεις»

τατα ἦθη. Πιστεύει, ὅτι ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους ἓνα Ἔθνος δύναται νὰ εἶνε ἐλεύθερον καὶ ἀκατανίκητον.

Ὡς πολιτικὸς δι' ἀντιφάσεως, τὴν ὁποῖαν δυνάμεθα ἴσως νὰ ἐρμηνεύσωμεν, μολονότι θὰ ἦτο τοῦτο πολὺ τολμηρὸν, καταλήγει αὐτὸς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀτομιστὴς εἰς τὴν πλήρη παντοδυναμίαν, τὴν ἀπαισιῶς τυραννικὴν τοῦ Κράτους, εἰς τὴν ἐντελῆ κατάργησιν τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας, εἰς τὸν ἀπόλυτον «ἰακωβινισμόν». Οὕτω ἔδωκε ἀπαισίαν κατεύθυνσιν εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν, ἣ ὁποία ἴσως ἄνευ αὐτοῦ θὰ ἠκολούθει ἄλλον δρόμον. Ὑπῆρξε δεσποτικὸς καὶ κάθε φιλελεύθερον πνεῦμα δὲν δύναται ἢ ν' ἀποστρέφεται

τὴν διανοητικὴν αὐτὴν ἐκδήλωσιν τοῦ Ρουσσώ παρ' ὄλον τὸν μετριάσμον τῶν ἀρχῶν του αὐτῶν, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖται εἰς τὴν μελέτην του περὶ τῆς Διοικήσεως τῆς Πολωνίας καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ *Κοινωνικὸν Συμβόλαιον*.

Ὡς παιδαγωγὸς μολονότι τὸν εἰρωνεύθησαν, τὸν κατεφρόνησαν καὶ τὸν ἐγελωποίησαν, ἐνέπνευσεν ὅλους τοὺς παιδαγωγούς. Παρὰ τινὰς παραδοξολογίας, ὀλίγον παιδαριώδεις, ὁ Ρουσσώ μᾶς διδάσκει νὰ μὴ μεταχειριζώμεθα τὸ μικρὸ παιδάκι ὡς ὄν παθητικόν, νὰ τὸ ἀφίνωμεν ἄμορφῶνεται σύμφωνα μετὰ τὴν κλίσιν του, περιοριζόμενοι νὰ τὸ βοηθοῦμεν, νὰ τὸ παρακολουθοῦμεν προσεκτικῶς καὶ ἐπιμελῶς

νὰ τὸ ἀφίνουμε νὰ σέρνεται πίσω, νὰ τὸ διδάσκωμεν διὰ τῶν πραγμάτων καὶ διὰ τῶν συνδιαλέξεων ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἀποφεύγοντες ὅσῳ τὸ δυνατόν τὰ λία, καὶ τὴν σχολαστικὴν μάθησιν, ἣμα ἐπικίνδυνον.

Ὡς ἠθικολόγος ὁ Ρουσσώ παρ' ὄλα τὰ ληματατά του — οἱ σημερινοὶ ἠθικολόγοι οὖν καὶ περὶ ἐγκλημάτων του — εἶνε ῥάμιλλος. Αἱ Ἐπιστολαὶ Διευθυντοῦ εἰς ὑπῆρξεν ὁ διευθυντὴς, ὁ ῥυθμιστὴς συνειδήσεως πολλῶν ἀνθρώπων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν) εἶνε ἀντάξια, γράφει ἕλλος ἀκαδημαϊκός, τῶν μεγαλειτέρων, βαθυτέρων καὶ τρυφερωτέρων διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μυθιστόρημά «*La Nouvelle Héloïse*» συμπληρωθεὶς ἀθαυμάσια τὰς Ἐπιστολάς Διευθυντοῦ εἰς «ὄρκους» τῆς Ἐλοίζας, τοῦ Σαιν-καὶ τοῦ Βόλμαρ.

Εἰς ταῦτα ἀναφαίνεται πάλιν ὁ ἀκούρος ἔπαινός του πρὸς τὴν ἀπλήν, τὴν ἡλικίαν, πατριαρχικὴν καὶ ἀγίαν ζωὴν, ὅπου ὄνται ἐπίσης ὄλαι κί οἰκογενειακαὶ εἰς καταλήγουσαι εἰς τὴν ἀρχὴν ταῦστρέψατε τὰ νῶτα πρὸς τὸν πολιτικῶν πόλεων καὶ ζήσατε μετὰ τὴν φυζωὴν. Ἡ θήλασις τοῦ τέκνου παρὰ τὴν μητρός, ἡ πρώτη ἀνατροφή τοῦ τέκνου τῆς μητρός, ἡ ἐπικοινωνία τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός εἰς τὴν πρώτην ἀνάπτυξιν τῶν τέκνων, ἡ ἀμοιβαία ἀπόλυμπιστοσύνη μεταξὺ τῶν συζύγων, ἡ ἀμένη φιλανθρωπία καὶ, τίς οἶδε, καὶ ὀλίγον τυφλώττουσα ἀφ' ἑαυτῆς, ἡ ῥυπνὸς οἰκιακὴ οἰκονομία, τὸς ἡμένη ὥστε νὰ καθίσταται τέχνη ὅσον προσφιλὴς ὥστε νὰ γίνεται ἡ βαθεῖα ἀποστρέψα τῆς κοσμικῆς συνδυασμένη μετὰ τὸ θέλημα τῆς ἡλικίας, ὄλαι αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ τῶν ἠθῶν, ἐκθειάζονται μετὰ θερμῆς ποδεικνύονται μετὰ τὴν αὐθεντίαν τῆς τέχνης ὥστε θὰ ἦτο ἀδύνατον

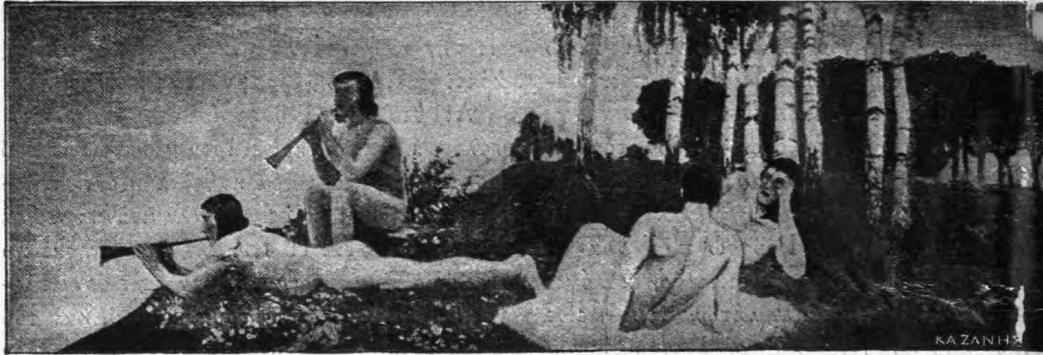
εἰς τὴν ἀνθρωπότητα νὰ μὴ τὰς ἀγαπήσῃ, ἀρκεῖ νὰ εἶχε τὸ θάρρος νὰ τὰς ἀκολουθήσῃ.

Αἱ θεολογικαὶ δοξασταὶ τοῦ Ρουσσώ, μολονότι τὰς διακρίνει ἴσον μῖσος ὡς τὸ τοῦ Βολταίρου, πρὸς τὸν καθολικισμόν, ὑπῆρξαν σύμφωνοι πρὸς τὸ ἀληθινὸν πνεῦμα τῆς θρησκείας. Ἡ «φυσικὴ τῆς θρησκείας» εἶνε ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἀξιοσημειώτος. Ἀλλ' ἀπέναντι τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τοῦ ἐπικουρισμοῦ τὸν ὁποῖον τότε ἐκήρυσσον ὁ Βολταίρος, ὁ Διδερό, ὁ Ἐλβέτιος, ὁ Χόλμπαχ, ὁ Ρουσσώ, ὅστις ἀπεστρέφεται ὄλους αὐτούς, ὑπῆρξε πνευματιστὴς καὶ ἰδανιστὴς μετὰ ὄλην τὴν ψυχὴν, ἐπίστευσε εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, εἰς τὸ καθῆκον, εἰς τὴν ἀρετὴν εὐρίσκων τὴν ἀνταμοιβὴν ἐν αὐτῇ, εἰς ὄλας τέλος τὰς ιδέας, αἱ ὁποῖαι ἐνθαρρύνουν τὸν ἀνθρώπον, τὸν παρηγοροῦν καὶ τὸν ἐμποδίζου ἀπὸ τοῦ νὰ «παιρνᾷ ὡς ποῖμνιον μετὰ τὰ μάτια προσηλωμένα χάμω.»

Ὡς καλλιτέχνης ὁ Ρουσσώ εἰς τὸ ὕφος του φέρει πάλιν πρὸς τὴν φυσικὴν ἀλήθειαν. Τὸ ὕφος αὐτὸ δὲν εἶνε πνευματικόν, κυρίως εἶπειν διανοητικόν, ἐκτὸς ἔργων τινῶν ὡς εἰς τὸ *Κοινωνικὸν Συμβόλαιον* καὶ εἰς τὰς Ἐπιστολάς ἀπὸ τὸ βουνό, εἶνε ὕφος αἰσθητικόν, ἀνθρώπου αἰσθανομένου, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται πάντοτε ὑπὸ τὸ πλῆγμα ἢ τὴν ἐναντίωσιν ἢ τὴν μακρυνὴν ἐντύπωσιν ἑνὸς αἰσθήματος. Τὸ ὕφος αὐτὸ ἀκόμη ἔχει τὴν καταγωγὴν του εἰς τὰ τραγούδια τῆς φύσεως καὶ εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῶν χυμῶν τῆς. Δὲν προδίδει ἐγκέφαλον, ἀναπαριστᾷ κατὰ τὰς διαθέσεις τοῦ συγγραφέως τὴν ἀνῆσιν τῆς ἀνοίξεως καὶ τὰς μελαγχολίας τοῦ φθινοπώρου. Τέλος εἶνε ὕφος ποιητοῦ ὡς τοῦ Λαφονταίν, ὁ ὁποῖος δὲν ἀγαποῦσε ποσῶς καὶ ὅπως τοῦ Φενελόν, ὁ ὁποῖος ἀγαποῦσε πολὺ.

Ἴδου τέλος καὶ σύντομος, ἀλλ' ἐκφραστικὸς χαρακτηρισμὸς τοῦ Ρουσσώ ὡς ἐπαναστάτου παρὰ τῆς Κας δὲ Στάελ: «Τίποτε δὲν ἐπενόησε καὶ ἐνέπρησε τὰ πάντα.»

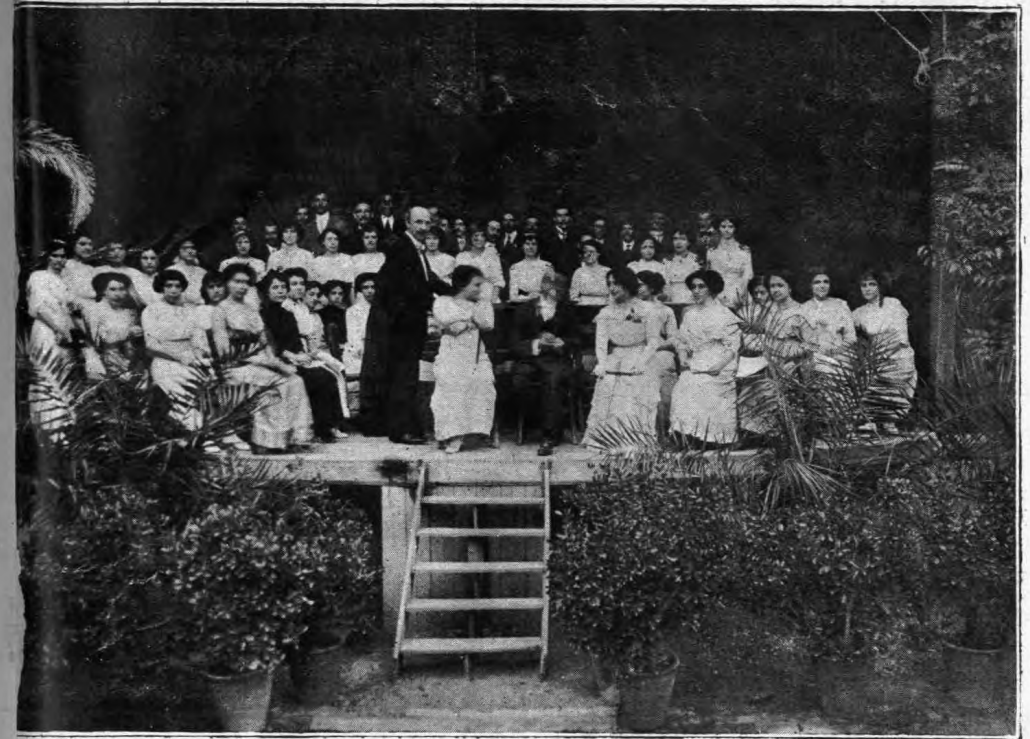

ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ

᾽Ωδεῖον Λόττνερ· ὁ «Ἡλίας» δρατόριον Μένδελσον. — Πρῶτος ὁ Ἴταλὸς μουσουργὸς Ανιμουτσια συνέθεσεν ὁρατόρια· ὄχι καὶ τόσον ἄξια λόγου, ἰκανὰ ὅμως νὰ ἐκτελέσουν τὸν προορισμὸν των καθόσον εἶνε ἀληθές ὅτι κατὰ τὸν XVI αἰῶνα ὁ Ἅγιος Φίλιππος τοῦ Νερί θέλων διὰ τῆς ἐπιβολῆς καὶ τῆς γοητείας τῆς μουσικῆς νὰ σύρῃ τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν πιστῶν εἰς τὸ Ὁρατόριον, τὸν τότε πολὺν ναόν, ἐφαντάσθη τὴν συγγραφὴν θρησκευτικῶν δραμάτων, μετὰ χορῶν καὶ ἀκολουθίας μουσικῆς ἐστολισμένων, ὅπως ψάλλωνται εἰς τὰς ἐκκλησίας. Αὕτῃ ἀκριβῶς, δηλαδὴ, ἡ ἰδέα τῶν ἀρχαίων μυστηρίων. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ XVII αἰῶνος ὁ Ῥαμφμέργερ, ὁ Λάνδι καὶ ἄλλοι καλοὶ μουσικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἠσχολήθησαν στὴν Ἰταλίαν μετὰ τὸ ὁρατόριον, τὸ ὅποιον ὅμως δὲν θὰ ἔφθανε εἰς τὸ σημεῖον τῆς τελειότητος ποῦ εὐρίσκεται σήμερον ἂν ὁ Μπάχ καὶ ὁ Χαίνδελ δὲν ἤννοσον ὅτι αὐτὸ ἦτον ἐν εἶδος μουσικῆς διὰ τῆς ὁποίας καὶ τὴν δημιουργικὴν των δυνάμιν θὰ ἰδύναντο νὰ φανερώσωσι καὶ τὴν Τέχνην ν' ἀνυψώσωσι. Οἱ μουσικοὶ τοῦ XVI αἰῶνος συνέθετον ὁρατόρια μετὰ μόνην τὴν πρόθεσιν νὰ προσελκύσωσι τοὺς πιστοὺς εἰς τοὺς ναοὺς. Καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔργα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, χωρὶς κανὲν ἀληθινὸν πάθος καὶ βαθύ αἶσθημα, παρὰ μόνον μετὰ τὴν ἀσθενῆ πνοὴν τοῦ ἰταλικοῦ μέλους, δὲν ἦσαν ἄλλο ἀπὸ ἓν εἶδος ὕμνων συνοδευομένων ὑπὸ μικρᾶς ὀρχήστρας. Ὁ Καρίσιμι ἦτον ὁ πρῶτος ποῦ μετὰ μίαν νέαν ἐντελῶς μορφήν, ἔδωκε τὴν σπουδαιότητα εἰς τὸ ὁρατόριον Ὁ Ἰωβ, ὁ Ἐζεκιᾶς, ὁ Δαυὶδ καὶ ὁ Γιοχανάν, ὁ Βαλτάσαρ, εἶνε ἔργα μοναδικὰ εἰς τὸ εἶδος αὐτό. Παντοῦ ἀργότερον· εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ Σαλιέρι, ὁ Τσιμορότσα, ὁ Σακκίни, ὁ Ζομέλλι, ὁ Σκαρλάττι, εἰς τὴν Γερμανίαν ὁ Μπάχ, ὁ Χαίνδελ, ὁ Χάυδν, ὁ Μπετόβεν, ὁ Μένδελσον, ὁ Χίλλερ, ὁ Σπὸρ, ὁ Κίλ, ὁ Χίμμελ, εἰς τὴν

Γαλλίαν ὁ Μπερλιόζ, ὁ Λεσυέρ, ὁ Γκοσσέκ, ὁ Φράνκ, ἠσχολήθησαν καὶ ἐκαλλιέργησαν τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Εἶνε βέβαιον ἐν τούτοις ὅτι εἰς τὸν Χαίνδελ ἐπεφυλάσσετο ἡ ἀπόκτησις τῆς μεγάλης δόξης μετὰ τὸ ὁρατόριον. Αὐτὸς πρὶν ἀκόμη ὁ ἄλλος ὡς τῆς κλασικῆς γερμανικῆς Τέχνης, ὁ Σεβασιανὸς Μπάχ, συνέθεσεν τὰ δύο θαυμάσια ἰσθμια, αὐτὸς ὁ τυφλὸς Χαίνδελ ἤνοιγε μετὰ τὴν γοητείαν τῆς μουσικῆς του τὰ μάτια τοῦ Ἀγγλικοῦ Κόσμου εἰς τὸ φῶς τῆς μεγάλης Ζωῆς ποῦ ἓνας θρύλος τοῦ ἔχει παραδώσει ἀβέβαιον καὶ μόνον ἢ ἐμπνευσίς του τοῦ ἐφανέρωσεν τόσῳ λαμπρῶν. Ὁ Χαίνδελ εἶχε παρουσιάσει τότε μίαν σειρὰν ὁρατορίων, τὸν Σαουλ, τὴν Ἑσθήρ, τὸν Μεσσίαν, τὸν θρίαμβον τοῦ Καιροῦ, τὸν Ἰσραὴλ ἐν Αἴγυπτῳ, τὴν Ἀνάστασιν, ποῦ ἤρκεσε νὰ τὸν ἀποθεώσωσι στὴν Ἀγγλίαν καὶ νὰ μᾶς ἀποδείξουν σήμερον, ὅτι κανεὶς, ἐκτὸς τοῦ Μπάχ ἴσως, δὲν ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ τὸ ὕψος καὶ τὴν θείαν ἐμπνευσιν μετὰ τὴν ὁποίαν ἐξύμνησεν αὐτὸς τὸν μαρτυρικὸν ἥρωα τοῦ αἰωνίου δράματος τοῦ Γολγοθᾶ. Ὁ «Ἡλίας» τοῦ Μένδελσον καὶ εἰς τὴν χορείαν τῶν ἔργων τοῦ εἶδους αὐτοῦ συγκαταλέγεται μετὰ τῶν πρώτων καὶ εἰς τὸν πίνακα τῶν ἐκλεκτῶν συνθέσεων τοῦ μουσουργοῦ τούτου κατέχει μίαν πρώτην σειρὰν. Ὁ Μένδελσον, ὁ ποιητῆς, ὁ ἐμπνευσμένος Μένδελσον, καίτοι εἰς μερικὰ θεατρικὰ του δοκίμια δὲν ἐφάνερωσε μίαν μεγάλην καὶ ἐξαιρετικὴν ἀτομικότητα, εἰς τὴν ὀργανικὴν μουσικὴν ὅμως καὶ τὴν μουσικὴν τῆς συμφωνίας ἀπέδειχθη τόσῳ μέγας, ὥστε ἡ ἱστορία τοῦ τελευταίου αἰῶνος νὰ δυσκολεύεται νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἄλλον ἐφάμιλλον αὐτοῦ. Κατεῖχε τὴν ἐπιστήμην τῆς ὀρχήστρας καὶ ἐγνώριζε καὶ τὰς ἐλαγίστας λεπτομεινείας τῆς. Τὸ ὄνειρον τῆς Καλοκαιρινῆς Νυκτός, ἡ Ἀντιγόνη, ὁ Οἰδίπους καὶ τὰ ὁρατόρια τοῦ Paulus καὶ Elias εἶνε συνθέσεις πολὺ μεγάλαι. Τόσον πλούσιαι εἰς τὴν ἐμπνευσιν καὶ τὰ ματίβια, ποῦ κάθε σειρά των νὰ ἰσοδυναμῆ

Ἡ χορωδία τοῦ ᾽Ωδεῖου Λόττνερ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὁρατορίου τοῦ Μένδελσον ὁ «Προφήτης Ἡλίας»

ἓνα ὀλόκληρον ἔργον τῆς νέας Βαγνερικῆς νοτροπίας ἢ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου εἶνε ἡ ἐπιστῆ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Καλλιτέχνη» ἐκ τοῦ προγενεστέρου τεύχους. Ἡ ἰσχυρὴ ἡ παρουσία τοῦ ἔργου θαυμασία ἴσως εἰς κλασικὴν περισσώτερον ἀφ' ὅσον χρειάζεσθαι ἓνα ὁρατόριον, ποῦ τὸ αἶσθημα πρέπει κρατῆ τὴν ἐπιστήμην καὶ ὄχι ἢ ἐπιστήμην αἶσθημα. Οἱ χοροὶ του, θαύματα συνθετικῆς τέχνης, γοητεύουσιν καὶ συγκινοῦν βαθύτατα. Ἡ κατασκευαστικὴ μονωδία τοῦ Ὁθαδίου, ἐγαλοπρεπῆς δέησις τοῦ Προφήτου καὶ τὸ: οἶσον Κύριε τὸν Οὐρανόν, τοῦ τελευταίου ὅσον, εἶνε ἀναμφισβητήτως τὰ ὠραιότερα ἔργα τοῦ ἔργου, ποῦ ἂν δὲν ἔχη τὴν δυνάμιν ἐμπνεύσεως τοῦ Χαίνδελ, φέρει ὅμως τὴν κλίμα τῆς τέχνης τοῦ Μπάχ. Τὸ ὁρατόριον τοῦ Μένδελσον ἐξετελέσθη ὑπὸ τῆς μικτῆς χορωδίας τοῦ ᾽Ωδεῖου Λόττνερ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμέρον τοῦ παρελθόντος μηνὸς εἰς τὸν ναὸν τῶν ἑαρινῶν συναυλιῶν. σημειώσαν ὑπευτικὴν ἐπιτυχίαν. Καὶ εἶνε ἀληθές ὅτι εἰς τὴν εὐρισκόμεθα πρὸ τοιούτων ἐκπλήξεων πολὺ συχνὰ μᾶς χαρίζει τὸ ᾽Ωδεῖον αὐτό, ὡς εὐρισκόμεθα νὰ εὐρωμεν τῶν ἀνταξίων ἐπαίτιον μέτρον διὰ τοὺς διδασκάλους του, οἱ οἱ καταβάλλοντες κάθε προσπάθειαν καὶ ἐπιθυμίαν ἀκόμη, μᾶς παρουσιάζουσιν ἔργα

τοιαῦτα. Οἱ μαθηταὶ τῆς χορωδίας καθὼς καὶ οἱ μονωδοὶ ἀπέδωκαν καὶ τὰ δυσκολώτερα μέρη τοῦ ἔργου μετὰ θαυμαστὴν ἀκρίβειαν καὶ τελειότητα. Ἡ ἐπιτυχία ἦτο τόση ποῦ ἐδόθη καὶ διὰ τρίτην φοράν. Κάτι δηλαδὴ ποῦ δὲν ἤλπιζε κανεὶς Κάτι ποῦ ἀπέδειξε ἡρωας ἀληθεῖς τὴν κ. Λόττνερ καὶ τὸν κ. Μπέμμερ ποῦ ἀγωνίζονται νὰ παρουσιάσωσι ἔργα τοῦ εἶδους αὐτοῦ, εἰς ἓνα Κοινὸν μάλιστα τοῦ ὁποίου, ἢ ἀντίληψις διὰ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν τέχνην ἐν γένει εἶνε τοιαύτη, ὥστε δυσκόλως νὰ δεχθῆ ἓνα ὁρατόριον τοῦ Μένδελσον.

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

Η ΖΩΗ

Ἡ πόλεμος. — Ὁλόκληρος ὁ παρελθὼν μὴν ὑπῆρξε ἓνα εἶδος σιωπηρᾶς ἀναχωρῆς εἰς τὸν ἰταλοτουρκικὸν πόλεμον ἐξαιρέσει ἀψιμαχιῶν τινῶν εἰς τὴν Τριπολίτιδα. Ἐξηκολούθησαν μόνον εἰς τὸ Αἰγαῖον αἱ περιπολῖαι τῶν ἰταλικῶν πολεμικῶν καὶ αἱ ἀναγνωρίσεις εἰς τὰ ὕδατα μὴ καταληφθεισῶν ἀκόμη νήσων. Ἐλέγχθη ὅτι ἡ ἐκεχειρία αὕτη εἶνε προμήνυμα διαπραγματεύσεων περὶ εἰρήνης, ἀλλ' οὐδὲν ὀρισμένον καὶ βέβαιον ἐκοινοποιήθη ἐπὶ τοῦ προκειμένου Ἐξ ἄλλου ἀνεμένετο ἡ συνάντησις τῶν δύο αὐτοκρατόρων, τοῦ Ἰσάβου καὶ

Ἐξοχικὴ ἑπαυλὶς τοῦ Ρουσσώ

τοῦ Καίτη ἐκ τῆς ὁποίας θὰ ἐξήρτῃτο ἡ τελικὴ τροπὴ τῆς ἰταλογυρικῆς διαφορᾶς. Ἡ συνάντησις ἐγένετο ἤδη, οἱ αυτοκράτορες ἀντήλλαξαν τὰς σκέψεις των καὶ ὁ κόσμος ἀναμένει τὰ νέα συμβάντα ὡς ἄμεσα ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς συνεννοήσεως.

Γενικώτερον ἡ διεθνὴς κατάστασις φαίνεται ἀνῆσυχος. Ἡ Ἀγγλία σκέπτεται περὶ ἐνισχύσεως τῶν ναυτικῶν τῆς δυνάμεων εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ πανταχοῦ ἐπισπεύδονται οἱ ἐξοπλισμοί. Τελευταίον δὲ σύμπτωμα τῆς γενικῆς αὐτῆς ἀδημονίας εἶνε αἱ δηλώσεις τοῦ Αὐστρακοῦ ἀρχικαγκελαρίου αἱ σχετικαὶ μετὰ τὴν αὔξησιν τῶν στρατιωτικῶν ἐξοπλισμῶν τῆς Αὐστρίας, ὅτι ἐνδέχεται νὰ προκύψουν περιπλοκαὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν.

Νέος ποιητικὸς ἡγεμὼν εἰς τὸ Παρίσι. — Τὸν παρελθόντα μῆνα ἀπέθανε εἰς τὸ Παρίσι ὁ πρίγκιψ τῶν ποιητῶν Λέων Ντιέρ. Κατὰ τὴν συνήθειαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν οἱ ἐκεῖ νεαροὶ ποιηταὶ νὰ ἐκλέγουν ἐκάστοτε ἓνα ἡγεμόνα αὐτὸς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς γαλλικῆς ποιήσεως, μετὰ τὸν Βερλαῖν καὶ τὸν Στέφανον Μαλλαριέ. Ἦτο ἀνὴρ ἀγαθότατος, πρότυπον σωφροσύνης, τάξεως καὶ ἀρετῆς. Ἠγάπα νὰ ζῆ εἰς τὴν ἀφάνειαν. Εἶχε δημοσίαν θέσιν, ἡ ὁποία τοῦ ἀπέφερε μικρὸν μισθόν, ἀλλ' ἡ ὁποία τοῦ ἄφινε ἀρκετὰς ὥρας ἀνάσεως. Ὡς πρὸς τοῦτο εἶχεν ἀκολουθήσει τὸ παράδειγμα τῶν συμπατριωτῶν του ποιητῶν Λεκόντ δὲ Λιλ καὶ Λακωσσάδ μη ἀπαξιῶν νὰ δέχεται τὸν καθημερινόν του ἄρτον ἐκ τῆς ἐλευθεριότητος τοῦ Κράτους. Κάθε πρωὶ εἰς τὰς 10 ἀκριβῶς ἐπήγαινε εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Εἰς τὰς 4 τὸ ἀπόγευμα ἀνέκτα τὴν ἐλευθερίαν του, τῆς ὁποίας ἔκαμνε τιμιωτάτην χρῆσιν, εἴτε μεταβαίνων εἰς τὸ ζυθοπωλεῖον διὰ νὰ ὀμιλῇ περὶ αἰσθητικῆς μετὰ παλαιούς ὁμοτέχνους εἴτε περιπατῶν τὸ θέρος ὑπὸ τὰς καστανέας τοῦ Κεραμικοῦ ἢ εἰς τὸν κήπον τοῦ Λουξεμβούργου, ὅπου θῆττον ἢ βράδιον θὰ στηθῇ ἡ προτομὴ τοῦ Εἰργάζετο

βραδέως ἀναμένων πάντοτε τὴν ἐμπνευσιν. Διάστημα τριάκοντα ἐτῶν παρήγαγε δύο τόμους. Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ συμπαθὴς καὶ σεπτὸς Λέων Ντιέρ. Ἐκλέγοντες αὐτὸν ἡγεμόνα των οἱ ποιηταὶ ἠθέλησαν νὰ τιμήσῃ τὴν εὐκρίνειαν καὶ ἀγνότητα τοῦ ταῖνι του — ἡ γονιμότης οὐδὲν κοινὸν ἔχει μετὰ τὴν ἀξίαν καὶ αἱ ἀφθονότεραι πηγαὶ δὲν εἶνε πότε καὶ αἱ δροσερώτεραι — εἶχον ἐπίσης ἀκινηθῆ ἀπὸ τὴν ἐπιφυλακτικότητά του, μετριοφροσύνην του καὶ τὴν ἀσθενῆ ἀπήχθη τῆς δόξης του — πιστεύομεν, περισσώτερον τὸ τελευταῖον. Ὁ γλυκὺς αὐτὸς ἄνθρωπος ἠνόηλοι κανένα, δὲν ἐγέμιζε τῆς βιτρίνης βιβλιοπωλείων, δὲν ἔφορτε τὸν ἄρμον ἐπιτυχίας. Ἦτο γνωστὴ ἡ ἤρεμος φιλεδου του ἀνίκανος διὰ μεγάλας ἀξιώσεις. Ἀζητοῦν καὶ οἱ νέοι καὶ δι' αὐτὸ ὁ Λέων Ντιέρ ὑπῆρξεν ὁ ὄνειροπολούμενος ἡγεμὼν των.

Ἀντιθέτως ὁ σημερινὸς διάδοχός του ὁ Πῶλ Φὸρ πλὴν τῆς πενίας του εἶνε θορυβοποιός. Ἀνανακλᾷ ὁμῶς εἰς τὴν ἀσπικότητά του καλλίτερον τὰ ἐλεύθερα κινήματα τῆς ζωῆς τῶν νέων καὶ ἡ αἰσθηματικὴ του ζωὴ ὑπῆρξε πολὺ περιπετειώδης. Εἰς τὸν τελευταῖον τόμον τῶν ποιήσεών του μᾶς τὴν διηγείται μετὰ κραυγὰς ὀδύνης καὶ φαίνεται ὅτι θέλει νὰ τὴν ἀποχαιρετήσῃ διὰ παντός. Ὅμοια ματαιότης ἡ μεταστροφὴ αὐτῆ!

Ἄλλ' ὁ νέος ἡγεμὼν εἶνε καὶ ἀληθινὸς ποιητῆς, διότι ἡ ποίησις του εἶνε ἡ ζωὴ του καὶ ὁ στίχος του ἄρμονισμένος πρὸς ἐλευθερίαν μουσικότητα.

** Ἀπεβίωσε πρὸ μηνὸς ὁ Βούλγαρος ποιητῆς Σλαβέικωφ, δημοτικώτατος μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν του.

** Τὸ δεύτερον δεκαπενθήμερον τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἀπέθανε εἰς τὸ Βισβιάδεν ὁ Ἀγγλος ζωγράφος Λῶρενς Ἄλμα-Ταδέμα.

** Ἐγεννήθη ἐν Ὀλλανδίᾳ καὶ ἐσπούδασε εἰς Ἀμβέρσαν. Τὰ ἔργα του ἀνάγονται εἰς μεσαιωνικὰ θέματα, εἰς τὴν ἀρχαίαν Αἰγυπτιακὴν ἱστορίαν καὶ τελευταῖον εἰς τοὺς Ἑλληνορωμαϊκοὺς χρόνους.

** Τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ὑπέστησαν θλίβερὰν ἀπώλειαν μετὰ τὸν θάνατον τῆς συμπαθοῦς ποιητρίδος Ἐλένης Σ. Λάμαρη. Ὁ συνεργάτης μας ποιητῆς κ. Στέφανος Μαρτζέβιτς θὰ γράψῃ περὶ αὐτῆς καὶ τοῦ ἔργου τῆς εἰς τὸ προσεγὲς τεῦχος.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ. — «Μπουκετάκι». Συλλογὴ ποιήσεων ὑπὸ Χρήστου Βαρλένη Ἀθήνα. — «Διηγήματα τῆς Βόχας, ὑπὸ Α. Μαρκέλλου Ἀθήνα. — «Τί πρέπει νὰ ἔρῃ τὰ κορίτσια μας», ὑπὸ Οὐρανίας Στέλλα Κομητοῦ. — «Παιδικὸς Ἄσθερ». Περιοδικὸν διὰ παιδὰς καὶ ἐφηβους, ὑπὸ Δημητράκου. Ἀθήνα.

Διευθυντῆς τοῦ «Καλλιτέχνη»: ΓΕΡ. ΒΩΚΟΣ

Ἀθήνα, Ἰαν. «Ἐστία» Μάϊσνερ καὶ Καργαδούρη — 9019

ΑΡΙΣΤΟΦΙΛΟΣ ΤΣΟΥΤΣΟΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΡΧΗΣ ΠΛΕΚΤΩΝ ΕΠΙΠΛΩΝ

ΣΤΑΔΙΟΥ 16

Ἀριθ. Τηλεφ. 374

SALON ἀπὸ 8 τεμάχια ἤτοι:

2 πολυθρόνες

2 καρέκλες

1 καναπέ

1 τραπέζι

2 καρεκλάκια ποδῶν

ΑΠΟ ΔΡΧ. 75 ΚΑΙ ΑΝΘ

ΚΑΡΕΚΛΑΙ

ΠΟΛΥΘΡΟΝΑΙ

ΚΑΝΑΠΕΔΕΣ

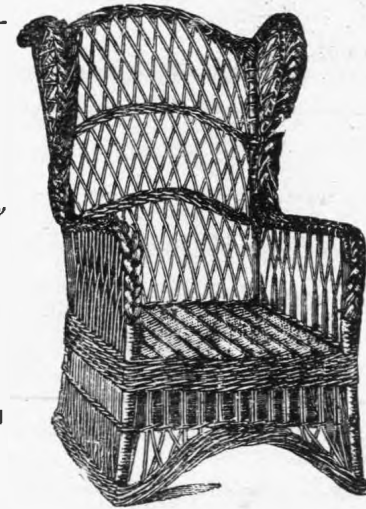
ΤΡΑΠΕΖΙΑ

ΖΑΡΔΙΝΙΕΡΑΙ

CHAISES - LONQUES

PORTE - PARAPLUIES

ΚΟΥΝΙΣΤΕΣ - TABOURETS

ΙΔΡΥΘΕΝ ΕΝ ΕΤΕΙ 1910

ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΛΕΚΤΩΝ
ΚΑΛΑΘΙΩΝ

ΕΚΔΡΟΜΩΝ

ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΛΟΥΤΡΩΝ

ΚΕΝΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΘΕΩΝ

ΦΡΟΥΤΩΝ

ΑΠΛΥΤΩΝ

ΑΧΡΗΣΤΩΝ

ΕΙΔΩΝ

ΤΑΞΕΙΔΙΟΥ

ΠΛΕΚΤΩΝ

ΤΙΝΑΚΤΗΡΕΣ

ΚΑΙ ΠΑΝ ΕΙΔΟΣ

ΚΑΛΑΘΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ

ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΠΛΕΚΤΑ ΕΠΙΠΛΑ ΚΑΙ ΚΑΛΑΘΙΑ

ΕΙΣ 35.000 ΣΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ

Διὰ σαλόνια, κήπους, εισόδους, ταράτσαις, σέραις, γραφεῖα, αἰθούσας ἀναμονῆς, Ξενοδοχεῖα, Καφενεῖα, Ζαχαροπλαστεῖα κ.τ.λ.

Ἡ ΓΡΑΦΟΜΗΧΑΝΗ ΕΡΙΚΑ

ἀπὸ ἀλουμίνιου μετὰ τῆς θήκης κοίλα 3, Δρχ. 330 ἀντίγραφα 10 δύο χρώματα

ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΣ

ΣΤΑΔΙΟΥ - ΚΟΡΑΗ

ΑΔΕΛΦΟΙ ΣΟΥΛΟΠΟΥΛΟΙ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΑΙ

34 - ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ - 34

ΔΙΑΡΚΗΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ

ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ

Ο Κ. Κ. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
 Ιατρός των δερματικών και μεταδοτικών νόσων, επί κεντραετίαν σκουδάσας εν Παρισίοις, δέχεται εν τη έπι της όδοϋ Βερανζέρου 2 οικία του (Πλατεία Κάνιγγος) 9-11 π. μ. και 4-6 μ. μ. Έφαρμόζει ακτίνας Ραϊνγκεν, ύψισσυνα ρεύματα, ηλεκτρολύσεις κτλ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΑΞΕΙΔΙΩΝ
 ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΓΚΙΟΛΜΑΝ
 ΓΡΑΦΕΙΑ
 ΑΘΗΝΑΙ.— Πλατεία Συντάγματος.
 Παγκόσμια εισιτήρια διά ταξείδια ανά την ύφήλιον. — Δίδονται πληροφορίες και καθορίζονται σχέδια ταξείδιων δι' όλην την Εύρώπην. *Απαλλάσσεται ό ταξειδιώτης παντός περιττού κόπου και εξόδου.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
Α. Γ. ΧΑΤΖΗΛΟΥΚΑ
 LIVRES D' OCCASION
 ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1889
 ΑΘΗΝΑΙ.— Όδός Σταδίου 34
 *Όλα σας τὰ βιβλία, επιστημονικά και μη, θά εύρητε καινούργη και μεταχειρισμένα εύθηγά. Κατάλογος αποστέλλεται δωρεάν. *Αγοράζονται βιβλία και βιβλιοθήκαι.

ΔΡΑΓΩΝΑΣ
 ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
 ΚΑΠΕΛΛΑ
 ΑΘΗΝΑΙ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Η ΚΑΘΕ ΜΙΑ ΚΥΡΙΑ ΗΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΗ ΤΑ ΑΡΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕ ΤΑ ΧΗΜΙΚΑ ΦΥΣΙΓΓΙΑ ΑΡΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΧΗΜΙΚΟΥ ΚΟΣΜΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ
Α. ΣΑΚΑΛΗ
 ΑΘΗΝΑΙ.— ΟΔΟΣ ΑΛΚΑΜΕΝΟΥΣ 36.— ΑΘΗΝΑΙ
 Διαλύετε τὸ περιεχόμενον εκάστου φυσιγγίου εις 1/2—3/4 λίτρας καθαροῦ οίκοπνεύματος, προσθέτετε 1/2 λίτραν ύδατος και έχετε την κολώνιαν σας, τὸ αντιπιτυριωδές σας και παντός είδους αρώματα violette, reseda, muguet, Akakia, rose κτλ.
 Με 2 μόνον δρ. έχετε μίαν δκάν κολώνιαν. Δι' όλα τὰ είδη τιμαί άνεπίδεκτοι συναγωγισμού. Πληροφορίαί και τιμοκατάλογοι διά τήν χονδρικήν πώλησιν παρά τῷ κ. Α. Σακαλή.

ΚΩΝΣΤ. ΚΑΡΟΥΣΟΣ
 ΙΑΤΡΟΣ
 ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ
 *Όραι Γραφείον : Από 9-11 π. μ. 2-4 μ. μ. και 6-7 τὸ έσπέρας.
 Τὰς Κυριακάς 9-12 π. μ.
 212 Second Ave., μεταξύ 12ης και 13ης όδοϋ, New York.
 Τηλέφωνον 4802 Orchard.

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ
 ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΣΠΗΛΙΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ
 *Υφηγητού του Πανεπιστημίου.
 ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ
 διά θεραπείας και έγχειρίσεις όλων των οφθαλμικών νοσημάτων.
 ΑΘΗΝΑΙ.— ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 20

Μ. Δ. ΝΙΚΑΣ
 ΙΑΤΡΟΣ
 *Επί μακρόν ύπηρετήσας ως βοηθός εν ταίς κλινικαίς του Έθνικού ήμῶν Πανεπιστημίου, επί τριετίαν παρακολουθήσας τὰ μεγαλύτερα ένταῦθα νοσοκομεία, δέχεται εν τῷ Γραφείῳ του
194 LEXINGTON AVE.
 Corn. 32nd St. New York.
 κατά τὰς ώρας 9—11 π. μ., 2—3 μ. μ. και 6—7 μ. μ. Τὰς Κυριακάς 9—11 π. μ.
Telephone 4775 Madison

ΔΗΜ. Η. ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
 ΙΑΤΡΟΣ ΕΙΔΙΚΟΣ
 Παθήσεων ώτων, ρινός, λάρυγγος και διαταραχών φωνής και λαλιᾶς εκπαιδευθείς επί τετραετίαν εν ΒΙΕΝΝΗ και ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ
 ΔΕΧΕΤΑΙ
 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
 *Όδός Αγ. Κωνσταντίνου 5α (*Όμόνοια)

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Κ. Κ.
ΥΔΡΟΛΗΠΤΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ
 Έκτελουμένων κατ' αὐτὰς εις τινα σημεία του Άδριανείου ύδραγωγείου εργασιών καθαρισμοῦ και έπισκευῆς αὐτοῦ, παρακαλοῦνται οί κ. κ. ύδροληπται οί τε εκ των Δεξαμενῶν Λυκαβητοῦ και οί απ' ευθείας εκ του ύδραγωγείου αρδευόμενοι, όπως επιστῶσι τήν προσοχήν αὐτῶν επί τῆς κατασλώσεως του ύδατος, καθόσον, λόγω των εργασιῶν, ή εκ του ύδραγωγείου παροχή ειναι μικροτέρας διαρκείας, εξ ἧς θά προκύψη και μικρά άνωμαλία και ως πρὸς τὰς ώρας τῆς διανομῆς.
 *Εν Αθήναις τῇ 10 Ιανουαρίου 1912.
 (* Εκ του Γραφείου του *Υδραυλικοῦ Τμήματος)

Συνιστῶμεν εις τοὺς καπνιστὰς
ΚΑΠΝΑ και ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ
"ΙΔΕΑΛ,"
Ν. ΣΤΑΜΟΥΛΗ
 52 *Όδός Πανεπιστημίου (Χαντεία) και εναντι του ήλεκτρικοῦ σταθμοῦ Πειραιῶς— Αθηνῶν (*Όμόνοια).

*Ολίγα έναπομείνασαι πλήρεις σειραί του ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥ του α' έτους τῆς εκδόσεώς του πωλοῦνται εις τὸ βιβλιοπωλείον
ΗΛΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ
 ΑΘΗΝΑΙ: *Όδός Βουλῆς.
 άντι δρ. 8. Εις τὰς επαρχίας και τὸ εξωτερικόν αποστέλλονται ελεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
 ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ
 Τόκοι καταθέσεων πρὸς 4 1/4 %
 εις πρώτην ζήτησιν

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

„ΜΟΥΣΙΚΗ“

ΑΘΗΝΑΙ — 13-15 Στοά Ἀρσακείου — ΑΘΗΝΑΙ

“Ολοι αἱ νεώτεροι συνθέσεις τῶν Ἑλλήνων μουσικῶν, ἦτοι Σαμάρα, Λαυράγκα, Σακελλαρίδου, Λαμπελέτ, Ροδίου, Κοκκίνου, Ξανθοπούλου, Κάισαρη, Ρεμαντᾶ, Γκρέκ κ.λπ.

Μέγας πλοῦτος Εὐρωπαϊκῶν ἐκδόσεων.

“Ολα τὰ μελοδράματα Γαλλιστί, Γερμανιστί καὶ Ἰταλιστί.

Πλήρης κλασικὴ μουσικὴ ὄλων τῶν ἐκδόσεων δι’ ὅλα τὰ ὄργανα.

Δανειστικὴ βιβλιοθήκη.

“Όργανα καὶ ἐξαρτήματα αὐτῶν μὲ μηνιαίας δόσεις.

Πιάνα διὰ πώλησιν καὶ ἐνοικίασιν. — Εἰδικὸν τμήμα παραγγελιῶν.

ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ, ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ & ΜΑΚΡΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια.

Τροποποιηθεῖσθαι τῆς κλίμακος τῶν τόκων τῶν εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια νέων ἐντόκων καταθέσεων ἐν ὄψει ἢ ἐπὶ προθεσίμῳ, δηλοποιεῖται, ὅτι ἀπὸ 15 Ἀπριλίου 1909 ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δέχεται παρὰ τε τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τοῖς Ὑποκαταστήμασιν αὐτοῖς καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἀποδοτέας ἐν ὄψει ἢ ἐν ὀρισμένη προθεσίμῳ ἐπὶ τόκῳ :

1 1/2 τοῖς 1/100 κατ’ ἔτος διὰ τὰς ἐν ὄψει ἀποδοτέας καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δρ. 10,000, πέρα τοῦ ποσοῦ τούτου τοῦ τόκου ὀριζομένου εἰς 1 τοῖς 100 κατ’ ἔτος μέχρι 50,00 δραχμῶν πέρα δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς 1/2 τοῖς 100. Αἱ καταθέσεις αὗται γίνονται δεκταὶ καὶ εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν παραδιδόμενον τῷ καταθέτη βιβλιαρίου λογαριασμοῦ καὶ βιβλιαρίου ἐπιταγῶν. — 2 τοῖς 1/100 κατ’ ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ ἑξ μῆνας τοῦλάχιστον. — 2 1/2 τοῖς 100 κατ’ ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ ἑν ἔτος τοῦλάχιστον. — 3 τοῖς 100 κατ’ ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ δύο ἔτη τοῦλάχιστον. — 3 1/2 τοῖς 100 κατ’ ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ τέσσαρα ἔτη τοῦλάχιστον. — 4 τοῖς 100 κατ’ ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ πέντε ἔτη τοῦλάχιστον ὡς καὶ διὰ τὰς πέρα τῶν πέντε ἐτῶν ἢ τὰς διαρκεῖς.

Καταθέσεις εἰς χρυσόν.

Δέχεται ἐπι ἐντόκου καταθέσεις εἰς χρυσόν, ἦτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας Ἀγγλίας, ἀποδοτέας ἐν ὀρισμένη προθεσίμῳ ἢ διαρκεῖς ἐπὶ τόκῳ :

1 1/2 τοῖς 100	κατ’ ἔτος διὰ καταθέσεις	6 μηνῶν	τοῦλάχιστον
2 1/2	> 100	> > >	1 ἔτους
2 1/2	> 100	> > >	2 ἐτῶν
3	> 100	> > >	4 ἐτῶν
4	> 100	> > >	5 ἐτῶν

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ’ ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνάνυμοι.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται παρὰ τῷ Κεντρικῷ καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτου παρὰ τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΕΛΑΣΤΙΚΟΥΦΑΝΤΟΙ

ΕΠΙ ΜΕΤΡΩ.

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ
ΟΙΚΟΣ ΥΓΙΕΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

Δ. ΠΡΟΜΠΟΝΑ
ΚΗΛΕΠΙΔΕΣΜΟΙ

ΙΔΙΟΥ ΣΗΜΕΡΟΝ
Η ΕΣΤΗΡΙΑ

ΤΩΝ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ
ΕΚ ΚΗΛΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΣ
ΟΙ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΙ
ΤΗΣ ΥΦΗΛΙΟΥ

ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΗΛΕΠΙΔΕΣΜΩΝ ΠΡΟΜΠΟΝΑ
ΑΘΗΝΑΙ ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 5 Δ. ΣΙΡΑΤΗΣ

ΑΡΙΣΤΟΦΙΛΟΣ ΤΣΟΥΤΣΟΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΣΤΑΔΙΟΥ 16

Ἀριθ. Τηλεφ. 374

ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΒΟΛΒΟΙ

ΑΝΘΗ ΚΑΙ ΦΥΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ STERILISÉES
ΑΝΘΟΔΕΣΜΑΙ, ΚΑΝΙΣΤΡΑ ΔΙΑ ΓΑΜΟΥΣ ΚΑΙ ΕΟΡΤΑΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΙ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΙ

ΣΤΟΛΙΣΜΟΙ οικιωδῶν, αἰθουσῶν, τραπεζῶν κ.λπ. Διὰ ΓΑΜΟΥΣ, ΕΟΡΤΑΣ, ΚΗΔΕΙΑΣ

ΠΛΟΥΣΙΩΤΑΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

ΑΝΘΟΔΟΧΕΙΩΝ, ΖΑΡΔΙΝΙΕΡΩΝ ΜΕΤΑΛΛΙΝΩΝ, ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΝΩΝ ΚΑΙ ΕΚ ΠΟΡΣΕΛΑΝΗΣ

ΑΘΗΝΑΤΟΜΗ

ΑΣΦΑΛΕΣΤΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΖΩΗ
Α-Ο

ΕΡΑΡ & ΑΘΗΝΑΙΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ
ΕΤΑΙΡΙΚΟΝ-ΔΡΑΧΜ
2,000,000.